

J.O. DELEPIERRE
BRUGS HISTORICUS
PUBLICIST EN BIBLIOFIEL
1802 - 1879

BIOGRAFISCHE SCHETS, MET EEN OVERZICHT VAN ZIJN
BRIEFWISSELING EN BIBLIOGRAFIE

L. VAN BIERVLIET

Inleiding

Onder de Brugse historici van de 19de eeuw krijgt de naam Delepierre veelal weinig of geen aandacht. In het beste geval wordt hij bestempeld als een romanticus, iemand die de geschiedschrijving beoefende als een kunst of als het verzamelen van curiositeiten¹.

Zijn reputatie werd bij ons niet zó hoog aangeslagen en honderd jaar na zijn dood is hij voor velen een onbekende. De redenen liggen voor de hand. Hij verbleef slechts tot zijn veertig jaar in Vlaanderen en vertrok toen voorgoed naar Engeland. Tijdens deze Brugse jaren maakte hij geen uitvoerige studie over één bepaald onderwerp en werd als zodanig geen autoriteit op een bepaald gebied. Eenmaal weg uit Brugge, zal hij door zijn stads-
genoten worden afgeschreven op grond van jaloezie en kleinsteedse mentaliteit. Stilaan werd aan zijn verdiensten voorbijgegaan en geraakte hij helemaal in de vergeethoek. Bij de bibliofiel bleef hij echter welbekend en vele van zijn boeken zijn zeer gezocht. Zijn bibliografie getuigt van enorme werkkraft,

1. A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, *Honderd jaar geschiedschrijving in West-Vlaanderen 1839-1939*, Brugge, 1950, p. 20-21.

originaliteit en veelzijdigheid. Onder het motto *Nulla dies sine linea* (geen dag zonder regel) schreef Delepierre een 50-tal werken en een 100-tal artikels. In de jaren dertig blijkt hij op het gebied van geschiedenis, en zelfs kunstgeschiedenis één der vruchtbaarste publicisten van Vlaanderen. Deze kwaliteit wordt hem — ten onrechte — verweten en diminueert hem in de ogen van de hedendaagse academici. Nochtans is hij in in weerwil van — en dank zij — de talrijke uitgaven een vernieuwer geweest op velerlei gebied.

Zijn naam is niet weg te denken in het culturele leven van Vlaanderen na 's lands onafhankelijkheid. Zijn werk ligt geheel in de tijdgeest. Hij wou voldoen aan de acute behoefte van een eigen literatuur en geschiedenis, kortom een eigen cultuur voor de jonge natie. In het Frans, zijn moedertaal maakte hij bekend wat eeuwenlang begraven of ontoegankelijk was. Hij is een representant van de mensen die geschiedenis als een element van nationaal besef ten dienste stellen van het vaderland. Hij publiceerde charters, keuren en kronieken die ambtshalve binnen zijn bereik lagen. Zijn aandacht werd vooral getrokken door het detail, het pittoreske, het onbekende element waarvoor op dat ogenblik belangstelling bestond. Hoewel hij tijdens zijn verblijf in Engeland geleidelijk meer geboeid werd door de bibliofilie, en de geschiedschrijving voor het vaderland op het achterplan geraakte, doet dit geenszins afbreuk aan het belang van zijn persoonlijkheid.

Het is evident dat Delepierre na de oude school van de 18de eeuw met Custis en Beaucourt, de lijsttrekker wordt van de hele rij belangrijke Brugse historici die in de 19de eeuw het pad eeffenden naar de hedendaagse geschiedschrijving.

Een volledige biografie en bibliografie van Delepierre werd in 1880 in het Engels gepubliceerd door diens schoonzoon, Nicolas Trübner, befaamd Londens uitgever. Deze tekst, *In memoriam, For friends only*, blijft een voorname bron, maar werd geschreven vanuit een al te eenzijdig standpunt. De figuur van Delepierre vroeg een andere benadering, met afstand van tijd en milieu. Het is ten dele dank zij een rijke documentatie van wijlen de Brugse volkskundige M. Van Coppenolle (†1955) dat nu een poging daartoe ondernomen werd. De meest waardevolle documenten daarin zijn brieven, enkele aantekeningen en foto's van

wege Miss C. Christie Crawford (°Londen 1890), achterkleindochter en laatste afstammeling van Delepierre. Met haar voerde M. Van Coppenolle in 1946 en 1947 een briefwisseling. Vanuit 59, Langham Road, West Wimbledon, S.W. 20, Surrey, England, haar toenmalig adres zijn 3 bewaarde brieven met respectievelijke data : 5 april 1946, 15 mei 1946 en 29 dec. 1947. Reeds in 1944 publiceerde M. Van Coppenolle drie artikels over Delepierre in het weekblad West-Vlaanderen, resp. op 7 okt., 28 okt., en 4 nov. Na het contact met Miss C. Christie Crawford verscheen nog één artikel in hetzelfde weekblad op 1 juni 1946, dat echter niets nieuws bracht. Na dertig jaar bleven verschillende pogingen tot het opsporen van Miss C. Christie Crawford vruchteloos.

DE BRUGSE JAREN (1802-1842)

Origine en opvoeding

Joseph Octave Delepierre werd geboren op 12 maart 1802 in het nu nog bestaande mooie rococohuis aan de Mallebergplaats, 4, te Brugge, als zoon van Joseph Delepierre (°1763 te Fromelles, dep. du Nord - †1825 te Sint-Michiels-Brugge) en van Marie-Claire Caroline de Peneranda (°1773 te Antwerpen - †1838 te Brugge). Vader Delepierre was één van de vele Franse functionarissen die onder de republiek naar Brugge kwamen, hier trouwden (1797) en genaturaliseerd werden. Hij was ontvanger van belastingen voor de gemeenten Zedelgem, Loppem, Snellegem, Sint-Michiels, Heist en Knokke². In 1814 verhuisde het gezin naar de Meestraat (rue du Hydromel) en vandaar in 1817 naar Sint-Michiels waar vader stierf op 28 juli 1825. Van hem erfde Delepierre een liberale geest en een charme, eigen aan de Fransen.

2. M. DENECKERE, *Histoire de la langue française dans les Flandres 1770-1823*, Gent, 1954, p. 354 en 356. Sedert 1805 was vader Delepierre ingeschreven als lid van de schuttersgilde St. Joris, zie A. VANHOUTRYVE, *De Brugse kruisbooggilde van Sint-Joris*, Handzame, 1968, p. 148-149, 248. Op 29.3.1801 was hij reeds lid van de Sint-Sebastiaansgilde, zie H. GODAR, *Histoire de la gilde des archers de Saint-Sebastien*, Brugge, 1947, p. 397.

Op de adellijke afstamming aan moederszijde zou Delepierre zijn hele leven prat gaan. Zo draagt bijvoorbeeld zijn ex-libris het wapen van de Peneranda's³.

Geboortehuis van J.O. Delepierre. Mallebergplaats 3 te Brugge.

Hij werd opgevoed volgens de leerstellingen van J.J. Rousseau, zodat hij op twaalfjarige leeftijd uitstekend fysisch getraind was, maar noch lezen of schrijven kon. In 1818 staat hij op het palmares van het *Etablissement d'éducation à Bruges, rue du Contrôleur*, befaamd *L'indes ingens*. Deze naam is memoriam.

3. Charles-Ignace E. de Peneranda (1748-1784), grootvader van Delepierre, was kapitein van de Brugse burgerwacht, zoon uit het tweede huwelijk van Pierre Corneille Emanuel de Peneranda (†1766) met Claire-Eugénie Simon de Ville (†1772). Voor de genealogie zie N.J. VAN DER HEYDEN, *Notice historique et généalogique sur les maisons De Peneranda* in *Annales de l'académie d'archéologie de Belgique*, dl. 10, Antwerpen, 1853, p. 279.

cert n° 3, sous la direction de Mr. Deschamps, als leerling van de derde klas, samen met Jules van Praet⁴.

Na het atheneum te Brugge, wordt hij gekwalificeerd voor hogere studies. Hij studeert verder voor advocaat aan de Gentse universiteit. Daar volgt hij de merkwaardige lessen in filosofie en letteren van de Duitse professor Rassman en de Franse professor L.V. Raoul. Deze laatste doceerde zijn leerlingen niet alleen Latijn, geschiedenis en Franse letterkunde, maar leerde hen ook de vaderlandse gedichten van Helmers, Tollens en Bilderdijk. In het academiejaar 1822-1823 voerde hij bovendien een cursus in van middeleeuwse geschiedenis, tot dan toe slechts een onderdeel van de algemene geschiedenis. Daardoor wierp hij de schijnwerper op een voor Vlaanderen zó belangrijke periode uit het verleden. En wellicht wekte Raoul bij jongeren als Delepierre, Jan Perneel en Jules van Praet, belangstelling voor de geschiedenis van eigen volk⁵.

In 1824 promoveert Delepierre tot doctor in de rechten met een proefschrift *De Poena Perjurii secundum jus romanum ...*, over de straf van de meened in het Romeinse recht, de ordonnantiën van het Oud Regime en het hedendaagse recht⁶.

Advocaat en adjunct-stadssecretaris

Op 10 september 1828 trouwt Octave Delepierre te Brugge met de Engelse Emily Napier en vestigt hij zich als advocaat in de

4. Drukwerk in particulier bezit. Nicolas Deschamps, oud-leraar aan het Brugs lyceum, richtte in 1814 een pensionaat op met vier leerjaren. Naast Frans, Latijn en Grieks werd er ook Engels en Nederlands onderwezen. In 1818 werd Deschamps principaal en regent in het Brugse atheneum, zie M. DENECKERE, *a.w.*, p. 178 en 293. Jules van Praet, (Brugge, 1806-Brussel, 1887), zoon van August van Praet, griffier aan het tribunaal te Brugge, zie E. DISCAILLES in *Biogr. Nat.*, dl. XVIII, (1905) kol. 165-194. s.v...

5. Over Jan Perneel (Beernem, 1796-Brugge, 1857), zie ALB. BLYAU, *Biogr. Nat.*, dl. XXVII, (1903) kol. 29-32, s.v...

6. Recht werd gegeven in het Frans door B. Van Wambeke, oud-president van het tribunaal te Antwerpen. Op het examen liet hij de leerlingen die zich onvoldoende in het Latijn konden uitdrukken, Frans spreken, zie M. DENECKERE, *a.w.*, p. 298. Het aanhalen van Delepierrés werken in de biografische tekst, gebeurt summier, voor volledige referentie, zie bijgaande bibliografie.

Sint-Jacobstraat⁷. Hij laat zich voor het eerst in het openbaar opmerken door het lezen van een dichtstuk op het zgn. *Constitutioneel banket* (Brugge, 9 juli 1829), aangeboden aan de afgevaardigden van de provincie bij de tweede Kamer van de Staten-Generaal⁸.

Sedert 1827 was Delepierre ingeschreven als lid van de balie te Brugge, maar hij beperkte zich geenszins tot zijn carrière als advocaat. In naklank van zijn studententijd en onder invloed van de internationale gebeurtenissen neemt hij samen met de oude studiegenoten Jules van Praet en Jan Perneel zijn toevlucht tot de geschiedschrijving, om aldus uiting te geven aan een idealisme, een drang naar vrijheid en vaderlandsliefde.

In 1830, op de vooravond van de Septemberrevolutie, verschijnt te Brussel *L'histoire du Règne de Charles-le-Bon*, door Joseph Oct. Delepierre en Jan Perneel, advocaten. Na een literair debuut (een dichtbundel in 1829) is deze Franse vertaling van de Latijnse kroniek door Galbert van Brugge, Delepierres eerste historisch werk. Het aandeel van Perneel beperkt zich tot een historische kadertekst.

De aandacht werd op deze oude kroniek gevestigd door Jules van Praet, die tot 1830 adjunct-stadssecretaris was te Brugge en zelf reeds met succes enige publicaties op zijn naam had⁹. Voor het eerst wordt nu de kroniek van de dood van Karel de Goede in moderne versie en in een handige boekvorm uitgegeven. De politieke gebeurtenissen rond 1830, de wording van een nieuwe

7. Dochter van Charles Frederic en van Catharina Carrington; geboren op 8 mei, 1809 in Colombo, Ceylon, Engels-Indië; zuster van Lord Napier of Magdala, wiens standbeeld prijkt op het Londense Trafalgar Square. Na de dood van vader kwam Emily met haar moeder naar het goedkope Brugge wonen, waar toen een belangrijke Engelse kolonie verbleef.

8. *Gazette van Brugge*, 10 juli 1829, p. 2. C. RODENBACH, *Episodes de la Révolution dans les Flandres*, Brussel, 1833, p. 62.

9. Na de humaniora verbleef Jules van Praet enige tijd bij zijn oom Joseph van Praet te Parijs. Hij maakte er kennis met o.a. P. de Barante en F. Guizot. Een fel opgemerkte *Histoire de la Flandre* (1828) en *De l'origine des communes flamandes* (1829) waren een poging om bij ons de geschiedenis te naturaliseren naar het voorbeeld van de Fransen. Zie C. BRONNE, *Jules van Praet*, Brussel, 1943, p. 12-19; G. CHARLIER, *Le mouvement Romantique en Belgique*, dl. 1, Brussel, 1948, p. 367.

natie stond in het perspectief van de vormingsgeschiedenis van de gemeenten in de 12de eeuw. Niet langer behandeld als het relaas van een heiligenleven wordt dit werk een bewijsstuk van fierheid, nationale zin en zelfstandigheid. De betekenis ervan gaat verloren, want in naklank van de grote veldslagen van Napoleon, de slag bij Waterloo, zal het heldenepos van 1302 enkele jaren later de geschiedschrijving en het gehele geestesleven in Vlaanderen beheersen¹⁰.

Ondertussen heeft Delepierre het ambt van advocaat verwisseld voor dat van hulpsecretaris (1831) en hulpbibliothecaris (1832) als opvolger van zijn vriend van Praet¹¹. Het nieuwe milieu en de ontmoetingen die ermee gepaard gaan begunstigen en ontwikkelen Delepierres talenten in grote mate. Begeleid door stadssecretaris Scourion ontdekt hij de wereld van het boek, de kunst, en verwerft hij een diepgaande kennis van de historiografie¹². Hij ontmoet interessante mensen in de bibliotheek, zoals de atheneumleraar Henri Moke en de jonge Vlaamse literator Jan Frans Willems. Op verzoek van Moke vertaalt Delepierre Grattans *Héritière de Bruges* (1831) uit het Engels. Deze prelude op Georges Rodenbachs *Bruges-la-Morte*, richt zijn aandacht naar de Angelsaksische literatuur en de populaire historische romans van Sir Walter Scott, van wie Moke zelf de voetsporen probeert te drukken¹³.

Aangemoedigd en geïnspireerd door het werk van deze bezieler, schrijft Delepierre een reeks geromanceerde historische verhalen naar Engels voorbeeld, *Chroniques, traditions et légendes* (1834). Deze bloemlezing uit de Vlaamse kronieken maakt hem op slag

door de Duitsers en de Fransen.

Voorname bron voor zijn werken was de stadswaerke.

10. Het wordt wachten tot Pirenne in 1891 vóór Galbert vaste voet krijgt en nog tot 1978 vóór we eindelijk een Nederlandse vertaling krijgen. A. VIAENE, *Galbert in eerste moderne vertaling*, in *Biekorf*, 1978, p. 193.

11. Van Praet wordt door zijn schoonbroer Paul Devaux naar Brussel geroepen, waar hij een politieke loopbaan tegemoet gaat, C. BRONNE, *a.w.*, p. 18-19.

12. Over Scourion, zie vooral J. VAN DAMME, *Het bibliotheekwezen in Brugge vóór 1920*, Brugge, 1971, p. 38 e.v.

13. H. Moke publiceerde sedert 1827 reeds vier historische romans, die onmiddellijk een groot succes hadden, zie P. BERGMANS, in *Biogr. Nat.*, dl. XV, (1899) kol. 32-36, s.v....

bekend en zal jaren later tot scenario dienen voor het werk van Alexandre Dumas (père) en van Collin de Plancy¹⁴.

Als een verlengstuk van de Vlaamse tradities en naar het voorbeeld van J.F. Willems' publikatie van een oude Vlaamse volksfabel *Reinaert de Vos* (1834), verschijnt *Aventures de Tiel Ulenspiegel* (1835), opgedragen aan de Belgische bibliofielen. Daarin wordt Ulenspiegel uit het volksboek voor het eerst als nationaal cultuuroed onder het oog van de bourgeoisie gebracht, waardoor Delepierre onbewust een weg baant voor het epos van Charles De Coster¹⁵. De naamlijst der intekenaars is een spiegel van de toenmalige Vlaamse intelligentsia en meteen van het sociaal milieu waar Delepierre deel van uitmaakte. Vertegenwoordigd zijn de oude Brugse vrienden, inmiddels hoge staatsambtenaren, Jules van Praet en Edward Conway; geleerden als Voisin, Warnkoenig, Gachard en de Reiffenberg; Vlaamse literatoren met Willems, Serrure, Blommaert; bibliofielen onder wie Carton (toen nog vicaris te Ardoorie), de bibliothecaris van Mons, Delmotte en de Parijse libraire Techener. Er behoorde ook een exemplaar toe aan Joseph van Praet, conservator van de handschriften in de Bibliothèque Nationale te Parijs en oom van Jules. De prentenverzamelaar John Steinmetz en de legendarische Mrs. Trollope waren in Brugge residerende landgenoten van Delepierres vrouw, Emily¹⁶.

Pierre Jacques Scourion had in Delepierre een ware discipel gevonden. Deze zwijgzame oud-benedictijn uit Boulogne, die sedert 1795 in Brugge verbleef, had een mateloze bewondering voor de stad. De kennis en eruditie die hijzelf moeilijk scheen te kunnen

14. F. VERMEULEN, *Tous les chemins mènent à Bruges*, Brugge, 1963, p. 37-38. C. DE PLANCY, *Légendes de l'histoire de Belgique*, Luik, 1848. Ook uit *Charles-le-Bon* plagieert de Plancy tientallen pagina's voor *La Belgique à l'époque des croisades* en *Les grandes chroniques*.

15. Zie L. VAN BIERVLIET, *Ulenspiegel en de Vlaamse romantiek*, in *Biekorf* 1979, p. 24-33, 111-121, 155-166.

16. Na een kort verblijf te Brugge in 1833, verbleven de Trollopes in 1834-35 te Sint-Andries, op het Châteaux Dhondt, zie L. en R. POATE STEBBINS, *The Trollopes*, Londen, 1947, p. 63-76. John Steinmetz woonde in Brugge sedert 1819, zie W. LE LOUP, *De Bruggeling Jôhn Steinmetz*, Brugge, 1979.

verwoorden, droeg hij over aan zijn begaafde jonge helper¹⁷. De vruchten van een vijf jaar lange werkzaamheid aan de zijde van Scourion komt tot uitdrukking in een historische beschrijving van de stad Brugge in *Précis des Annales de Bruges* (1835). Daarin wordt reeds de kern vooropgesteld van *Guide dans Bruges* (1837), *Album Pittoresque* (1837-40), de latere *Galerie des Artistes Brugeois* (1840) en de bijdragen in *Biographie des hommes remarquables* (1843).

In het jaar dat de historicus J.J. Desmet in opdracht van de koning zijn *Histoire de Belgique* schrijft, verschijnt Delepierres *Aperçu historique et raisonné* (1836) een cultuurhistorische atlas van België, die later een vulgariserende uitgave krijgt in *La Belgique illustrée* (1840)¹⁸.

Zo krijgt Delepierre stilaan bekendheid. Hij is lid van de *Société Royale des Beaux-Arts de Gand*, medewerker aan *La Belgique Militaire* (1836), prijkt op de lijst van de bibliofielen van Mons (1837) en krijgt zelfs een plaatsje in Van der Maelens *Dictionnaire des Hommes de Lettres de la Belgique* (1837).

Brugse Cicerone

Na de slag bij Waterloo dagen Sir Walter Scott en P. de Barante op als promotoren van de belangstelling voor de geschiedenis van de Nederlanden. Voor Brugge, gelegen op de as Brussel-Londen breekt een toeristische lente aan. De kleine slapende provinciestad met de onverhoopte cultuurschat en de romantische ruïnes wordt vooreerst door de Engelsen ontdekt, gevolgd door de Duitsers en de Fransen.

Voorname bezoekers worden rondgeleid door de stadssecretaris, een taak die Scourion weldra aan zijn jonge helper overlaat. En Delepierre is een gedroomde gids. Hij spreekt vloeiend Frans,

17. Van Scourion is een enorme verzameling aantekeningen bewaard in het stadsarchief, zie A. VANDEWALLE, *Beknopte inventaris van het stadsarchief van Brugge*, dl. I, Brugge, 1979, p. 187. In verband met Scourion, zie ook brief van GHELDOLF aan Delepierre, in *Briefwisseling*, bijlage II, nr. 2.

18. In navolging van het Latijnse werk van J.P. HEYLEN, deken te Lier in 1786.

Engels, Duits en is daarbij charmant en intelligent. Zo ontmoet hij in 1831 de Duitser J.D. Passavant, die enkele dagen in Brugge vertoeft op weg naar Engeland. In het spoor van zijn landgenoten, de gebroeders Boisserée en Waagen, had Passavant vooral aandacht voor de oude Vlaamse schilderkunst¹⁹. Zijn bezoek zal een diepe indruk nalaten op Delepierre en Passavants *Kunstreise durch England und Belgien* (Frankfurt, 1833) zal hem inspireren voor *Galerie d'artistes Brugeois* (1840) waarin het zelfportret van Memling uit de collectie Aders te Londen, aan Passavants werk ontleend is. Jaren later, in 1842, zendt de inmiddels befaamde kunstcriticus een catalogus van *Oude Vlaamse Meesters* naar Delepierre, die — enigszins vereerd — deze «brief» laat publiceren in de Gentse *Messenger des Sciences* (1842).

De Engelse schrijfster Mrs. Frances Trollope, moeder van de beroemd geworden Anthony, komt in juni 1833 naar Brugge, op doorreis naar het Rijnland, in het vooruitzicht een reisgids *Belgium and Western Germany* samen te stellen. Wanneer de familie kort nadien in financiële moeilijkheden geraakt, herinnert Mrs. Trollope zich het goedkope Brugge en komt een paar jaar (1834-35) wonen op St.-Andries, in het *château Dhondt*. In gezelschap van Henri Moke ontmoet ze Delepierre voor het eerst in de stadsbibliotheek²⁰.

Nog talrijke Engelsen bezoeken Brugge in die periode, onder wie de auteur Edward Bulwer-Lytton, later vooral bekend gebleven door zijn *Last days of Pompeii* (1834).

Het heet zelfs dat Delepierre de eer had in 1840 de toekomstige prins-gemaal van koningin Victoria, Albert van Saxon-Coburg en diens broer, tijdens een oponthoud te Brugge op weg naar Engeland, te hebben mogen rondleiden door de stad.

19. Over de Boisserées en Waagen, zie L. VAN BIERVLIET, *De herwaardering van de Vlaamse Primitieven, Het Brugse Memling-boek van Keerbergh*, in *Biekorf*, 1978, p. 33-37, 87-93, 153-166.

20. Mrs. Trollope staat ook op de intekenlijst van Delepierres Ulenpiegelboek in 1835. Over Brugge en H. Moke, zie MRS. F. TROLLOPE, *Belgium and Western Germany in 1833*, dl. I, Londen, 1835, p. 23-24.

De Duitse professor Loebel uit Bonn arriveerde in september 1835 in Brugge. Vanuit Gent, waar hij te gast was bij Voisin, redacteur van de *Messenger des Sciences*, bij de provinciale archivaris Serrure en ook bij Jan Frans Willems, bracht hij enkele brieven mee voor Delepierre «*ce jeune et infatigable littérateur s'occupant avec le plus grand zèle de réveiller chez ses compatriotes le goût des antiquités flamandes...*»²¹.

Na 1835 (de eerste spoorlijn op het vasteland) ontdekken een hele sliert Fransen La Flandre en Brugge. Achtereenvolgens komen de 25-jarige Charles de Montalembert op bezoek bij John Steinmetz, de bibliofiel Charles Nodier, één van de vaders van het Franse Romantisme (1835), alsook jonge literatoren als Théophile Gautier en Gérard de Nerval (1836), Victor Hugo (1837), Stendhal (Henri Beyle) en Alexandre Dumas (auteur van de *Drie Muskietiers*), Collin de Plancy (1838) en M. Michelet (1837 + 1840)²².

Reeds in *Annales de Bruges* (1835, p. XXI) wijst Delepierre op de noodzaak van een *Guide dans Bruges* en geeft er ten behoeve van de toerist een beschrijving van de voornaamste monumenten, «*afin de faciliter aux étrangers les moyens de visiter ce qu'elle offre encore de plus digne d'attention...*».

Een zekere Alexandre Fernier zal in opdracht van de Brusselse firma Hauman een eerste gidsboekje voor Brugge schrijven, in een reeks *Description historique et topographique de la ville de Anvers* (1836), *Malines* (1836) van hetzelfde jaar. Voor Brugge (1836) steunt hij vooral op de gegevens van Delepierre uit *Annales...* Deze laatste reageert met *Guide dans Bruges* (1837) dat de zeer onvolledige en foutieve Fernier meteen in de schaduw stelt²³. Naar het voorbeeld van Auguste Voisins *Guide des voya-*

21. J.W. LOEBEL, *Lettres sur la Belgique*, Brussel, 1837, p. 277-278.

22. De data verwijzen naar het resp. bezoek aan Brugge. Over Montalemberts bezoek, zie FRANK STEINMETZ, *Correspondance de Montalembert...* in *Tablettes de Flandre*, dl. V, Brugge, 1953, p. 26. Voor de andere bezoekers, zie A. PICHOS, *L'image de la Belgique dans les lettres françaises*, Parijs, 1957; P. BRACHIN, *V. Hugo's bezoek aan Vlaanderen 1837*, in *De Vlaamse gids*, 1965; A. DE RUDDER, *Visions de Belgique*, Brussel, 1925.

23. Een advertentie voor Delepierres *Guide* in het eerste nummer van *Journal de Bruges*, 4 april 1837.

geurs dans la ville de Gand (1ste ed. 1826 - 2de ed. 1831) bevat de gids een historische schets van de stad, de beschrijving van haar monumenten, kunstschaten, verzamelingen en enkele praktische wenken ten behoeve van de vreemdeling.

Delepierres *Guide* zal tot zes edities kennen, telkens herzien en bijgewerkt. Alexandre Dumas (1838) maakt er als één der eersten gebruik van, nadat Delepierre hem zelf heeft rondgeleid. Nadien rapporteert Voisin uit Gent: «*Monsieur Alexandre Dumas a grâce à vous remporté de Bruges des souvenirs bien agréable et m'a remercié mille et mille fois de lui avoir procuré l'occasion de faire votre connaissance...*»²⁴.

Vele bezoekers kregen een gul onthaal in de woning van Delepierre, die inmiddels verhuisd was van de Sint-Jacobstraat naar de Sint-Annarei²⁵.

Tegelijkertijd met *Guide dans Bruges* start Delepierre met de publikatie van een prestigieus *Album Pittoresque* — weerom in navolging van Voisin te Gent. Met zijn prachtige lithografieën behoort dit werk tot een der mooist geïllustreerde boeken van de Belgische romantiek. De volledige uitgave geschiedde tussen 1837-40 te Brugge voor rekening van de prentenhandelaar Joseph Buffa en de drukker Bogaert-Dumortier. Een reeks van 47 platen werd getekend en gelithografieerd (vanaf oktober 1837) door A. Tessaro en H. Borremans voor het eerste gedeelte, en door L. Ghémar en E. Manche voor het tweede gedeelte. Een interessant en tot nog toe onopgemerkt detail is de publikatie daarin van de Latijnse tekst van De Doppere met de akte van translatie der Ursularelieken in het Sint-Janshospitaal. W.H. James Weale «ontdekt» de tekst pas dertig jaar later.

Deze uitgave geeft aanleiding tot de samenwerking met Auguste Voisin voor een monografie over het Ursulaschrijn — het eerste in de kunstgeschiedenis — in een periode dat de pelgrimage naar Memlings schilderijen pas goed begonnen was. De reproducties

24. Deze onbekende brief gedateerd Gent, 22 oogst 1838, waarvan copie in de documentatie van M. Van Coppenolle was waarschijnlijk in bezit van Miss Christie Crawford. Tekst in *Briefwisseling*, bijlage III.

25. *Almanach der provincie van West-Vlaanderen en wegwijzer der stad Brugge, voor het jaer 1836*, Brugge, C. De Moor, p. 88.

van Charles Onghena zijn zó voortreffelijk dat ze twintig jaar later nog altijd meer gewaardeerd worden dan de getrouwe fotografische weergaven²⁶.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Delepierre door de Brusselsche Société des Beaux-Arts verzocht wordt om de Franse uitgave te verzorgen van Louis Haghes Engels monumentenalbum, waarvan het eerste deel *Monuments anciens recueillis en Belgique et en Allemagne*, in 1842 van de pers komt.

Deze toeristische propaganda avant-la-lettre is zeker niet de minste van Delepierres verdiensten. Het is slechts  en facet van de rijke verscheidenheid door hem in die periode op de markt gebracht.

Archivaris van de provincie West-Vlaanderen

Tijdens de provincieraadszitting van 17 juli 1837 besluit de Bestendige Deputatie een archivaris aan te stellen om het oude archief (o.a. van het vroegere Brugse Vrije) in het justitiepaleis, dat sedert het Ancien Régime zeer in de war was geraakt, weer te ordenen.

Op 27 september 1837 wordt Delepierre voor deze functie voorlopig benoemd voor een termijn van drie jaar met een wedde van 1500,F. per jaar. Hij krijgt twee helpers van wie de eerste 1300,F. en de tweede 300,F. verdient.

Jaarlijks brengt archivaris Delepierre verslag uit van de vorderingen gepubliceerd in het *Rapport sur l' tat de l'administration dans la Flandre Occidentale* (Brugge, wed. E.J. Terlinck en zoon, 1837-38-39-40-41-42). Een overzicht van de opeenvolgende verslagen volgt in bijlage.

Bij het ordenen van de documenten gaat hij te werk volgens een methode die nu ondenkbaar zou zijn. Hij klasseert de stukken die naar eigen goeddunken het belangrijkste en waardevolst blijken. Zijn bijdrage is in die mate belangrijk dat het archief einde-

26. A. Voisin was toen hoofdbibliothecaris te Gent, zie P. BECQUART, in *Biogr. Nat.*, dl. XXXIII, (1966) kol. 722-724, s.v... A. SCHAEPKENS, *L'art Religieux*, in *Messenger des sciences*, Gent, 1863, p. 1.

lijk aan het publiek wordt bekendgemaakt en op die manier toegankelijk en bruikbaar wordt.

Jaar na jaar, van 1840 tot 1843 werd het inventarisatiewerk onder Delepierrés leiding te boek gesteld. Met *Précis Analytique* bewees hij welk een energie, organisatietalent en bekwaamheid er in hem schuil gingen.

Hij speelt het klaar om als eerste voor West-Vlaanderen een inventaris op te stellen en bovendien ook nog documenten uit Rijsel te verkrijgen. Aldus bevat het eerste deel van volume I een opsomming van alle stukken met betrekking tot Brugge (1089-1359) die zich in het Rijksarchief te Rijsel bevinden.

Tijdens Delepierrés bezoek aan Rijsel in 1839 heeft André Le Glay, *conservateur des archives du département de Lille*, blijkbaar enkele nuttige richtlijnen kunnen verstrekken aan zijn jonge collega en hem toen de documenten uit het Rijzels archief beloofd. Zulks blijkt uit een brief van Delepierre aan Le Glay, met de vraag naar het lange uitblijven van deze documenten²⁷. Tenslotte worden ze gepubliceerd en ondertekend met de naam van Le Glay en datum Rijsel, 6 januari, 1840. In het tweede deel van de *Précis Analytique* vervolgt de lijst van de Rijzelse documenten (1360-1665) echter zonder de naamtekening van Le Glay. In de inleiding van hetzelfde volume (p. III) schrijft Delepierre : «*m'étant consacré par goût depuis plus de dix ans aux recherches concernant l'histoire de mon pays et surtout de la Flandre... c'est avec un véritable plaisir que j'ai classé, analysé, catalogué la série des documents...*».

Door de titel van archivaris krijgen Delepierrés publikaties een nieuwe weerklank. Trouwens zijn hele verdere leven zal hij er steeds gebruik van maken, hoewel ondertussen tal van andere eraan zijn toegevoegd : *membre de la société des Bibliophiles de Mons, de la société des sciences, des lettres et des arts du Hainaut, correspondant du Ministère de l'instruction publique de*

27. Brief gedateerd, Brugge, 12 december 1839, in privé-bezit en waarvan copie in *Briefwisseling*, bijlage IV, nr. 2. In dezelfde collectie bevindt zich een bedankingsbrief vanwege Delepierre aan Le Glay, gedateerd Brugge, 18 december 1841. Copie van de brief in *Briefwisseling*, bijlage IV, nr. 2.

France pour les travaux historiques, membre des antiquaires de la Morinie...

De documenten uit het provinciaal archief zijn natuurlijk een enorme bron voor Delepierre en leiden tot merkwaardige publikaties. Vooral de schat aan rekeningen, charters uit de tijd van de Bourgondiërs wekt zijn belangstelling.

Geïnspireerd door P. de Barantes *Ducs de Bourgogne* in 1838 bij A. Wahlen te Brussel, publiceert Delepierre bij dezelfde uitgever in het volgende jaar *Chronique des Faits et Gestes admirables de Maximilien I* (1839). De vertaling van deze oorspronkelijke Vlaamse (Brabantse) kroniek in het Frans is geïllustreerd met acht houtgravures uit de Barante-editie. Het werk is een toonbeeld van typografische verzorging dat in latere jaren nog ternauwernood geëvenaard wordt²⁸.

Uit dezelfde periode (en bij dezelfde uitgever) dateert ook het album *Marie de Bourgogne* (1840), waarin hij een nabootsing van het «gotisch» alfabet geeft, naar een Brugs manuscript²⁹.

Bibliothecaris van de stad Brugge

Na de dood van Scourion (4 sept. 1838) wordt het ambt van bibliothecaris overgedragen aan Delepierre. Sedert 1831 was hij immers als hulp werkzaam in de bibliotheek³⁰. Op 12 november 1838 ontvangt Delepierre zijn officiële benoeming. Hij krijgt een wedde van 12.000 F. per jaar en dient de bibliotheek dagelijks open te houden van 11 uur tot 15 uur, buiten de zaterdag en zondag. Het depot bewaart méér dan 8000 boeken. Op aandrin-

28. J.H.M. VAN DER MARCK, *De romantische boekillustratie in België*, Roermond, 1956, p. 139.

29. J. GAILLIARD, *Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre Occidentale*, dl. II, *Notre Dame à Bruges*, Brugge, 1866, p. 23. Zie ook P. DUMON, *L'alphabet gothique dit de Marie de Bourgogne*, Nederlandse boekhandel, 1973, p. 4.

30. Scourion had 20 jaar dienst als stadsbibliothecaris. P.J. Laude, leraar aan het Brugs atheneum, was medekandidaat voor de opvolging van Scourion, maar hij verloor van Delepierre met 8 stemmen tegen 14. In 1843 zal hij tenslotte Delepierre opvolgen in deze functie, maar hij zal altijd gevoelens van wrok koesteren tegenover zijn oude rivaal.

gen van Delepierre voorziet de stad een jaarlijks budget van 100 F. voor de aankoop van nieuwe boeken en het inbinden van oude.

Tot Delepierres voornaamste taak behoort eigenlijk het opstellen van een catalogus, waartoe zijn voorganger nooit gekomen was. Naast het werk van archivaris aan de provincie, blijkt hij inderdaad nog tijd te vinden om een systematische catalogus te beginnen en die bijna te voleindigen, ware daar niet de herhaalde moeilijkheden geweest met het schepencollege. Zij waren het geenszins eens met het vooruitstrevende *système bibliographique* van P. Namur, hulp-conservator van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, wiens methode door Delepierre gevolgd werd³¹.

In 1842 nam hij de moeite op zich het werk opnieuw over te doen en zelfs nog een alfabetische catalogus aan te vatten³². Ondertussen getuigen diverse artikels ervan, dat hij ook van plan was een inventaris van de handschriften op te stellen. Nog in de tijd van Scourion en naar diens onuitgegeven rapport, publiceerde Delepierre de beschrijving van twee manuscripten in *Précis des Annales de Bruges* (1835, p. 99-103). In de *Gentse Messenger* (1838, p. 241-55 en 281-394) verschijnt een *Notice historique* met een overzicht van de keuren verleend onder de verschillende graven van Vlaanderen, naar een manuscript in de Brugse stadsbibliotheek. Zevenendertig handschriften worden beschreven in *Bibliothèque Manuscrite*, een artikel eveneens in de *Messenger des sciences* (1839, p. 151-170).

Het is onvoorstelbaar hoe Delepierre tijdens een korte ambtsperiode van vijf jaar archivaris gecombineerd met vier jaar bibliothecaris, nog tijd en energie vond om tientallen afzonderlijke boeken en artikels te publiceren en een uitgebreide correspondentie te voeren met collega's, historici en literatoren.

31. Delepierre als bibliothecaris wordt uitvoerig behandeld bij J. VAN DAMME, *Het bibliotheekwezen...*, a.w., p. 42-44. Zie ook P.J. LAUDE, *Catalogue Méthodique de la bibliothèque publique de Bruges*, Brugge, 1847. Eveneens P. CLAEYS, *Catalogue des livres de la bibliothèque publique de la ville de Bruges*, 2e suppl., Brugge, 1882, p. IX-X. Over de relatie Delepierre met de overheid, zie ook brief aan Le Glay, in *Briefwisseling*, bijlage IV, nr. 2.

32. *Bulletin communal de la ville de Bruges*, dl. II, Brugge, 1843, p. 79-81 en 285.

Wie kan het hem ten kwade duiden dat hij te midden van al die bezigheden zich nog waagde aan alle mogelijke facetten van de geschiedschrijving, van gidsboek tot het literair essay, van vulgariserende albums tot de publikatie van allerhande documenten en zelfs tot het beoefenen van de journalistiek — want vanaf de stichting in 1837 tot in 1842 was Delepierre een trouwe medewerker aan de liberale *Journal de Bruges*.

Een deel van een Latijns manuscript uit de stadsbibliotheek *Chronica Monasterii Sti Andreae*, door de monnik Arnout Goethals, verscheen in een Franse vertaling in 1839³³. Delepierre moest al ettelijke jaren vroeger begonnen zijn met dit werk, nadat Jules van Praet er de aandacht op vestigde en er zelf delen uit vertaald had in *Examen de l'origine des communes flamandes* (1829). Een volledige vertaling door Delepierre bleef uit — om welke redenen dan ook — met het gevolg dat een half boek tenslotte gepubliceerd werd, aangevuld met een «ander boek», *Mélanges sur Bruges*, een reeks historische opstellen die voor één derde eveneens voorkomen in *Album Pittoresque* (1837-40)³⁴.

Delepierre behoorde ook tot de promotoren die de beroemde mannen van West-Vlaanderen met een standbeeld wilden vereeren. Hijzelf gaf alvast de toon aan. In september 1839 werden in de stadsbibliotheek de busten onthuld van P.J. Scourion en Joseph van Praet. Deze laatste had immers bij testament negen drukken van Collard Mansion aan zijn geboortestad gelegateerd³⁵.

Na de dood van Delepierre schreef de *Cincinnati Commercial* in 1881, «*Bruges has had the good fortune to produce one of the*

33. N. HUYGHEBAERT, O.S.B. *Histoire d'une chronique*, in *Les cahiers de Saint-André*, 6, 1949, p. 117-122. Zie ook N. HUYGHEBAERT O.S.B. in *Nat. Biogr. Wdb.* dl. II (1966), kol. 256-259, s.v. *Goethals, Arnout* (°1500 - †1553).

34. Op de achterflap van *Historical Difficulties* (1868), staat een lijst van Delepierres werk, o.a. *Mélanges historiques et littéraires*, Brugge in-8°, als een afzonderlijke uitgave gepubliceerd.

35. Afbeelding bustes, zie J. VAN DAMME, a.w., p. 39 en 92. Voor Joseph van Praet, werd de buste toen gemaakt in opdracht van F. Guizot. Heden bevindt zich nog een exemplaar in de hall van de Bibl. Nat. te Parijs, waar Van Praet conservator was van de handschriften tot aan zijn dood.

ablest antiquarians and bibliophiles of modern times, and his bust will probably soon appear in its excellent library which he did much to enrich»³⁶. Van een dergelijke beeltenis van Delepierre is echter geen spoor te bespeuren, hoewel ook de achterkleindochter in 1946 er nog naar refereert, want zijzelf bezit een plaasteren afgietsel. In een brief gedateerd 14 mei 1946, gericht aan wijlen M. Van Coppenolle schrijft ze, «there is an excellent life size bust of him in my dining-room, but I think it is a copy of one which is already in Bruges»...

Schakel in het Vlaamse cultuurleven

Door de talrijke publikaties, het waarnemen van de functies van archivaris en bibliothecaris te Brugge, drong Delepierres naam door tot de intellectuele wereld in Vlaanderen.

Zijn artikels worden opgenomen in vooraanstaande tijdschriften en zijn medewerking aan prestigieuze verzameluitgaven wordt op prijs gesteld. Voor zijn boeken kan hij rekenen op de inzet van grote uitgevers en op illustraties door bekende artiesten.

Het Oost-Vlaamse tijdschrift, *Messenger des sciences et des arts*, uitgegeven te Gent in 1824 en in 1833 wederopgericht onder leiding van F. de Reiffenberg, J. de Saint-Genois, C.P. Serrure en A. Voisin, betekent vrijwel de voornaamste spil en spiegel van het 19de eeuws geestesleven in Vlaanderen. Van het eerste jaar af (1833) behoort Delepierre tot de medewerkers³⁷.

Een aankondiging in de *Moniteur Belge*, op 19 juni 1837, was de aanleiding tot een hechte vriendschapsband met Jules de Saint-Genois, redacteur aan de *Messenger*, en later opvolger van Serrure als archivaris van de provincie Oost-Vlaanderen, waardoor de betrekkingen met Delepierre nog nauwer worden.

Talrijke brieven o.a. in de Gentse universiteitsbibliotheek en het Archief en Museum voor Vlaams Cultuurleven te Antwerpen, getuigen van het contact en de betrokkenheid van Delepierre met

36. *Cincinnati Commercial*, vrijdag 30 september 1881.

37. Zijn naam staat pas in de jaargang 1838 vermeld op de lijst van de medewerkers.

vele bekende tijdgenoten als Conscience, Blommaert, Serrure, J.F. Willems. Een van de omvangrijkste bundels bevat 47 brieven van Delepierre aan baron de Saint-Genois, over een periode van 27.6.1837 tot 1.10.1861³⁸. De inhoud varieert van historische onderwerpen en publikaties tot felicitaties voor een nieuw vaderschap. Er steekt ook een invitatie bij voor een vriendenbijeenkomst op tweede Kerstdag 1839 ten huize van Delepierre met o.a. Collin de Plancy, Laurent, Hennebert, De Decker, Polain³⁹.

Delepierre behoort nu werkelijk tot de elite van de Belgische literaire en wetenschappelijke wereld. In deze kringen werkt hij mee aan de meest representatieve uitgaven in België, zoals *Revue de Bruxelles* (1837), *Magasin Belge* (1838-1839), *La Renaissance* (1841-1842), *Madou's Scènes des vies de Peintres* (1842), *Trésor National* (1842-1844), het derde deel van de serie *Panthéon National : les Belges Illustres* (1845) en *Gloires Nationales* (1845-1848)⁴⁰.

Aandeel in de Leeuw van Vlaanderen

In zijn geschriften vermeldt Conscience Delepierre als naamgever van de *Leeuw van Vlaanderen*. «*De geleerde heer Octave De la*

38. Universiteitsbibliotheek Gent, hs. G 18454/110-156, waarvan folio 146 en 147 gepubliceerd zijn bij DR. A. JACOB, *Briefwisseling van, met en over Conscience*, dl. II, Kon. Vlaamse Academie, Gent, 1913-14, p. 287-88.

39. Voor Collin de Plancy, zie brief van Delepierre in UBG, hs G18454/121 gedateerd Brugge, 31 oktober 1839. Laurent is een Brussels drukker en uitgever, die o.a. meewerkt aan de publikaties van de Société des Beaux-Arts, zie H. DOPP, *La contrefaçon des livres français en Belgique 1815-1852*, Leuven, 1932, p. 39-40. Pierre de Decker was bestuurslid van de Société des Beaux-Arts, stichter van *Revue de Bruxelles* (1837) en *La Renaissance* (1838) waaraan Delepierre zijn medewerking verleent, zie M. DE VROEDE in *Nat. Biogr. Woordenboek*, dl. 1, (1964) kol. 385, s.v... Matthieu Polain was archivaris van de provincie Luik, zie S. BORMANS in *Biogr. Nat.* dl. XVII, (1903) kol. 897, s.v... J.B. Hennebert was stadsarchivaris van Doornik, zie L. ALVIN in *Biogr. Nat.* dl. CIX (1886-87), kol. 71, s.v...

40. De jaartallen verwijzen naar de medewerking van Delepierre.

Ex Libris van J.O. Delepierre met het wapen van de familie de Peneranda.

Pierre heden geheimschrijver van den Belgischen Ambassadeur te Londen (1855) onthaalde ons zeer gulhartig te Brugge, waar hij alsdan woonachtig was en verrijkte mij met een schat van geschiedkundige bijzonderheden, aangaande de voorvallen welke ik tot stof mijns werk had gekozen. Het is indien mij geheugen mij daarin niet bedriegt op aanraden van den heer Octave De la Pierre dat ik besloot mijn nieuw gewrocht den Leeuw van Vlaenderen te heeten»⁴¹.

41. H. CONSCIENCE, *Geschiedenis mijner jeugd*, Brussel, z.d., p. 267.

Talrijke auteurs waaronder autoriteiten als Max Rooses (*Nieuw Schetsenboek*, 1888), Pol De Mont (*Hendrik Conscience*, 1883) zonden deze mededeling verder de wereld in⁴².

Ondertussen kon met grote nauwkeurigheid en efficiënt bewijsmateriaal de *Genesis* van Conscience's Leeuw gereconstrueerd worden⁴³. De juiste toedracht luidt als volgt :

Wanneer in februari 1838 Hendrik Conscience en zijn vriend Johan Alfred De Laet een studietocht door Vlaanderen maken en overal inlichtingen verzamelen over de Slag bij Kortrijk in 1302, dan heeft Conscience reeds drie hoofdstukken van zijn boek neergepend en staat de titel ervan vast. Bij Auguste Voisin in Gent, die een opmerkelijke studie had geschreven over 1302 (*La Bataille de Courtrai ou des Epérons d'or*, Gent, 1834) en in Brugge bij Scourion en Delepierre ontvingen ze zowel in de bibliotheek als op het provinciaal archief menig nuttige wenk. Delepierre nam de bezoekers zelfs mee naar huis en gaf Conscience ter documentatie een exemplaar van zijn *Légendes...* (1834) mee, waarin het verhaal over Willem van Saeftinge duidelijk indruk zou maken.

Terug in Antwerpen en weer aan het werk, zendt Conscience een bedankingsbriefje aan Voisin in Gent en Delepierre in Brugge (gedateerd 17 maart 1837), met de belofte twee exemplaren van de *Lion de Flandre* op te zenden, waarvan één bestemd voor Scourion.

Alvorens Conscience *De Leeuw* definitief in netschrift opstelt, richt hij een brief aan Delepierre (gedateerd 28 mei 1838) met een lange vragenlijst⁴⁴. Daaruit blijkt vooreerst dat Delepierre in Antwerpen geweest is zonder Conscience te hebben kunnen ontmoeten en dat hij onderscheiden is met *la grande médaille*

42. Eveneens P. HAMELIUS, *Histoire des littératures Françaises et Flamandes*, Brussel, 1921, p. 179-182 en recenter G. GYSELEN, *Delepierre, naamgever voor Conscience's Leeuw*, in *Biekorf*, 1979, p. 51.

43. G. SCHMOOK, *De genesis van Conscience's Leeuw van Vlaanderen in Verslagen en mededelingen van de Kon. Vlaamse Academie*, 1952, p. 949 en vgl., idem, 1953, p. 245 en vgl.

44. G. SCHMOOK, *a.w.*, 1952, p. 994-995, met publikatie van de vermelde brief.

d'or. Maar naast deze beleefdheidsformules is het Conscience vooral om de vragen te doen en meer bepaald betreffende enkele iconografische bijzonderheden van het oude Brugge, plaatsnamen, wapenschilden... «*Historische juistheid komt er niet op aan, wel de mogelijkheid van sommige situaties...*».

Op een moment dat Conscience van alle kanten belaagd werd om het lange uitblijven van zijn werk, heeft Delepierre hem eigenlijk werkelijk geholpen aan de finishing touch. Hij zond hem een berg aanwijzingen en deed hem zelfs de figuur van Adolf van Nieuwland aan de hand, «*tel que vous me l'avez héraldiquement dépeint*»⁴⁵.

Jaren later, wanneer Delepierre in Londen gevestigd is, zal Conscience op een schitterende manier hulde brengen aan de voormalige raadgever, die zo efficiënt had bijgedragen tot zijn meesterwerk, het eerste werk van grote betekenis in de nationale literatuur.

Samenwerking met Jan Frans Willems

Reeds in de jaren twintig was Delepierre bekend met het werk van Jan Frans Willems. De *Gentse Messenger* bracht getrouw verslag uit over diens pennevruchten en ook Scourion was met hem in betrekking geweest⁴⁶. Jan Frans Willems was ook één van de referenties die de Duitse professor Loebel in 1831 te Gent opzocht.

Onmiddellijk na de succesrijke uitgave van de *Eecloosche Reinaert* in 1834 neemt Delepierre het initiatief om deze oude Vlaamse fabel aan de franstalige landgenoten bekend te maken. Daarvoor ontleent hij aan Willems een exemplaar van *Reinhart Fuchs* door J. Grimm. Dit boek wordt naderhand door Willems

45. Brief van Conscience aan Delepierre, gedateerd Antwerpen, 12 oktober 1838, en gepubliceerd bij G. SCHMOOK, *a.w.*, 1953, p. 263.

46. PROF. DR. A. DEPREZ, *Brieven van, aan en over Jan Frans Willems, 1793-1846*, 5 dln., Brugge, 1965-68, Teksten II, nr. 419, brief van Scourion aan Willems gedateerd Brugge, 20 augustus 1827, betreffende Willems' bespreking van het *Breviarium Tornacense* dat samen met een bespreking door Scourion reeds zou verschijnen in het volgend nummer van *Mengelingen* p. 79-86.

teruggevraagd in een brief gedateerd Gent, 15 januari 1835⁴⁷. Tenslotte zal Delepierre in 1837 een Franse *Reinaert* publiceren, naar Willems editie van *Reinaert de Vos, episch fabeldicht uit de 12de en 13de eeuw* (Gent, 1836)⁴⁸.

Ondertussen kreeg Delepierre geïnspireerd door het werk van Willems, het geniale idee om een ander oud Vlaams volksverhaal, *Les Aventures de Tiel Ulenspiegel* (1835), als voer voor bibliofielen in het daglicht te stellen. En wellicht is het naar aanleiding van die uitgave dat de bibliofielen van Mons hem de opdracht geven een 14de eeuws Latijns manuscript van Vincentius de Beauvais met de legende van *Tondalus' visioen*, in het Frans te vertalen⁴⁹. Voor een heleboel inlichtingen daaromtrent wendt Delepierre zich tot Willems, die per kerende een lange brief terugzendt met alles wat hij weet over het onderwerp⁵⁰. Ook voor het hoofdstuk Vlaamse letterkunde in de uitgave van *Aperçu Historique* (1836) is Willems voor Delepierre de inspiratiebron⁵¹.

Misschien is het wel door bemiddeling of op aanraden van Willems dat Delepierre ertoe werd aangezet om het werk van Bosworth, *The Origin of the Dutch* (Londen 1836) in het Frans te vertalen⁵². Alvast publiceert hij in de *Gentse Messenger* een re-

47. Deze brief vond ik nergens geregistreerd. Een kopie ervan bevindt zich in de documentatie van M. Van Coppenolle en is waarschijnlijk naar een origineel uit het bezit van miss Christie Crawford. Tekst in *Briefwisseling*, bijlage I, nr. 1.

48. Brief van Delepierre aan Willems aangaande dit werk, gedateerd Brugge, 30 oogst 1837 en gepubliceerd bij J. BOLS, *Brieven aan Jan Frans Willems*, Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, Gent, 1909, p. 348. Over de *Reinaert* editie van Delepierre zie H. BRUNEEL, *Revue du Nord de la France*, Rijsel, 1859, p. 596-599. Voor de briefwisseling met Willems, zie A. DEPPEZ, a.w., *Algemene Inleiding II*, p. 88. Zie verder *Briefwisseling*.

49. Delepierre zal het onderwerp 30 jaar later nog eens hernemen in *Le livre des visions* (1866) en *L'enfer* (1876).

50. J. BOLS, a.w., nr. 348. Voor brief Willems aan Delepierre, zie *Briefwisseling*, bijlage I, nr. 2.

51. Brief van Delepierre aan Willems, gedateerd Brugge, 27 sept. 1836 berust in UBG, hs. 3630/459.

52. Joseph Bosworth (1789-1876), Engels predikant te Rotterdam (1831-40), specialist in de Angelsaksische taal, publiceerde een *Anglo-Saxon Dictionary* (1838) dat nog altijd een standaardwerk is, zie H. BRADLEY, *Dict. of Nat. Biogr.* dl. V, (1886) kol. 440. A. DEPPEZ, a.w., *Algemene Inleiding II*, p. 52, meldt 5 brieven van Bosworth aan Willems tussen 4.5.1836 en 8.10.1839.

censie over deze Oudvlaamse grammatica, waarin Bosworth materiaal put uit Willems' *Verhandeling over de Nederduitsche Tael- en Letterkunde*, evenals uit de *Reinaert*. «Eindelijk, schrijft Delepierre (*Messenger...* Gent, 1837, p. 271) krijgt men in het buitenland belangstelling voor België en zijn taal...». *L'origine du Flamand* verschijnt in 1840.

Wanneer Willems in *Het Belgisch Museum* (IV) de kroniek van Jan de Klerk van Boendaele, *Van den derden Edewaerde*, publiceert, geeft Delepierre onmiddellijk een Franse vertaling uit⁵³. Ondertussen wordt er tussen beiden druk heen en weer geschreven over de uitgave van de *Keuren* van de Brugse ambachten. *Collection des Keuren* verschijnt in 1842 te Gent, met een inleiding van Delepierre (de uitgave was immers zijn initiatief) en voorzien van taalkundige aantekeningen door Willems.

Uit de correspondentie blijkt wel dat Delepierre een bijzondere achting koesterde voor Willems. Van een innige vriendschap zoals met de Saint-Genois was er wel geen sprake, hoewel Delepierre toch vertrouwd scheen met Willems' familie. Tegenover essentiële waarden als taal en godsdienst verschilden ze teveel van mentaliteit. Delepierre was geen werkelijk militant voor de Vlaamse taal. Voor zover bekend heeft hij nooit in het Nederlands geschreven. Het is echter opmerkelijk hoe hij vanaf de periode rond 1836, wil bijdragen tot de herwaardering ervan. In zijn publikaties maakt hij herhaaldelijk publiciteit voor de Vlaamse literatuur en maakt hij haar bekend bij de franstaligen en in het buitenland.

Wanneer in 1839 de *Maetschappij der Vlaemsche Bibliofielen* te Gent wordt opgericht, met tal van vrienden onder de leden, P. de Decker, de Saint-Genois, Serrure ... voelt Delepierre zich gepasseerd omdat hem het lidmaatschap niet aangeboden wordt.

In Brugge was het taalvraagstuk toen nog niet zozeer gebonden aan het feit zich Vlaming of Belg te voelen, zoals dit wel het geval was te Gent. Aldus heeft het petitionnement voor de officiële handhaving van de Nederlandse taal dat in 1840 in Vlaan-

53. Brief aan Willems, gedateerd Brugge, 2 april 1841, berust in UBG, hs. 3630/656.

deren de ronde deed, bij de Brugse taalminnaars geen bijval gevonden. En niet alleen uit eigen inzicht, maar ook ambtshalve kon Delepierre zich wellicht moeilijk compromitteren⁵⁴. Zijn betrokkenheid bij de affaire drukt echter veel meer uit dan enkel sympathie.

In 1841 zendt hij aan P. Blommaert een exemplaar van *L'origine du Flamand* ten geschenke. In een begeleidende brief betuigt hij zijn sympathie voor de taalijveraars, maar belijdt hij tevens zijn eigen «onmondigheid» — en een stilzwijgend verlangen om deel uit te maken van deze stuwende beweging en vooral van de *Maetschappij der Vlaemsche Bibliofielen*, aan wie Blommaert een exemplaar van *De l'origine* moet doorgeven, «*en leur témoignant tout l'attachement que j'ai pour la cause dont ils sont les vaillants champions et l'intime plaisir que j'éprouve en voyant ce qu'ils font en faveur de notre belle et riche langue maternelle...*»⁵⁵.

Charles Carton, voorzitter van de Société d'Emulation te Brugge, en wèl aanvaard als lid van de Vlaamse Bibliofielen, schrijft, in het vooruitzicht van het taalcongres te Gent in oktober 1841, een briefje naar Willems, opdat Delepierre ook naar deze bijeenkomst zou uitgenodigd worden: «*hij zou er zeer mee gediend zijn*». Willems gaat onmiddellijk in op het voorstel en Delepierre staat op de inschrijvingslijst voor een maaltijd van 5 F. zonder wijn «*voor de gevoelige maag*»⁵⁶. Wanneer het congres plaats heeft op 23 en 24 oktober zetelt Delepierre letterkundige te Brugge, naast Victor Hugo, A. Dumas en Conscience⁵⁷.

In wezen moet hij zich echter vreemd gevoeld hebben aan de strijd lustige geest van de promotors der moedertaal. Net als zijn

54. G. LERNOUT, *Het Vlaams petitionnement van 1840*, in *Standen en Landen*, LIX, (1972), op. 17-18 en 75.

55. Archief en Museum voor Vlaams Cultuurleven, Antwerpen, Bundel Blommaert. Brieven 6455/206.

56. Brief van Carton aan Willems, gedateerd Brugge, 10 okt. 1841, gepubliceerd bij J. BOLS, a.w., nr. 487. Brief van Delepierre aan Willems, gedateerd Brugge, 15 oktober 1841 berust in UBG, hs. 3630/975.

57. *Verslag*, Gent, H. Hoste, 1842, p. 76. Zie ook E. DE BOCK, *H. Conscience en de opkomst van de Vlaamsche romantiek*, Antwerpen, 1943, p. 287.

vriend P. de Decker zou hij kunnen getypeerd worden als : «*Il était flamand de cœur et d'âme ; mais il l'était avec intelligence, et sans jamais oublier que Belge est notre nom de famille*»⁵⁸.

Zijn pogingen tot deelneming aan de herwaardering van de moedertaal zullen Delepierre toch een plaatsje bezorgen in de bibliografie van de Vlaamse Beweging.

Medestichter van de Société d'Emulation

Na de revolutietijd in de jaren twintig, was vooral Gent het centrum, waar rond de pas opgerichte universiteit een nieuwe belangstelling voor de geschiedenis begon te gedijen.

L. De Bast stichtte er in 1824 de *Messenger des sciences* dat zou uitgroeien tot het belangrijkste orgaan voor geschiedenis, kunstgeschiedenis en letterkunde in Vlaanderen.

Te Brugge daarentegen is het de bewogen tijd vóór de revolutie van 1830 die de geschiedschrijving weer op dreef zal brengen. Aanvankelijk blijft dit echter beperkt tot losse publikaties van o.a. J. van Praet, H. Moke en Delepierre. De oprichting van een geschiedkundig genootschap in 1838 betekent dan ook een belangrijke datum in de Brugse historiografie. Voor het eerst hebben een groep jonge intellectuelen zich toen officieel verenigd en de uitgave van een historisch tijdschrift op touw gezet. Van meet af aan was het doel duidelijk : *Société d'Emulation pour l'histoire et les antiquités de la Flandre Occidentale*.

Charles Carton is bekend als animator van de stichting. Sedert 1835 was hij in Brugge gevestigd als coadjutor van volksvertegenwoordiger Leo De Foere, en belast met het oprichten van een school voor gehoorgestoorden. Tijdens een studiereis naar Londen in september 1837, zou hij aldaar door ambassadeur Sylvain Van de Weyer geïnspireerd geweest zijn tot een dergelijke stichting, naar voorbeelden in het buitenland zoals de *Société d'Emulation de Cambrai*, waarvan van de Weyer lid was⁵⁹.

58. M. DE VROEDE in *Nat. Biogr. Woordenboek*, dl. I (1964), kol. 391, s.v...

59. Over het ontstaan van de Société d'Emulation, vgl. A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, a.w. en L. VAN BIERVLIET, *Archivaris Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 283-284.

Het lijkt bijna onvoorstelbaar hoe Carton een groep bereidwillige vrienden voor zijn project wist warm te maken. Van de hele groep hadden alleen J.O. Andries en Delepierre enige ervaring op het gebied van de geschiedschrijving⁶⁰.

Delepierre was op dat ogenblik al archivaris en genoot reeds reputatie, zelfs in het buitenland. Hij was *membre du comité historique* en ook *de l'académie des Lycéens de Rome, etc...* Hij was wel degelijk verantwoordelijk voor het lidmaatschap van vele vrienden en collega's, met wie hij lang vóór Carton in betrekking was. Lambin, archivaris te Ieper, Voisin, conservator van de Rijksbibliotheek te Gent, Serrure, professor aan de Gentse universiteit, dr. Snellaert, jonker P. Blommaert, Jules van Praet, en tenslotte archivaris Le Glay uit Rijsel beloofden allemaal door toedoen van Delepierre, hun medewerking en steun aan het tijdschrift. Niet alleen door zijn invloed maar ook door zijn persoonlijke inzet drukt Delepierre een grote stempel op de aanvangsjaren van het bestaan der stichting.

Wordt niet al te zeer de pluim op de hoed van Carton gezet, waar het een profetische blik betreft en belangstelling voor diplomatische bronnen en oorkonden? Wordt de rol van Delepierre als inspirator niet onderschat? Zijn kracht en energie inzake publikatie van zowel archiefstukken als andere is wel te meten aan die van Carton. De persoonlijkheid die Delepierre aan de dag legde als archivaris en bibliothecaris moet zich toch ook hebben opgedrongen in de bestuursvergaderingen van de Société waarvan hij aanvankelijk secretaris was. Als archivaris was hij zonder twijfel de leverancier bij uitstek, en onder zijn impuls zijn Carton en Van de Putte «*de weg van de oorkonden opgegaan*»⁶¹.

Daartegenover blijkt dat voorzitter Carton vanwege Delepierre echt geen steun kon verwachten voor het werkelijke beleid van het genootschap. Hoeveel keer liet hij zijn aanwezigheid afweten, in de zin van: «*il m'est complètement impossible de venir ... mais je ne vois pas la nécessité de ma présence vu qu'en tout*

60. A. DE LEYN, *Chan. J.O. Andries*, Brugge, 1892.

61. Vgl. A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, a.w., p. 35.

état de cause je vous autorise à faire et à dire en mon nom tout ce que vous voudrez ...»⁶². Het is dan ook niet te verwonderen dat van het tweede jaar af E. Veys tot secretaris werd aangesteld ter vervanging van Delepierre.

Samen met Carton en vooral F. Van de Putte neemt hij echter het grootste deel van de publikaties in de *Annales* voor zijn rekening. Het onderwerp van zijn artikels wijst niet zozeer op een «elegante trek» van zijn geestesbelangstelling, als wel op een zeer persoonlijke visie en een ruime, bijna moderne belangstelling.

De eigen initiatieven van Delepierre in de werkzaamheden van het genootschap zijn duidelijk afgetekend. In «opdracht» van de stichting publiceert hij *Philippide van Guillaume le Breton* in een speciale uitgavenreeks van de Société d'Emulation, nadat hij reeds in 1836 op dit werk gezinspeeld had⁶³.

Na de ontdekking op het provinciaal archief van de *Keuren* der ambachten worden deze door zijn toedoen in dezelfde Emulation-reeks uitgegeven, met de hulp van J.F. Willems als filoloog. Het blijkt de zeldzame keer te zijn dat Willems aan de Emulation zijn medewerking verleende.

Ook de groots opgezette uitgave van de *Biographie des hommes remarquables...* (1843-1849) op naam van C. Carton, J. De Mersseman, F. Van de Putte en Delepierre, werd door deze laatste voorbereid in *Précis des Annales de Bruges* (1835) en vooral in *Galerie d'artistes Brugeois* (1840).

Het is niet toevallig dat Simon Stevin te Brugge het eerst aan de beurt komt in de rij van beroemde mannen van West-Vlaanderen die met een standbeeld vereerd worden. Juist aan die figuur wijdde Delepierre uitvoerige bijdragen in de *Annales* van de Emulatie⁶⁴.

62. Rijksarchief Brugge, Fonds Aanwinsten nr. 3228, ongedateerde brief van Delepierre aan Carton.

63. Epigram in *Aperçu historique..* (1836), p. 18.

64. *Annales*, I, (1839), p. 286-302, en III, (1841), p. 172. A. VIAENE, *Beroemde mannen van West-Vlaanderen*, in *Biekorf*, 1978, p. 126.

Elk jaar brengt Delepierre trouw verslag uit over de werking van de Emulatie in de *Annales*, tot in 1843...

Veertig jaar oud. Delepierre is werkelijk een man van aanzien geworden in Brugge. Hij maakte carrière als bibliothecaris en archivaris. Hij verwierf reputatie als literator en historicus. Onder zijn vriendenkring telt hij kunstenaars, geleerden, staatsfunctionarissen, ministers, zowel in het binnen- als buitenland. Hoe we de zaken ook bekijken, het is rechtstreeks of onrechtstreeks door zijn toedoen dat mensen als Le Glay uit Rijsel, Lambin uit Ieper, Voisin en Willems uit Gent, Conscience uit Antwerpen en wie weet hoeveel belangrijke buitenlanders naar Brugge zijn gekomen. Zelfs minister-ambassadeur Sylvain Van de Weyer gewend aan het gezelschap van koningen en prinses, voelt zich vereerd met de vriendschap van deze Bruggeling.

Het lijkt wel een al te ongelooflijk verhaal dat Delepierre aan het toppunt van zijn carrière, op het voorstel van deze eminente vriend ingaat en in Engeland een nieuwe loopbaan begint, die om zo te zeggen niets gemeen heeft met zijn vroegere ambten.

Geld? Natuurlijk zat Delepierre altijd verlegen om geld. Hij was niet gefortuneerd van huize uit, was «arm» getrouwd en had dure liefhebberijen. Bovendien hield hij een grote train de vie voor het oog van de buitenwereld. In 1841 heeft hij een huis gekocht op de Wijngaardplaats, «oud en gotisch, waar Boetius gestorven was», schrijft hij enthousiast naar Le Glay⁶⁵. Toen bleek er dus nog geen sprake van om Brugge te verlaten.

Delepierre verlaat Brugge

Hoewel Delepierre door zijn liberale houding en voortvarendheid in zijn ambt van archivaris en bibliothecaris op tegenstand van de plaatselijke overheid botste, waren deze schermutselingen niet van echte grote betekenis.

Het is duidelijk dat een innerlijke strijd in de schoot van de

65. Brief aan Le Glay gedateerd Brugge, 18 december 1841, cfr. voetnoot (27) en *Briefwisseling IV*, nr. 2. Zie ook G. MICHIELS, *Iconografie der Stad Brugge*, 11, Brugge, 1966, p. 129-130, nr. 962.

Société d'Emulation de aanleiding was tot een dispuut met als uiteindelijk gevolg Delepierres ontslag en verdwijning uit Brugge. Een pennetwist rond de historische betekenis van de *Schouw* in de Brugse schepenzaal draaide uit op een persoonlijk conflict tussen Delepierre en F. De Hondt, beiden bestuursleden van de Emulation.

De hele affaire werd op gang gebracht door F. De Hondt in 1840 met een *Notice* waarin hij Delepierre voor de gek zet. Wanneer deze openlijk door De Hondt in het ongelijk wordt gesteld en daarop reageert op een onverantwoorde manier, dienen de overige leden van de Emulation partij te kiezen. De koppigheid en fanatieke eigengereidheid van Delepierre tegenover een respectabele burger als De Hondt, maakte de situatie binnen de Société d'Emulation ondraaglijk. Daarbij liet De Hondt niet na om ook onderduims zijn invloed aan te wenden en Delepierre buiten het genootschap tegen te werken. Te Brugge is de atmosfeer zodanig geladen dat de geruchten doordringen tot bepaalde kringen in Brussel...⁶⁶.

Op 22 september 1842 richt ambassadeur Van de Weyer een brief aan de koning met het verzoek om Delepierre aan te stellen tot attaché aan de Belgische ambassade te Londen. Zijn persoonlijke vriendschap, deze van minister De Meulenaere en van Jules van Praet, privé-secretaris van de koning, dienen tot aanbeveling⁶⁷.

Op 22 december dient Delepierre zijn ontslag in als bibliothecaris van de stad Brugge en archivaris van de provincie. Hij wordt onderscheiden met de *medaille van verdiensten van de koning van Pruisen*, benoemd tot *Chevalier de l'ordre de Saxe-Cobourg*... paraat voor de diplomatie.

De *Journal de Bruges* adverteert op woensdag 11 januari en donderdag 12 januari 1843 de *Catalogue de Livres provenant de la bibliothèque de Monsieur Octave Delepierre, archiviste de la*

66. Zie L. VAN BIERVLIET, *Archivaris Delepierre*, in *Biekerf*, 1979, p. 283.

67. Ministerie van Buitenlandse Zaken, Brussel, *Dossier Personeel*, nr. 86 : *Delepierre*. Het dossier is nog niet geklasseerd. Het bevat voornamelijk benoemingen en andere ambtelijke brieven.

province. De verkoop van Delepierres bibliotheek heeft plaats op maandag 16 januari om 10 uur, 's morgens in het woonhuis aan de Wijngaardplaats onder leiding van J.F. Leplat, libraire te Brugge⁶⁸.

Op 13 januari meldt dezelfde krant op haar frontpagina « *M. Octave Delepierre vient d'être nommé membre de conseil d'administration de l'académie d'archéologie de Belgique à Anvers. Il est à regretter que sa récente nomination d'attaché à la légation d'Angleterre doive probablement l'empêcher d'accepter cette distinction* ».

Daags na de boekenverkoop vertrekt Delepierre naar Londen.

Niets belette hem *membre conseiller* te zijn van de académie d'archéologie de Belgique. Ook de Gentse *Messenger* rekent hem nog tot in 1846 onder haar medewerkers. Maar te Brugge en in de Société d'Emulation is hij afgeschreven. Het reglement zegt dat de leden van het directie-comité in Brugge moeten wonen. Daar gaat Delepierre nu ook letterlijk de perken te buiten⁶⁹. Hij staat eigenaardig genoeg ook niet op de lijst van de ereleden en bijna symbolisch start de *Annales* een nieuwe serie in 1843... De nieuwe jaargang opent nochtans met een artikel van Delepierre — weliswaar onder initialen — dat wellicht reeds voordien ter perse lag.

Het jaarverslag van 1843 zwijgt in alle talen over Delepierre, meldt niet eens de aanstelling in Londen, noch wordt spijt geuit om het verlies van een kostbare medewerker.

Er waren wel interne moeilijkheden geweest. Carton had zelfs met ontslag gedreigd, en de stichting was aan de rand van het failliet. « *Au moment des plus grands difficultés nous avons reçu de ces encouragements. Lors d'une excursion que fit à Bruges, au temps de nos difficultés, Mr. van de Weyer, ambassadeur à Londres, en fait un don de 200 francs*⁷⁰. Deze schenking in de

68. Le Plat is vermeld als prentenhandelaar te Brugge i.v.m. Steinmetz, zie W. LE LOUP, *a.w.*, p. 37.

69. Later zal nochtans wel uitzondering gemaakt worden voor F. Van de Putte, die in 1843 te Boezinge gaat wonen, benoemd tot pastoor.

70. *Annales de la Société d'Emulation*, V, (1843), p. 416. Zie ook A. DE LEYN, *a.w.*, p.162-164.

zomer 1843 wordt bevestigd in een brief van Delepierre aan Carton, gedateerd 27 oogst 1843 : «*J'espère que vous avez reçu la somme que M. van de Weyer vous a fait parvenir*»⁷¹.

Dat Delepierre aanvankelijk nog dacht aan medewerking aan de *Annales* blijkt uit twee opgezonden artikels vanuit Londen, aan Carton. Eén ervan wordt genegeerd, maar op het einde van de jaargang 1843 verschijnt nog een *Miscellanées* onder initialen. Dit is het laatste artikel van Delepierre in de *Annales* van de Société d'Emulation.

Ook de medewerking aan *Biographie des hommes remarquables de la Flandre Occidentale* (1843-1849) waarvan hij in het eerste deel bijna één derde van de bijdragen leverde, wordt gestaakt. De *Tableau Fidèle...*, het vermeende tweede deel van de Brugse kroniek van P. Beaucourt de Noortvelde, verschijnt in 1845 bij de bibliofielen te Mons. Te Brugge krijgt alleen nog de *Guide dans Bruges* verscheidene herdrukken, maar op verantwoordelijkheid van drukker-uitgever Bogaert.

Brieven aan Carton gedurende het eerste jaar in Londen getuigen van Delepierres oprechte genegenheid en belangstelling voor de Emulation en zijn Brugse vrienden. Carton heeft blijkbaar geen lust noch tijd te verspillen aan «een verloren zaak». Wanneer hij in 1843 een artikel publiceert over Karel de Goede, vindt hij nergens een exemplaar van Delepierres *Charles le-Bon*⁷². Het jaar daarop verschijnt toevallig (?) een reprint van de uitgave 1831.

De herinnering aan Delepierre zal te Brugge voortaan slechts sporadisch worden opgeroepen. Zijn werk daarentegen heeft nog lange tijd grote invloed op de geschiedschrijving. De leden van de Société d'Emulation laten zich nog ettelijke jaren door hem inspireren. In de inleiding van *Chronica Monasterii Sancti Andree* (1844) rept F. Van de Putte geen woord over Delepierre, die toch een gedeeltelijke vertaling van de kroniek (1839) en een

71. In het Rijksarchief Brugge bevinden zich 5 brieven van Delepierre aan Carton, zie *Briefwisseling* van Delepierre.

72. Carton in *Biographie des Hommes Remarquables*, I, Brugge, 1843, p. 203.

biografische notitie over de auteur uitgaft⁷³. Blijkbaar is het ook op een vingerwijzing van Delepierre in de Gentse *Messenger* (1843, p. 286) dat Carton het pamflet *La triumpante et solennelle entrée de Charles V*, in de derde serie van de *Annales* (1849-50) publiceert, zonder enige inleiding of toelichting.

Op het provinciaal archief vervolgt E. Priem Delepierres werk met de verdere uitgave van de *Précis Analytique* en in de stadsbibliotheek werkt P.J. Laude, die Delepierre op 7 januari 1843 opvolgde, aan de *Catalogue Methodique* (1847) dat door zijn voorganger begonnen was.

Eveneens in navolging van Delepierre zal J. Gailliard de stad Brugge en haar monumenten beschrijven. En ook de levendige belangstelling voor de Oude Meesters, met voorkeur voor Memling blijft voortbestaan.

Het blijft echter wachten op W.H.J. Weale en A. Duclos om een nieuwe hoogconjunctuur te bereiken in de Brugse historiografie. Vooral de Engelsman Weale, die in 1855 naar Brugge komt en zich hier enige tijd vestigt, zal het verlies van Delepierre overschaduwen. Wellicht kreeg hij uit diens handen een visum voor Vlaanderen... en talrijke goede raadgevingen. Het is opvallend dat Weale tijdens zijn jarenlang verblijf in Brugge nooit enig woord in de *Annales* van de Emulation publiceerde en eigenlijk nooit goed aanvaard werd. Delepierre vormt ook nooit het onderwerp van zijn scherpe kritiek...

CARRIERE IN ENGELAND (1843-1879)

Diplomaat in Londen

Zijn hele leven heeft Delepierre het geluk gehad de juiste man op

73. *Annales de la Société d'Emulation*, IV (1842), p. 360-362. De vijandige houding van F. Van de Putte tegenover Delepierre komt duidelijk uit in een brief van F. Van de Putte aan W.H. James Weale, gepubliceerd in *Document pour servir à l'histoire de «La Flandre»* Brugge, 1868, p. 9.

Vgl. ook A. DUCLOS in *R.D.H. XVIII* (1879), p. 328: *Delpierre* (sic) *was in den tijd archivaris onzer stad en heeft vele boeken geschreven die wij niet zullen beoordeelen omdat zij sedert lang door de geleerden op de plaatse gesteld zijn die hun toekomt.*

het juiste ogenblik te ontmoeten. Toen in de nazomer van 1842 de gemoederen te Brugge op het kookpunt stonden, daagde plots S. Van de Weyer op met het aanbod van een betrekking in Londen. Voor Delepierre was dit een gedroomde kans om zijn financiële positie te verbeteren en meteen een geldige reden om met fierheid zijn geboortestad te kunnen verlaten.

Daar in Londen komt hij in een nieuwe wereld terecht. S. Van de Weyer treft in Delepierre een landgenoot die door zijn opvoeding, cultuur en bekwaamheid als het ware voorbestemd was zijn helper te worden. Bovendien waren beiden even oud en door hun huwelijk half Engels.

Net als Delepierre is Van de Weyer een verwoed collectionneur en bibliofiel. Eigenlijk was hij opgegroeid te midden van boeken, in zijn moeders «cabinet littéraire» in de Koestraat 15 te Leuven. Na studies in de rechten te Parijs, maakte hij een blitz-carrière als bibliothecaris te Brussel, professor in de filosofie en geschiedenis (als collega van Quetelet en Lesbroussart), conservator van de manuscripten van de Bourgondische bibliotheek en tenslotte was hij in 1830 één van de stichters van de nieuwe regering geworden. In deze laatste omstandigheden leerde hij de Bruggelingen Paul Devaux en Jules van Praet kennen. Door zijn perfecte kennis van het Engels werd hij belast met de functie van gevolmachtigd minister in Londen⁷⁴. Hij veroverde er in enkele jaren tijds een vooraanstaande plaats in de Engelse high society, nog meer in de hand gewerkt door het opzienbarend huwelijk met miss Bates. Zijn met boeken gevuld huis in Portland en zijn domein New Lodge in het bos van Windsor waren beroemd om hun gastvrijheid. Koningin Victoria onderhield zich graag met Van de Weyer, omdat hij «kalm was, zinnig, bekwaam en aangenaam»⁷⁵.

In de nabijheid van deze briljante figuur en te midden van zijn

74. Over S. Van de Weyer, s.v... Een interessante schets bij Th. JUSTE, *Panthéon National*, Mons, 1881, p. 31-48.

75. Bij zijn vlucht naar Engeland in 1848 vond de Franse koning Louis-Philippe enige tijd een onderkomen in de woning van S. van de Weyers schoonvader, zie C. BRONNE, *Leopold I en zijn tijd*, Standaarduitg., 1971, p. 159.

nieuwe omgeving, fleurt Delepierre helemaal op. Amper drie weken na zijn aankomst in Londen schrijft hij een enthousiaste brief naar Carton over het werk op de kanselarij en vooral «*je m'occupe de la bibliothèque de M. van de Weyer, ou il se trouve une telle mine de richesse*» (9 februari, 1843). Enkele dagen later (20 februari) krijgt ook de Saint-Genois nieuws uit Londen, waaruit blijkt dat Delepierre niet zozeer attaché bij de Belgische legatie is als wel privé-secretaris van Van de Weyer en «*je m'occupe beaucoup de sa bibliothèque*».

J.O. Delepierre naar een litho van Ch. Baugniet, Londen 1843.

Door zijn belangrijke functie en als beschermeling van S. Van de Weyer wordt Delepierre al vlug opgenomen in de hogere kringen. Een gelitografiëerd portret van 1843 door Charles Bagniet illustreert zijn nieuwe welvaart en status. Want al wie in Engeland in die dagen naam had, van de prins-gemaal tot wereldwonders en charlatans, trok naar het West-end atelier van *le dessinateur de S.M. le Roi des Belges*, die sedert juni 1843 naar Londen was uitgeweken⁷⁶.

Als dankbetuiging, uit sympathie of misschien wel bij wijze van honorarium (!) publiceert Delepierre naderhand een *Ode* aan de kunstenaar in de Gentse *Messenger* (1844).

Ambassadeur voor Vlaanderen

Tussen alle drukke bezigheden in, het werk aan de ambassade, de uren in de bibliotheek van Van de Weyer, heeft Delepierre nog aandacht en tijd om te schrijven over geliefkoosde onderwerpen. Het motto van de Brugse dagen *Nulla dies sine linea*, geldt ook in Londen⁷⁷. Hij bezoekt geregeld de library-room in het British Museum en brengt verslag uit over documenten en gebeurtenissen waarvoor men in het vaderland belangstelling zou kunnen hebben.

Op aanwijzing van S. Van de Weyer vertaalt hij uit het British Museum-bezit, een bundel Engelse brieven van l'abbé Mann (1735-1809), *l'historien de Bruxelles*, gericht aan Sir Joseph Banks. Van de toen nog levende Sir Robert Adair (1753-1855) vertaalt hij eveneens enige politieke brieven in verband met diens missie als gezant naar Wenen (1806), Constantinopel en de Nederlanden. Beide boeken verschenen in Brussel bij Wahlen en C^o, want vooralsnog verkiest Delepierre in België te publiceren,

76. De Print-room van het *British Museum* en het Prentenkabinet van de Kon. Bibliotheek te Brussel bezitten een complete collectie van portretten door Ch. Bagniet. Een exemplaar van Delepierres portret berust in het Archief en Museum voor Vlaams Cultuurleven te Antwerpen, gepubliceerd in *Biekorf*, 1979, p. 281.

77. En uitspraak van Plinius betreffende diens hobby als schilder, en aan Delepierre geïnspireerd door het zelfportret van de Brugse schilder Garemijn, dat gereproduceerd is in *Galerie d'artistes Brugeois...* (1840).

«op voorwaarde dat het honorarium 60 francs voor 16 gedrukte pagina's hetzelfde is als in Engeland», schrijft hij naar de Saint-Genois die welwillend opgezonden artikels opneemt in de *Messenger*. Delepierres naam prijkt ook op verschillende Belgische verzameluitgaven van die periode : *Les Belges Illustres*, *Gloires Nationales* en *Trésor National*.

Met eenzelfde passie als destijds in de provinciale archieven te Brugge speurt hij rond in Londen. Het Belgische lezerspubliek krijgt enkele delicatessen uit de Engelse historiografie voorgeschoteld, die echter verscholen blijven in vulgariserende uitgaven en onopgemerkt aan het oog van professionals voorbijgaan. Zo vestigt hij als eerste de aandacht op de *Paston Letters*⁷⁸ en op de merkwaardige Latijnse kroniek van *Jocelin van Brakelond*, dat in 1840 door de Camden Society was uitgegeven⁷⁹.

Bij de oprichting van de *Bibliophiles Belges* staat Delepierre op de lijst van de medewerkers en hij zendt geregeld artikels voor het tijdschrift. In 1846 wordt hij vermeld als *conseiller honoraire* van de *académie d'archéologie de Belgique*. En vele jaren voert hij nog een uitgebreide briefwisseling met o.a. Felix Bogaerts, de Reiffenberg, A. Gheldolf, Goethals, baron de Stassart, Jules Gay, G. Altmeyer, Voisin, Serrure, Poulain, Lamnin, J.F. Wil-

78. Bundel van meer dan 1.000 brieven uit de periode 1418-1506, grotendeels geschreven door of gericht aan een lid van de Paston familie, kleine landadel uit Norfolk. Volledige uitgave door J. GAIRDNER, 6 dln., Londen, 1904. Honderd jaar na Delepierre, naar aanleiding van een heruitgave Oxford, 1958, vermeld bij L. HOMMEL, *Marguerite d'York*, Parijs, 1959, p. 42 en A. VIAENE, *Brief uit Brugge van John Paston*, in *Biekorf*, 1962, p. 247. Beide auteurs waren onbekend met Delepierres publikatie in *Trésor National*, IV, (1844), p. 30-41.

79. In 1844 werd de kroniek eerst uit het Latijn in het Engels vertaald door T.E. Tomlins. Deze beschrijving van dagelijkse gebeurtenissen in een Benedictijnerklooster 1173-1190 werd opnieuw uitgegeven o.a. in biblioefiele uitgave, *The chronicle of Jocelin of Bracelond, Monk of St. Edmundsbury*, e.d. by L.C. LANE, New-York, 1966. De *Camden Society* werd gesticht te Londen in 1838 ter ere van W. Camden (1551-1623), historicus en stichter van een leerstoel voor geschiedenis aan de universiteit van Oxford, met het doel documenten in verband met Engelse geschiedenis en letterkunde te publiceren. Delepierre was lid van de stichting.

lems en Jules de Saint-Genois⁸⁰. Deze laatste blijft zijn hele leven lang een trouwe vriend en tolk uit het vaderland. Hij zorgt niet alleen voor nieuwsjes, maar ook voor allerhande verzendingen, en doet zelfs aankopen voor Delepierre en Van de Weyer op belangrijke veilingen zoals die van de conseiller le Bègne (oud congreslid) in 1843 en die van de nalatenschap van J.F. Willems in 1847⁸¹.

Voor het Engelse lezerspubliek wordt Delepierre een uitdrager van de Vlaamse cultuur. Het eerste boek dat aldaar verschijnt is een ode aan Vlaanderen, een Engelse versie van de legenden van 1834, *Old Flanders* (1845), aangevuld met novellen van Conscience, Ledeganck, Karel Nys en J.A. De Laet — in zeer vrije bewerking. «*Deze twee boekdelen, schrijft De Laet, bevatten een groot gedeelte van onze vaderlandsche legenden. Wij kunnen den heer Delepierre niet genoeg danken over de loffelyke taek die hy op zich genomen heeft van onze legenden ook aen de Engelschen te doen kennen, maer wat wy geenszins kunnen goedkeuren, is de letterdievery die hy begaen heeft met er verscheidene uit het vlaemsch te vertaelen, zonder er een woordje van te reppen, zoomin in zyne voorrede, dan in nota*»⁸².

Delepierre heeft zeker de misnoegdheid van de Belgische literatoren vernomen. Wanneer hij in 1846 twee maand vakantie neemt om een «*affaire de famille en Belgique*» te komen regelen, stuurt hij zijn dochter naar Antwerpen om Conscience op te zoeken⁸³.

80. Een naamlijst van de bewaarde brieven aan Delepierre, uit het bezit van Miss Christie Crawford werd opgestuurd naar M. Van Coppenolle en bevindt zich in diens documentatie. Op onze navraag aan het *British Museum library* naar enig archiefbezit van Delepierre werd ontkennend geantwoord.

81. Brieven van Delepierre aan de Saint-Genois, resp. gedateerd, Londen, 1 november, 1843 en Londen, 22 mei 1847 berusten in de UBG, hs. G. 18454 / 140 + 145, zie *Briefwisseling*.

82. J. A. DE LAET in *Het taelverbond*, II (1846), p. 103. Zie P. ARENTS, *Vlaamse schrijvers in het Engels vertaald*, Gent, 1950, p. 296-297.

83. Buitenlandse Zaken te Brussel, *Dossier Personeel* n° 86 en een brief van Conscience aan Delepierre gedateerd Antwerpen, 11 juni, 1846, gepubliceerd bij G. DEGROOTE, *Onuitgegeven brieven van Conscience in Handelingen van de Kon. Zuidnederlandse Maatschappij voor taal, letterkunde en geschiedenis*, XXI, (1967), p. 155.

In het vooruitzicht van een propagandistisch artikel in het tijdschrift *Athenaeum* over de Vlaamse schrijvers van toen, wordt Conscience om documentatie verzocht. Deze stuurt niet alleen allerhande inlichtingen naar Londen, maar ook een autobiografie. Uit de lange brief met deze primeur, spreken gevoelens van bewondering, eerbied en dank van Conscience tegenover zijn vroegere helper, ten tijde van «*mon Leeuw van Vlaenderen... pour lequel vous avez eu la bonté de me donner des notes*». Na negen pagina's eindigt de auteur : «*Voyez donc dans ces notes un témoignage de mon désir de vous être agréable ; je vous les livre avec la confiance que vous en ferez l'usage que vous jugerez le plus utile à la littérature belge et à moi même*»⁸⁴.

In de zomer van 1847 verschijnt Delepierres artikel in *Athenaeum* onder de titel *Flemish literature*, met een hulde aan *Henry Conscience, the most fertile and original writer of fiction that Belgium at present possesses*.

Jaren later in 1860, bezorgt Delepierre aan de Engelsen met *A sketch of the history of Flemish literature*, een standaardwerk over de Vlaamse literatuurgeschiedenis, dat door zijn biografen tot één van zijn grote verdiensten wordt gerekend.

Ondertussen begeeft Delepierre zich elke dag van zijn woning in Melina place, 2, St. John's Wood, naar het kantoor op het consulaat. Tal van Engelsen ontvangen uit zijn handen een visum voor het continent. Enkelen krijgen zelfs een aanbevelingsbrief mee voor de oude vrienden. Meneer Carpenter, directeur van het prentenkabinet in het British Museum komt aldus in Gent bij de Saint-Genois terecht (1846) en ook Henry Colburn, één van de grote uitgevers in Londen (1851). En hoevelen ontdekten op aanwijzing van Delepierre Brugge ? De bibliofiel H.S. Ashbee beschrijft zijn eerste ontmoeting met Delepierre in dergelijke om-

84. Brief van Conscience aan Delepierre, gedateerd Antwerpen, 16 juli 1846, vermeld bij G. SCHMOOK, *a.w.*, (1952), p. 996 en gepubliceerd bij G. DEGROOTE, *a.w.*, p. 155-161. Aangaande hetzelfde artikel in *Athenaeum*, verzoekt Delepierre ook aan Snellaert om inlichtingen in een brief gedateerd Londen, 5 september 1846, bewaard in UBG, hs. 3630/877 en vermeld bij PROF. DR. A. DEPREZ, *Briefwisseling van dr. Ferdinand A. Snellaert 1809-1872*, dl. I, Gent, 1977, p. 150.

standigheden : «*I remember the first time I saw Mr. Delepierre, then but a young man, starting on my first continental journey, I went to him at his office in Paternoster Row to secure the required Belgian vise. The few kindly words he then spoke so much impressed me that I determined not to miss an opportunity of becoming better acquainted with him*»⁸⁵.

Sunday-evening salon en spiritisme

Ook in de diplomatie maakt Delepierre carrière. Als vertrouwenspersoon van Van de Weyer wordt hij belast met diplomatieke zendingen (Ierland, 1846), en geheime opdrachten (Brussel 1848)⁸⁶. In 1848 promoveert hij tot consul en verhuist hij naar het chique Gloucester Terrace, Hyde Park. Hetzelfde jaar verliest hij echter zijn vrouw, Emily en in 1849 sterft ook zijn jongste dochter Susan. Enige jaren later hertrouwt Delepierre met Charlotte, weduwe van Charles Jasper Trower, kapitein van de Bengaalse artillerie die gesneuveld was in de slag bij Moodkee († 1850) in Indië.

In Londense kringen wordt Delepierre een graag geziene figuur. Hij geraakt er goed ingeburgerd en verwerft een zekere reputatie als oudheidkundige. Men biedt hem het lidmaatschap aan van de *Society of Antiquaries*, een gedegen Engelse instelling die dateert uit de 16de eeuw. Elke dag bezoekt hij ook als een echte gentleman de Saint James club, één van de beste clubs in Londen, befaamd om de goede keuken en de wijnkelder.

Door zijn vrienden wordt Delepierre beschreven als, «*tall and of a dignified appearance, a charming causeur, a fine elocutionist and a good chess-player*».

In de jaren vijftig houdt hij elke zondagavond een *salon littéraire*. Door de aanwezigheid van vele bekenden uit de wereld van literatuur, kunst en diplomatie genoten deze reünies grote bijval en zijn ze legendarisch geworden.

85. H.S. ASHBEE in *Notes and Queries*, XII, 1879, 30 augustus, p. 180.

86. Zie L. VAN BIERVLIET, *Archivaris O. Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 287.

J.O. Delepierre in de jaren 1860 Foto door Maull & Co te Londen.

Onder de geregelde bezoekers waren T. Grattan (1792-1864) voor wie Delepierre ooit *L'héritière de Bruges* vertaalde (1831) en die later consul in Boston geworden was (1839-1846). Van hem verscheen te Brussel in 1830 een *History of the Netherlands*⁸⁷. Verder was er Sir Charles Wentworth Dilke (1789-1864), uitgever van het tijdschrift *Athenaeum* (1830-1846) waaraan hij voor het eerst in de geschiedenis van de Engelse journalistiek «*continental writers*» liet meewerken; Douglas William Jerrold (1803-1857), schrijver, toneelspeler, publicist en uitgever van *Lloyd's Weekly Newspaper*; de humorist Tom Hood (1835-1874), schrijver en uitgever van *Fun*; Charles Knight (1791-1893) schrijver en publicist; John Doran (1807-1878), veelzijdig auteur en uitgever van *Athenaeum* (1869-1870); Dr. John Percy (1817-1889), befaamd metallurgist; Mrs. Jane Loudan-Webb (1807-1858), schrijfster en bekend bloemenkweekster; Mrs. Mary Elizabeth Maxwell (1837-1915), beter bekend als Miss Braddon, romanschrijfster; Mrs. Catherine Crowe-Stevens (1800?-1876) romanschrijfster met een speciale belangstelling voor het bovennatuurlijke. Haar boek, *Spiritualism and the Age we live in* (1859) was een groot succesnummer; tenslotte Dr. Robert Blakey (1795-1878), auteur van *History of Philosophy of Mind* (1848)⁸⁸.

Deze laatste heeft in zijn *Mémoires* enkele interessante pagina's gewijd aan dit bonte gezelschap dat rond Delepierre samenkam⁸⁹. Uit het jaar 1853 rapporteert hij op 9 juni: «*Dined and supped at Mr. Delepierre's with about a party of thirty; among the number was Mr. Colley Grattan, Mr. Waller of Brussels, Captain Tidy, Mr. Warner, M.P. for Norwich etc. Grattan is a most amusing companion... We had some fine singing and music from the female part of the company*».

87. Alle biografische bijzonderheden over de vermelde personen uit Delepierres vriendenkring zijn terug te vinden in de *Oxford Dict. of Nat. Biogr.*

88. *The Athenaeum club* werd gesticht te Londen in 1824 door een groep eminente personen onder wie Sir Walter Scott. Daaruit groeide *The Athenaeum*, een literair en artistiek blad, gesticht in 1828, dat een grote reputatie verwierf onder de leiding van C. Dilke.

89. *Memoirs of dr. R. Blakey*, uitgegeven door HUGH L. MILLER, Londen, 1879, p. 208-213. Onze dank aan Miss Linda Bull van de *British Council* te Brussel, die het mogelijk maakte inzage te krijgen in dit werk.

Drie dagen later gaat Blakey uit eten met Delepierre, «*chiefly to, witness the performance of Mrs. Haydin, an American lady, who had come over to England lately to promulgate the doctrine of an «intercourse with departed spirits»*. Blakey voegt eraan toe : «*She had been performing or rather displaying the art, or science, or revelation, or call it what you will, in several private circles of distinction in the West-end»*. Daarbij volgt dan een beschrijving van de voorstelling waarbij Delepierre betrokken is.

Heel Londen werd toen jarenlang gehypnotiseerd, «*quaked at walking chairs and galloping tables»*. De Amerikaan Daniel Home was één van de grootste sterren. Zijn séances trokken o.a. Bulwer Lytton, Elizabeth Barrett Browning en Mrs. Trollope «*who wanted to know about her dead children»*⁹⁰.

In zijn *Mémoires* publiceert Dr. Blakey drie brieven van Delepierre. Daaronder bevindt zich een aanbeveling voor de aanstelling tot *professor of Logic and metaphysics*, een ambt dat Blakey inderdaad zal mogen bekleden in Queen's college, Belfast. Verder is er een bedankingsbriefje voor de ontvangst van Blakey's *History of Philosophy of Mind* en een aankondiging dat Koning Leopold I aan Blakey een Gouden Medaille toekent, een onderscheiding voor «*great foreign authors»*. Delepierres invloed als lid van het *Royal Literary Fund*, met de Belgische koning als erevoorzitter, zal daaraan niet vreemd zijn⁹¹.

Ook onder de talrijke Franse uitgewekenen die door de staatsgreep van Napoleon Bonaparte op 2 december 1851 naar Engeland gevlucht waren, telt Delepierre belangrijke vrienden.

In deze periode maakt hij kennis met Louis Blanc en Gustave Brunet⁹². De relatie met de Franse politicus heeft echter weinig

90. L. en R. POATE STEBBINS, *a.w.*, p. 145. Ook Brussel werd in de jaren vijftig overspoeld door een golf van spiritisme. De *Cercle littéraire* reserveerde haar zaterdagen voor spiritistische séances, zie J.H.M. VAN DER MARCK, *a.w.*, p. 29.

91. Vermelde brieven van Delepierre gepubliceerd in *Memoirs of dr. Robert Blakey, a.w.*, p. 230-240.

92. Louis Blanc (1811-1882) verbleef van 1848-1870 in Engeland. Over deze Franse politicus, zie M. PREVOST, *Dict. de biogr. Française*, VI (1954) kol. 585-587, s.v... voor G. Brunet, zie verder.

invloed op Delepierres literaire activiteiten en speelt zich eerder af op sociaal vlak, in tegenstelling met de vriendschap voor Gustave Brunet.

Dr. Blakey portretteert Louis Blanc tijdens een ontmoeting met Delepierre in Londen, januari 1853. «*He is scarcely five feet high, but proportionably made. His face is round, eyes full and dark, hair black and shining, and general expression mild and pleasing*»⁹³.

In zijn *Lettres sur l'Angleterre* (Parijs, 1866-1867) refereert Louis Blanc naar verschillende namen uit Delepierres vriendenkring, onder wie Thomas Hook, Victor Hugo, Lord Bulwer-Lytton. Hij geeft ook een interessante beschrijving van de *International Exhibition* te Londen in 1862, waar Delepierre belast was met de organisatie van het artistieke gedeelte voor het Belgisch paviljoen, dat «*in evenredigheid met de andere landen meer plaats inneemt dan op de wereldkaart...*». Naast industriële produkten prijken er schilderijen van o.a. Leys en Madou⁹⁴.

Voor deze gelegenheid staken vele vrienden van Delepierre het kanaal over, onder wie Pierre de Decker, Jules de Saint-Genois en Louis Hymans. Waarschijnlijk ontmoette hij toen ook A. Pinchart en Ch. Reulens, conservator van de Bourgondische bibliotheek te Brussel. Zij zullen immers het werk van Crowe en Cavalcaselle *Les anciens peintres Flamands* (1862-1863), door Delepierre uit het Engels vertaald (naar aanleiding van de *Exhibition* ?), met documenten en notities aanvullen.

Bibliofilie en de Philobiblon Society

De Engelsen hebben reeds lang de faam van fervente boekenliefhebbers te zijn. In 1812 stichtten zij een eerste echte boekenclub, toen na de dood van John Ker, hertog van Roxburghe († 1804) diens bibliotheek openbaar verkocht werd. Aanvankelijk waren slechts 24 leden toegelaten tot de *Roxburghe club*. Sir Walter Scott was lid in 1823, en T.F. Dibdin was de eerste

93. *Memoirs of dr. Robert Blakey, a.w.*, p. 212.

94. LOUIS BLANC, *Lettres sur L'Angleterre*, dl. 2, Parijs 1866, p. 80 en 84.

secretaris⁹⁵. Bij elke zitting werd een plechtige toast uitgebracht op Caxton.

In de voorrede van *Aventures de Tiel Ulenspiegel* (1835) zinspeelde Delepierre reeds op het bestaan van deze vereniging en stelde haar toen tot voorbeeld van de Belgische bibliofielen. In Londen leert hij de club nu meer van nabij kennen. De *Notice sur le Roxburghe club* in de *Gentse Messenger* 1845 dient tot inleiding van een hele reeks bijdragen over de bibliofilie, o.a. ook in de pas opgerichte *Bibliophile Belge* (1845). Zij zijn een weergave van Delepierres indrukken en groeiende belangstelling en kennis op een nieuw werkterrein, de bibliografie.

In de omgeving van S. Van de Weyer wordt zijn aandacht geboid door bepaalde fenomenen in de literatuur. Het meest uitzonderlijke en eigenaardige wordt opgezocht, verzameld en bestudeerd. De bibliotheek van S. Van de Weyer dient tot inspiratiebron en oefenterrein. Zij bevat een rijke verzameling marginalen, oude farcen, macaronische verzen, de meest fantastische en waanzinnige denkbeelden van getekende en geniale geesten. Voortaan zal de Brugse oud-bibliothecaris zich wijden aan gespecialiseerde bibliografieën en het uitrafelen van kleinodiën en curiosa⁹⁶.

Wanneer het British Museum een collectie 16de-eeuwse Franse farcen aankoopt die men sinds lang verloren waande, maakt Delepierre van de gelegenheid handig gebruik om die te publiceren en meteen opschudding te wekken in de wereld van de Engelse en Franse bibliofielen, met *Description bibliographique et analyse d'un livre unique* (1849). Enkele jaren later zal het werkje opgenomen worden in de drie eerste delen van *L'ancien théâtre Français*.

95. Froginall Dibdin bezocht in 1842 België «*ou tous les bibliophiles séduits par ses splendides publications, par sa renommée et les recommandations pressantes de M. Van de Weyer lui furent l'accueil le plus empressé*», in *Le Bibliophile Belge*, dl. 4, (1847), p. 435. Hij ontmoette toen ook Delepierre in Brugge.

96. Het is onverantwoord reeds vroeger deze belangstelling toe te schrijven aan Delepierres «*kronkelende geest*» ten tijde van *Ulenspiegel* en *Tondalus*. Deze uitgaven kwamen tot stand ten gevolge van een mode, waarin Delepierre brood zag. Vgl. A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, *a.w.*, p. 20. Pas na het contract met S. Van de Weyer zal Delepierre bewust deze nieuwe richting volgen.

Mede door de publikaties van Delepierre wordt ook Van de Weyers bibliotheek algemeen bekend. In 1850 ontvangt de ambassadeur het lidmaatschap van de beroemde *Roxburghe club*. Het is de eerste maal dat deze eer te beurt valt aan een buitenlander⁹⁷.

De ontmoeting met Gustave Brunet in 1852 betekent weer een gelukkig toeval voor Delepierre. Deze bibliograaf uit Bordeaux zal een bepalende richting geven aan de nieuwe publikaties en opzoekingen⁹⁸. Onder initialen verschijnt een gezamenlijke uitgave *Bibliothèque - bibliophile - facétieuse* (1852), drie kleine volumes met de reproductie en analyse van oude zeldzame werkjes. Het opzet om de reeks verder te zetten werd niet uitgevoerd.

Onder impuls van S. Van de Weyer en onder aanmoediging van Brunet zal Delepierre autoriteiten als Nodier en Naudé vervoegen in hun bibliografieën, o.a. over de macaronische literatuur. En wanneer Van de Weyer kans ziet in 1862 zijn collectie uit te breiden met totaal onbekende volumes, wordt de *Macaronéana* (1853) belangrijk aangevuld, zodat er werkelijk niets meer aan toe te voegen is, volgens Brunet⁹⁹.

Eén van de vele Franse vluchtelingen in Londen was prins Henri d'Orléans, duc d'Aumale¹⁰⁰. Sedert 1852 woonde hij in Orléans House Twickenham te Londen waar hij een prachtige collectie

97. *Le Bibliophile Belge*, dl. 6, (1850), p. 313.

98. Pierre-Gustave Brunet (1807-1896), zie M. PREVOST in *Biogr. Nat. Française*, dl. VII, (1956) kol. 545, s.v... hij is geen familie van de Parijse bibliograaf Jacques - C. Brunet, hoewel hij toevallig diens *Manuel du libraire*, 6 dln. aanvult met 2 dln. supplement. P.-G. Brunet is vanaf de 1e jrg. medewerker aan *Le Bibliophile Belge* (1845).

99. Over Delepierres *Macaronéana*, zie J.-G. BRUNET, *Manuel*, dl. II, kol. 572-573 en dl. III, kol. 1267. P. RENOARD, in *Journal des Savants*, dec. 1831, maakte het werk van F.W. GENTHE bekend, *Geschichte der Macaronischen Poesie und Sammlung ihrer vorzüglichsten Denkmale*, Halle en Leipzig, 1829, wat het fundamentele uitgangspunt betekende voor Delepierre. E. ROUYEYRE, *Connaissances Nécessaires à un bibliophile*, dl. 3, Parijs, 1899, p. 136-137, vermeldt op naam van GUSTAVE BRUNET, *La Poésie macaronique*, in *Dictionnaire Bibliologique*, z.d.

100. Le commandant GRANDIN, *Le duc d'Aumale, prince, soldat, historien*, Parijs, 1879, biografie.

Vlaamse primitieven bewaarde. Ooit had hij in Genua de *Très Riches Heures de Chantilly* kunnen kopen, verlucht door de gebroeders van Limburg¹⁰¹. Zijn bibliotheek was beroemd om de verzameling Aldes en Elzeviers. In 1853 sticht deze prins samen met lord Houghton, lord Dufferin en Sylvain Van de Weyer, de Philobiblon Society¹⁰².

Delepierre werd onmiddellijk verkozen tot secretaris, *the right man on the right place*. Onder het beperkt ledenaantal (40) bevonden zich de Comte de Powis, Sir Charles Eastlake, president van de Royal Academy en later conservator van de National Gallery, reverend Henry Milman, deken van St. Paul's, William Stirling, Beresford Hope en verschillende parlamentsleden en *geïnteresseerden in de geschiedenis, het verzamelen en de eigenaardigheden van boeken*.

De naam van de bibliofielenclub werd geïnspireerd door de titel van het boek *Philobiblon, The love of books* (1343) van Richard de Bury (1281-1345), bisschop van Durham en kanselier van Edward III. Dit traktaat handelt over de liefde voor het boek en bevat eigenlijk de regels voor de bibliotheek van Durham College (nu Trinity) in Oxford, door de auteur gesticht¹⁰³.

De Philobiblon stichting wekte overal grote belangstelling. Vanuit Gent verzoekt F. Van der Haeghen, universiteitsbibliothecaris en groot bibliofiel, hem een ledenlijst op te sturen¹⁰⁴.

101. J.G. BOEKENOOGEN, *Middeleeuwsche Vlaamsche miniaturen*, in *Verspreide Geschriften*, Leiden, 1949, p. 177. Aan de duc d'Aumale draagt Delepierre zijn vertaling op van CROWE EN CAVALCASELLE, *Les Anciens peintres Flamands* (1862-1863).

102. Lord Houghton = Richard Monckton Milnes (1809-1885), 1e Baron Houghton, politicus en literator, schreef *Life of Keats* (1848) waarin voor het eerst deze dichter onder de grootsten wordt gerekend, zie *Oxford companion of Eng. Lit.*, 4e ed., (1975), p. 541. Lord Dufferin is waarschijnlijk de echtgenoot van Helen Sheridan, countess of Dufferin (1807-1867), schrijfster van liedteksten.

103. De *British Museum Library* bewaart 28 manuscripten van dit traktaat, de *Bibliothèque Nat.* te Parijs, 3. Het boek werd voor het eerst gedrukt te Keulen 1473 en kende sindsdien verschillende edities. In 1832 verscheen een anonieme Engelse vertaling naar de editie van 1473. De beste uitgave is van E.C. THOMAS (1888), waarvan een bibliofiele uitgave bestaat door Cooper Square publishers, New-York, 1966.

104. Antwoordbrief van Delepierre, gedateerd Londen, 24 september 1861, be-rust in UBG, hs. 2513 / 156.

Van 1854 tot 1876 wordt een reeks *Miscellanies* gepubliceerd, waarin verschillende belangrijke bijdragen. Het aandeel van Delepierre daaraan behoort tot zijn beste werk in Engeland en werd nadien veelal in afzonderlijke uitgaven gebundeld. Het zijn vooral deze bijdragen die zijn faam als bibliofiel en bibliograaf zullen vestigen. Het amusante, de *Lusus poetici*, het pikante uit zeldzame volumes wordt verzameld en geeft een algemeen beeld van wat op dat gebied geschreven werd. De *Histoire des Fous Littéraires* (1860) met de meest bizarre uitspraken van zieners, utopisten, valse profeten en hervormers wordt nog aangevuld door talrijke artikels¹⁰⁵.

Sommige van Delepierres brochures zijn uiterst zeldzaam, gedrukt op een zeer beperkte oplage ter attentie van zijn vrienden. Hij had het privilege «om boeken te schrijven die niet verkocht werden», vertrouwde hij eens toe aan één van zijn vrienden¹⁰⁶.

Dergelijke «caviar» is *De la Bibliophagie*, waaraan Gustave Brunet een artikel wijdt in *Le Livre* (Parijs, 1880). Het fenomeen van het boeken-eten wordt daarin geïllustreerd met citaten uit het Boek der Openbaring, met ervaringen van de Vlaamse diplomaat Ogier van Busbecq ten tijde van Karel V, tot zelfs met anekdoten van boeken-eten als strafverordening onder de Oostenrijkse tijd. Ook vissen blijken boeken-eters. Een groot aantal exemplaren van Plantijns *Polyglotte* die per schip naar Spanje verstuurd waren, vergingen in een storm en maken sindsdien deel uit van de Bibliotheca Neptuni...

«Delepierre presse l'orange jusqu'au bout..», met een geannoteerde reprint van de verboden *Alcibiades*, een aanvulling van Guérards *Supercheries littéraires*, een studie over de *Parodie*, de *Rébus*, de *Tableau de la littérature de Centon* en *Le danger de lire Platon*, heeft hij een zeer belangrijke plaats veroverd onder de bibliografen van de 19de eeuw. Gustave Brunet betitelt hem in 1875 als «un des philologues les plus laborieux de notre temps, chez qui un jugement exquis se joint à une instruction aussi solide qu'étendue»¹⁰⁷.

105. Tenslotte zal Gustave Brunet zelf zorgen voor een complete aanvulling in *Les Fous littéraires*, Brussel, 1880.

106. H.S. ASHBEE, *Foreigners who have written in English*, in *The Bookworm*, 1891, p. 9.

De rustige jaren

De dood van Sylvain Van de Weyer in 1874 betekent voor Delepierre een onherstelbaar verlies. Hij denkt er zelfs aan naar België terug te keren en met zijn echtgenote op rust te gaan in Blankenberge, «*then, dullest of watering-places*» schrijft zijn vriend Ashbee die Delepierre aldaar eens vergezelde om het plaatsje te verkennen¹⁰⁸. Trouwens iedereen in zijn geboortestreek ziet hem als een vreemdeling aan. Bovendien woont in Londen nog zijn enige dochter Cornélie (Brugge 1828 - Hampton on Thames 1908) en zijn enig kleinkind Emily (1865-1908).

Cornélie was in 1861 getrouwd met de uitgever Nicolas Trübner. Deze Duitse immigrant betekende voor Delepierre veel meer dan een voorbeeldige schoonzoon. Zijn belangrijke rol als uitgever van vele van Delepierres werken rechtvaardigen zeker en vast een korte levensschets.

Nicolas Trübner (Heidelberg, 1817 - Londen, 1884) was de oudste zoon van een goudsmid uit Heidelberg. Van 1831 af werkte hij bij de boekhandelaar Mohn in zijn geboortestad. Een ontmoeting met William Longman in Frankfurt (tijdens de Buchermesse ?) bood hem een kans om in diens Londense firma correspondent te worden. Trübner aanvaardt en trekt naar Londen, waar hij deze baan uitoefent van 1843 tot 1851. Het blijkt echter vlug dat zijn belangstelling en ambitie verder reiken dan een baantje als journalist. Is het louter toeval dat Trübner in hetzelfde jaar van Delepierres *Old Flanders, or popular Legends* (1845) enkele verhalen van Hendrik Conscience vertaalt ? In 1846 verschijnt notabene *Sketches from Flemish life in three tales ; translated from the Flemish of Hendrik Conscience*, (London, Longman, Brown, Green and Longmans + ill.) met opdracht «*to English parents, this little work full of records of parental love, is affectionately inscribed*», ondertekend N.T., Londen, december 1845¹⁰⁹.

107. [N. TRÜBNER], *In memoriam*, Londen, z.d., p. 17.

108. H.S. ASHBEE, *Foreigners who have written in English, a.w.*, p. 10.

109. P. ARENTS, *a.w.*, nr. 28, verklaart N.T. verkeerdelijk als Napoleon Trübner.

Het blijkt dat deze Engelse vertaling voor Conscience de weg baande naar andere Europese talen. Daaromtrent schrijft hij aan Delepierre in 1846: «*mes ouvrages tous ou quelques uns (sur-tout et toujours les 3 contes traduits en anglais) ont été traduits en Allemagne (neuf traductions et éditions différents) en polonais, en bohémiens. L'abbé Migrelli a déjà édité les trois flemish tales en italien*»¹¹⁰.

In 1851 gaat Trübner een partnerschap aan met Thomas Delf en vestigt hij zich als uitgever in Paternoster Row, bij St. Paul's. Dit wordt al gauw Delepierres correspondentie-adres¹¹¹.

In 1860 publiceert Mackenzie bij Trübner & Cie, *Marvellous adventures... of Master Tyll Owlglass*, met referenties naar het gelijknamig werk van Delepierre¹¹². Hetzelfde jaar geeft Trübner een eerste boek uit van Delepierre, *Histoire Littéraire des Fous*. In 1861 trouwt Nicolas Trübner met Delepierres dochter Cornélie¹¹³. Nadien verzorgt hij nog verscheidene uitgaven voor zijn schoonvader.

Ook bij John Murray raakt Delepierre zijn werk «kwijt». Deze man was bekend terwille van zijn grote kieskeurigheid, en zijn naam alleen bood reeds een waarborg. Na *History of Flemish literature* geeft Murray voor Delepierre nog een aantal artikels uit, verzameld uit de *St. James's Magazine* en de *Miscellanies*

110. Brief gedateerd, Antwerpen, 16 juli, 1846, en gepubliceerd bij G. DEGROOTE, *a.w.*, p. 161., zie voetnoot (84). De 3 verhalen zijn: *Hoe men schilder wordt; Siska van Roosemael en Wat een moeder lijden kan*.

111. Uit de periode 1858-1860 zijn 8 brieven bewaard van Delepierre aan de Gentse boekhandelaar Duquesne met bestellingen van catalogi en de heruitgave van *Le Cabinet Satirique*, alsook een exemplaar van P. VAN DUYSE, *L'Ule-spiègle...* allemaal op te zenden aan het adres van N. Trübner. Brieven berusten in UBG, hs. 7706 en dateren van 1 mei 1858 tot 29 dec. 1860. Zie *Briefwisseling*.

112. L. VAN BIERVLIET over de Ulenspiegelboeken van Delepierre in *Biekorf*, 1979, p. 119 en 156.

113. Onder de Londense uitgevers bekleedt hij een belangrijke plaats. Hij was een combinatie van een geleerde, schrijver en uitgever. In 1865 sticht hij *Trübner's Oriental Series*. Zie Notitie in *Oxford Dict. of Nat. Biogr.* dl. 57, p. 261-263. De uitgeverij, ondertussen verhuisd naar Ludgate Hill, werd overgenomen door George Routledge & Sons en later door Kegan Paul, Trench, Trübner & Co LTD. Heden bestaat de firma nog onder de benaming Routledge & Kegan Paul LTD onder voorzitterschap van Norman Franklin in de Store street, Londen.

van de Philobiblon Society, onder de titel *Historical Difficulties and contested events* (1868).

De laatste levensjaren brengt Delepierre door in zijn kleine villa, 35 Howley Place, Maida Hill West, te midden van zijn geliefkoosde boeken. Hij schrijft nog *L'Enfer* (1876), een herziene uitgave van *Le Livre des Visions* dat geïnspireerd was door Dantes *La Divina Comedia*. Zijn laatste grote werk is het beëindigen van *Choix d'opuscules*, de uitgave van een reeks literaire, filosofische, politieke en historische artikels van Sylvain Van de Weyer. Daarmee brengt hij een laatste hulde aan de vriend die zijn leven zo zinnig gevuld heeft, aan wie hij de gelukkige jaren in Londen te danken had en wiens dood hij nooit te boven is gekomen. In deze belangrijke terugblik van een oude man op het verleden, wordt ook de pijnlijke episode ontsluitend van de perikelen te Brugge bij de aanvang der jaren veertig, die het verlaten van de geliefde geboortestad tot gevolg hadden¹¹⁴.

Wanneer Louis Hymans in 1877 een laatste bezoek brengt aan Delepierre in Londen, vindt hij hem ziekelijk en bedlegerig door een aanval van jicht, maar nog met sprankelende geest en even charmant als vroeger¹¹⁵.

Delepierre sterft op 18 oogst 1879 in het huis van zijn schoonzoon Trübner, 29, Upper Hamilton Terrace en wordt begraven op het kerkhof van Highgate.

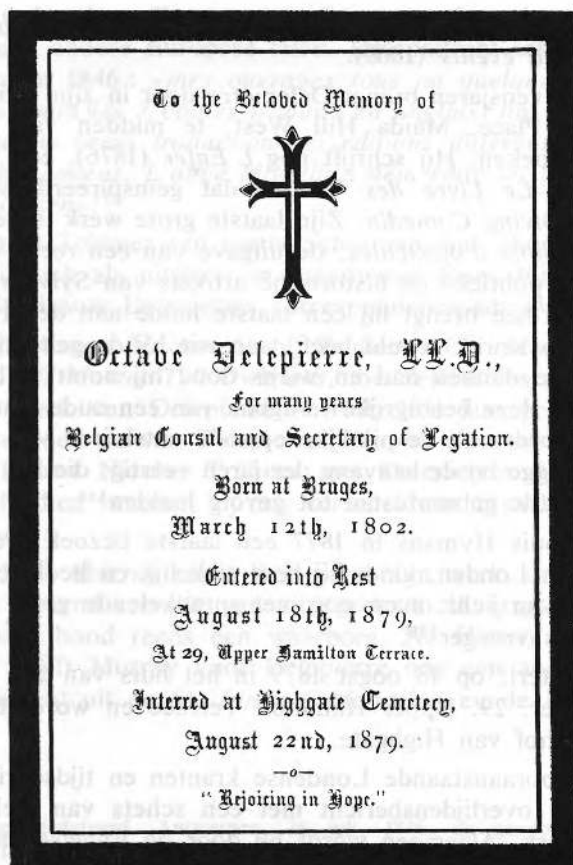
De meest vooraanstaande Londense kranten en tijdschriften publiceren een overlijdensbericht met een schets van Delepierres leven en werk. Algemeen wordt hij door de Engelse en Franse bibliofielen aangezien als een autoriteit, meer bepaald op het gebied van de bibliografie.

In Brugge wijdt enkel de *Journal de Bruges* op dinsdag 26 oogst enige woorden aan het overlijden van haar vroegere medewerker en stadsgenoot. De *Annales* van de Société d'Emulation zwijgen in alle talen.

Sindsdien geraakte hij in de vergetelheid en slechts sporadisch

114. L. VAN BIERVLIET, *Archivaris Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 280-287.

115. LOUIS HYMANS, *Notes et Souvenirs*, Brussel, 1876, p. 126.

Doodsprentje van J.O. Delepierre, Londen 1879.

klonken enkele stemmen op die zich met veel moeite een beeld trachtten te vormen van deze Bruggeling, wiens werk zich hoe dan ook nog steeds wil opdringen.

NABESCHOUWING

Wat vooral opvalt in de levensschets van Delepierre is zijn imponerend aantal publikaties en de veelzijdige verstrengeling in het culturele leven van de 19de eeuw.

In Vlaanderen werd hij tot nog toe als vanzelfsprekend geclasseerd onder de vertegenwoordigers van *la littérature belge d'expression française*. Daardoor werd zijn aandeel in het Vlaamse cultuurleven en zijn bijdrage tot het Vlaamse bewustzijn enigszins veronachtzaamd.

Inderdaad was Delepierre een zoon van de republiek, met de aangeboren soepelheid en de hartstochtelijke natuur van een Fransman. Maar in hart en nieren was hij Vlaams. Hij was werkelijk gepassioneerd voor Brugge en Vlaanderen en heeft gewerkt voor de roem van zijn land, buiten elke taalkundige complicatie om. Hij was te liberaal gezind om zijn nationaliteit als Belg te laten aanvechten door voor hem onbestaande taalproblemen.

Zijn naam blijft onvermeld in de *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*. In feite was hij reeds Vlaming met de Vaders van de Beweging. Buiten het werk van G. Schmoek, *De genesis van Conscience's Leeuw* (VMKVA, 1953) en van M. De Vroede, *Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging*, (Leuven, 1959), werd de figuur van Delepierre nooit eerder in dit nationaal kader gesteld. Er wordt klaarblijkelijk al te vlug voorbijgegaan aan de belangrijke generatie van franstalige intellectuelen die nog in het kielzog van de Franse bezetting, in Vlaanderen gewerkt hebben en tenslotte de weg bereidden naar een nieuwe stroming. De Belgische context heeft uiteindelijk een zelfbewust Vlaanderen in de hand gewerkt.

Door de hedendaagse academische wereld wordt Delepierre als historicus doorgaans niet voor vol aangezien. Hij is inderdaad een typisch voorbeeld van de amateur-historicus uit een periode dat de studies in de rechten een gunstige wegwijzer bleken te zijn naar de geschiedschrijving. Toch betekent hij voor de Brugse geschiedschrijving in de jaren dertig een éniġ lichtpunt. Naast de publikaties die voortspruiten uit het ambt van bibliothecaris en archivaris, werd zijn werk weliswaar afgestemd op de smaak van het publiek en het aanbod van de meest biedende uitgever. Maar in concreto doet dit geenszins afbreuk aan zijn verdiensten over het algemeen. Hij is wel degelijk een vernieuwer geweest, een aanloop naar een nieuwe generatie.

Toen tijdgenoten als de Saint-Genois, de Reiffenberg, Polain en zoveel anderen nog aanleunden bij de historische romans van Sir

Walter Scott, had Delepierre reeds oog voor oude kronieken en volksboeken. Als één der eersten bij ons wekte hij belangstelling voor de Bourgondiërs, de Vlaamse Primitieven en de gotiek. Blijkbaar werd hij steeds gedreven door een koortsachtige bezieling om al het waardevolle dat hij ontmoette aan de buitenwereld bekend te maken, tot glorie van het vaderland en ter aansporing en aanwijzing van de studerende jeugd.

De kwaliteit van zijn werk boet wel in door de omvang van de publikaties. Zijn commerciële geest blijft echter ondergeschikt aan het vooropgestelde ideaal. Hij zou zelf een succesrijk uitgever geweest zijn, maar daarvoor bezat hij de middelen niet. Getuigt zijn werk soms van weinig originaliteit, hij verstond steeds de kunst om het origineel te overtreffen in kwaliteit.

Delepierre moet een hartstochtelijk schrijver en vorser geweest zijn, een mens met een mateloos temperament, een grote intelligentie, een sterk gestel en een onweerstaanbare charme. Met een bijna feilloze trefzekerheid zocht hij contact met mensen die hem konden bijtreden in zijn streven en hem nog hogerop hielpen. Steeds vond hij als medewerkers de beste collega's, schrijvers, kunstenaars, typografen. Zijn naam prijkt op talrijke uitgaven van befaamde firma's in Brussel, Parijs en Londen. Hij is niet alleen een vertegenwoordiger maar ook een uitdrager van onze cultuur. De drang naar succes en de zin om te domineren is onmiskenbaar, maar vergeeflijk. Het is echter een al te grote zelfzekerheid die zijn ondergang bewerkstelligt en die hem op een zeker ogenblik zelfs dwingt zijn vaderstad te verlaten.

In Engeland is hij ondergeschikt aan de superieure figuur van Sylvain Van de Weyer, voor wie hij een bijna kinderlijke bewondering koestert. Stilaan ruimt zijn ijdelheid plaats voor een totaal dienstbetoon. In deze omstandigheden komen zijn talenten ten volle tot ontplooiing.

Tenslotte is Delepierre toch een autoriteit geworden. Bij de antiquarian bookshops in Londen is zijn werk welbekend en hoog gequoteerd. In zijn eigen vaderstad verdient hij uit de schaduw te treden en los van de 19de eeuwse conventionele waarden opnieuw in het licht gesteld en naar waarde geschat te worden terwille van zijn belangrijke plaats in de annalen van de plaatselijke geschiedenis.

BLZ 112 1
The following information is given in the following order:
1. The name of the author or editor of the work.
2. The title of the work.
3. The place and date of publication.
4. The publisher.
5. The number of pages.
6. The price.
7. The subject matter.
8. The language.
9. The format.
10. The binding.
11. The condition.
12. The date of acquisition.
13. The date of last check.
14. The date of last use.
15. The date of last sale.
16. The date of last purchase.
17. The date of last loan.
18. The date of last return.
19. The date of last reservation.
20. The date of last withdrawal.
21. The date of last accession.
22. The date of last deaccession.
23. The date of last disposal.
24. The date of last transfer.
25. The date of last change of ownership.
26. The date of last change of location.
27. The date of last change of status.
28. The date of last change of classification.
29. The date of last change of description.
30. The date of last change of record.

AFKORTINGEN

- BMLL** : British Museum Library Londen
- KBB** : Koninklijke bibliotheek Brussel
- UBG** : Universiteitsbibliotheek Gent
- SBB** : Stadsbibliotheek Brugge
- SBA** : Stadsbibliotheek Antwerpen
- SBR** : Stadsbibliotheek Rijsel

BIJLAGE 1

De voornaamste gegevens over de inventarisatie van het depot van het provinciaal archief te Brugge vindt men in het jaarlijks verslag van archivaris O. Delepierre, gepubliceerd in *Rapport sur l'état de l'administration dans la Flandre occidentale*, Brugge, wed. E.-J. Terlinck en zoon, 1837-38-39-40-41-42-43.

Het *Rapport* van 1838 (p. 7-9) meldt dat tweeduizend charters uitgezocht en geklasseerd werden. Daarvan werden 350 ontleend en beschreven in een cartularium waaronder :

- 283 reglementen, statuten en ordonnantiën in verband met de ambachten ;
- 89 registers en dossiers met kerkelijke aangelegenheden ;
- 144 dossiers van de magistraten van het Vrije sedert 1400 tot 1700 ;
- 345 registers van het voormalige Proossche en Canoniksche van Sint-Donaas ; zowel in betrekking tot criminele als burgerlijke zaken ;
- 183 registers uit de Kasselrijen van Ieper en Kortrijk ;
- een apart register met diploma's, privileges en patentbrieven van de graven, met vredesverdragen, handelsovereenkomsten enz...

Er werden 144 dossiers gerangschikt uit de 18de eeuw, handelend over het bouwen van bruggen, wegen, het onderhoud van de kustdijken en openbare werken in het Brugse Vrije.

Kopieën werden gemaakt van een inventaris van :

- een zeer groot aantal dokumenten uit de opgeheven kloosters en abdijen ;
- van de stukken betreffende het bestuur der zgn. 8 parochies ;
- van de stukken aangaande de verschillende ambachten in Brugge.

Het *Rapport* van 1839 (p. 8-11) weidt opgetogen uit over de snelle vooruitgang van het werk op het provinciaal archief en stelt reeds de uitgave in het vooruitzicht van een eerste deel van de *Inventaire Analytique* (1840)..

In de tweede laatste trimesters van 1838 en het eerste trimester van 1839 werden geschrift, chronologisch geklasseerd en samenvattend geïnventariseerd :

- 487 stukken van de 15de tot de 18de eeuw, waarvan sommige met betrekking tot het bisdom Brugge en de geschillen tussen het bisdom en de magistraat van het Vrije ; andere met betrekking tot het bestuur van het Vrije zelf ;
- 317 registers en dossiers met betrekking tot de Kasselrij Ieper, het

Proossche en de rekeningen van de steden Damme, Munikenreede en Houcke ;

- 3805 akten van giften, aankoop, huur, renten van oude kloosters in Brugge ;
- 621 stukken, waarvan 175 rekeningen van de mout-belasting gedurende de 17de eeuw en de 18de eeuw in de kwartieren van het Brugse Vrije, Gent en Ieper en 446 met betrekking tot openbare werken, belastingen en kerkelijke aangelegenheden op het grondgebied van het Vrije van 1400 tot 1700.
- Samenvattende noten werden gemaakt van dossiers met documenten van de 16de, 17de en 18de eeuw, betreffende het grondgebied van het Brugse Vrije en de Kasselrij Ieper, waarvan 233 stukken betreffende de comptabiliteit, 29 betreffende openbare werken, 91 betreffende militaire zaken en 212 met burgerlijke en criminele procedures.

Voor stukken met een grote historische waarde, zoals originele charters, patentbrieven, vredesverdragen, privileges, handelsovereenkomsten enz. werden twee registers opgesteld met een gedetailleerde beschrijving in chronologische volgorde.

Een eerste register beschrijft 900 originele stukken ; een tweede register geeft tabellen met de inhoud van de cartularia betreffende de politieke en industriële geschiedenis van Vlaanderen. Deze stukken dateren vanaf de 12de eeuw en er werden reeds 600 ervan ontleed.

Ht *Rapport* van 1840 (p. 10-11) geeft een bondiger verslag, zonder nadere omschrijving :

De volgende stukken werden geklasseerd en geïnventariseerd :

- 141 dossiers betreffende het algemeen bestuur van het Brugse Vrije ;
- 637 dossiers betreffende de comptabiliteit en 412 betreffende openbare werken ;
- 196 pakketten betreffende militaire zaken enz.;
- 362 dossiers met procedures gevoerd tegen de magistraten van het Vrije, waaronder : 83 dossiers daterend van 1334 tot 1770 betreffende privileges en goederen in het bezit van het bisdom Brugge. Deze dossiers worden aangevuld met gegevens uit 431 pakketten met details over kerkelijke zaken in het algemeen en over het bestuur van de goederen van het bisdom en het Seminarie in het bijzonder. Ook werden alle rekeningen van inkomsten en uitgaven van het Brugse Vrije geklasseerd — deze documenten dateren vanaf 1398.

Tenslotte werden nog 996 staten van goed geklasseerd, afkomstig uit de Wezenkamer van het Brugse Vrije.

Het *Rapport* van 1841 (p. 24-30) handelt over de definitieve benoeming

van Delepierre : «*l'archiviste a répondu pleinement à notre attente et nous n'avons pas hésité en lui donnant une nomination définitive*». Men is verbaasd hoeveel werk men gepresteerd heeft na amper vier jaar tijd. Het tweede volume van de *Inventaire Analytique* is eveneens klaar, en het belang ervan wordt nader onderstreept : «*ce travail dont la publication n'a lieu jusqu'à ce jour que dans notre province seule, interesse à un haut degré, les personnes qui se livrent à l'étude de l'histoire du pays. La continuation se fait vivement désirer...*». Het budget van 1842 voorziet dan ook de nodige fondsen voor het derde deel.

Hetzelfde *Rapport* schets het archiefbezit daterend van voor de Franse Revolutie in de onderscheiden posten :

- 1) de charters — originele stukken — bestaande uit 4000 stuks daterend van de 11de tot de 17de eeuw ;
- 2) de cartularia, bestaande uit 40 stukken, daterend van de 13de tot de 17de eeuw, waaronder :
 - de Wittebouck met akten uit de 13de en 14de eeuw ;
 - de Roodenbouck, met documenten uit de regeringsperiode van Filips de Stoute, Jan zonder Vrees en Filips de Goede ;
 - een cartularium met akten uit de regeringsperiode van Karel V ;
 - de Grooten Roodenbouck, met \pm 300 overgeschreven akten waaronder het oudste stuk dateert van 1232 ;
 - een verzameling van 4 grote volumes in-folio met een groot aantal originele documenten betreffende gebeurtenissen in de 12de eeuw ;
 - de Keuren. Deze blijken zo belangrijk dat de Société d'Emulation de wens heeft uitgedrukt om deze verzameling uit te geven, voorzien van annotaties.
- 3) de procedures, bestaande uit 7000 stukken daterend van de 16de tot de 18de eeuw, onderverdeeld in 4 verzamelingen :
 - procedures tegen de magistraat van het Vrije ;
 - procedures tegen de magistraat van de Kasselrij Ieper ;
 - procedures van het rechtsgebied van de Kasselrij Kortrijk ;
 - akten betreffende de geschillen voor de Raad van Vlaanderen of het Hoger hof te Mechelen.
- 4) 35.000 stukken daterend van de 14de tot de 18de eeuw betreffende het militair en burgerlijk bestuur, waaronder alles van openbare werken, financiën, politie, militaire zaken en wezenkamers van het Vrije ; alleen het laatste is volledig geklasseerd en bevat 35.000 staten van goed.
- 5) 6000 stukken van de 13de tot de 18de eeuw van het bisdom Brugge,

betreffende kerkelijke aangelegenheden, afkomstig uit kloosters en abdijen — evenals rekeningen.

- 6) Rekeningen, bestaande uit 4.000 stukken van de 12de tot de 17de eeuw, betreffende de ambachten, neringen, het Vrije, de kerken, abdijen enz...

Op bepaalde zeldzame documenten wordt speciaal de aandacht gevestigd het voorhuwelijkscontract van Maximiliaan en Maria van Bourgondië; een Franse brief uit Londen van 1553 met beschrijving van de Blijde Inkomst in de stede van Maria, dochter van Hendrik VIII; een brief met de handtekening van Jacobus, koning van Schotland en handelend over de Vlaamse handelsnederzettingen in zijn land; een onderhandelingsbrief van de schepenen van het Vrije in 1398 met het verzoek tot de graaf om de Hollanders en Zeeuwen te straffen die Vlaamse kooplui en vissers mishandeld hadden; de beschrijving van een vergadering te Brugge (1453) van de drie leden van Vlaanderen om te onderhandelen over de vele brandstichtingen door de Gentenaren; een rekening van 672 ponden op naam van de magistraat van het Vrije, voor de paarden en karren van de hertog van Bourgondië tijdens het beleg van Nancy waar de hertog gedood werd (1477); een deliberatie van de burgemeesters, schepenen en notabelen van het Vrije om 400,000 gouden philippus te storten, op aanvraag van het gouvernement van Vlaanderen.

Het *Rapport* van 1842 (p. 22-30) meldt de uitgave van het derde deel van de *Précis Analytique* en de aankondiging van het vierde deel. Alle onderscheiden documenten worden weer één voor één opgesomd, en geïllustreerd aan de hand van voorbeelden.

De rekeningen van het Brugse Vrije bleken zo'n belangrijke post dat ze afzonderlijk geklasseerd werden, afgescheiden van de rekeningen van de ambachten en neringen. Het voornaamste van die rekeningen van het Vrije zal het onderwerp uitmaken van het vierde deel van de inventaris.

Tenslotte worden in een aparte sectie de staten van goed van de weeskinderen ondergebracht, en een andere sectie onder de benaming *Miscellanées* rangschikt, akten van diverse zaken die niet ondergebracht konden worden bij de andere categoriën. Daarmee is het materiële werk van het klasseren voltooid en rest nog het opmaken van een volledige inventaris.

Het *Rapport* van 1843 (p. 28-31) meldt dat de archivaris Brugge verlaten heeft «*appelé, il y a quelques mois, à d'autres fonctions*». Het vierde volume van de inventaris is echter persklaar en verschijnt dan ook in 1843 op naam van O. Delepierre, met titelvermelding: *attaché à la légation de Belgique à Londres, ancien archiviste de la province de la Flandre occidentale*. Het werk wordt in de daaropvolgende jaren verder gezet door F. Priem, *sous-chef de divisions au gouvernement provincial, faisant les fonctions d'archiviste de la province*.

BIJLAGE II

1. Brief van J.F. Willems aan J.O. Delepierre.

Onbekend aan A. DEPREZ, a.w., naar kopie door Mts. Van Coppenolle van het origineel in het bezit van Miss. C. Christie Crawford anno 1946

Mon Cher Monsieur,

Le savant M. Grimm, professeur et bibliothécaire de l'université de Goettingue m'ayant écrit une longue lettre au sujet du Renard à laquelle je dois répondre, vous m'obligeriez en me renvoyant mon exemplaire du Reinhart sachs, édité par ce grand philologue.

Il me témoigne son contentement sur mon ouvrage, mais me propose trois ou quatre questions au sujet desquelles il nourrit encore des doutes. Il a composé un article assez étendu sur mon Reinaert qui va être imprimé dans un journal savant d'outre Rhin.

Au reste, si vous avez encore besoin de mon exemplaire je pourrais vous le renvoyer plus tard.

J'ai commandé pour vous chez M. Gommerhausen à Bruxelles un exemplaire du Festkalender avec gravure en bois que je vous fis voir ici. Il doit vous l'avoir expédié par la diligence, ou bien vous recevrez cet ouvrage très prochainement.

Agréez mes salutations très affectueuses,

J.F. Willems

Gand, 10 janvier 1835.

2. Brief van J.F. Willems aan J.O. Delepierre.

Onbekend aan A. DEPREZ, a.w., naar kopie door Mts. Van Coppenolle van het origineel in bezit van Miss. C. Christie Crawford anno 1946

Gand, le lier septembre 1837

Monsieur,

La vision de Tondalus ou plutôt Tundal était un livre fort goûté dans le moyen-âge à cause de son profond mysticisme. Je l'ai rencontré deux ou trois fois dans des manuscrits flamands, entre autre dans un Codex de M. van Hulthem, mais je n'ai jamais lu cette production d'un visionnaire irlandais. Je sais seulement que Tundalus y est représenté comme un chevalier irlandais et que ses visions (qui paraissent avoir du rapport avec le purgatoire de St. Patrice, ou tout au moins du même genre, tendaient à faire croire que les fidèles ne jouiront de la vision

beatifique et les reprouvés ne subiront le châtement de leurs crimes qu'après le Jugement dernier. C'est que dit Marchand dans son dictionnaire historique II, p. 279.

Un article sur ce personnage se trouve dans la Bibliotheca Conradi Gessneri et dans Baleus Scriptorum illustrium majoris Britanniae, quam nunc Angliam et Scotiam vocant, Catalogus, Gent. XIV, pag. 241 ; mais je ne possède point ces livres et la bibliothèque publique de Gand est fermée, à cause des vacances.

Quant à ce qui concerne le livre imprimé à Anvers en 1472 (ou 1482) par Mathijs van der Goes, intitulé Tondalus Visioen, je sais qu'on ne connaît qu'un seul exemplaire de ce petit volume, autrefois possédé par M. le chanoine De Gasparoli, à Anvers ; à la mort duquel l'a passé en Angleterre où Richard Heber, le fameux bibliomane en a fait l'acquisition. Cet exemplaire a dû être vendu dernièrement à Londres. On conteste la date de 1472 qu'il porte : mais les raisons que M. La Gernasantander allègue dans son Dictionnaire bibliographique du 15e siècle I, p. 347 f III, p. 401 pour établir que c'est une faute typographique, au lieu de 1482, ne me paraissent pas de nature à asseoir un jugement définitif ; car il est fort possible que van der Goes ait travaillé à Anvers avant 1482, quoiqu'il n'y ait été reçu comme membre de la confrérie de St. Luc qu'en 1487 (ainsi que je l'ai établi dans mon article sur les printers d'Anvers dans le Vriend des vaderlands, jaargang II, p. IX). Dans l'histoire de nos premiers typographes il restera toujours beaucoup de vague et d'incertain.

Voilà, mon cher Monsieur, tout ce que je puis vous communiquer pour le moment, concernant le personnage de Tondalus. J'apprends avec beaucoup de plaisir que votre édition du Renard traduit en français est déjà fort avancée. Puisse-t-elle avoir autant de succès que la mienne qui est épuisée, à une dizaine d'exemplaires près. Agréez, Monsieur, l'assurance de ma considération distinguée.

J.F. Willems

BIJLAGE III

1. Brief van A.E. Gheldolf aan Delepierre, naar kopie door M. Van Coppenolle, waarschijnlijk van het origineel dat in het bezit was van Miss. C. Christie Crawford anno 1946

Monsieur,

Je me trouve honoré de votre lettre du 22 courant, dont les éloges au sujet de ma traduction de l'ouvrage de M. Warnkönig me seraient infiniment agréables si je pouvais croire qu'ils soient mérités. En vérité je ne sais comment quelques momens de loisir dans mes fonctions employés depuis 2 à 3 ans, à la lecture des ouvrages qui ont traité de l'histoire ancienne de notre pays, pourraient me faire regarder pour un savant dans cette partie. Je trouve d'ailleurs un excellent correctif contre la tentative de la vanité, dans ce fait à mon avis fort significatif, que mon livre ne se vend pas, de sorte qu'il ne me reste que la perspective de perdre une majeure partie des frais d'impression. Vous comprendrez d'après cela, Monsieur, la décision que j'ai prise bien à regret, je vous jure, de ne pas continuer ma traduction. Vous avez d'ailleurs déjà apprécié combien le second volume allemand est inférieure au premier, qui est sur bien des points moins incomplet et moins aride.

Cependant, comme je tiendrai toujours à honneur et à plaisir de pouvoir vous être utile en quoi que ce soit, je vous prie Monsieur, de vouloir bien me marquer sur quelle partie de ce second volume vous désirez des explications. Soyez persuadé, Monsieur, que je m'empresse-rai de vous les fournir, en tant que je le pourrai. Les vues générales sur l'objet dont vous m'entretenez sont exposées au 2e vol. de la traduction, pages 171 et suiv., les particularités indiquées, plutôt que développées pour quelques villes dans le 3e livre, me paraissent n'offrir qu'un faible intérêt, à part celui de localité.

Je finis, Monsieur, en vous réitérant l'offre de vous donner, autant qu'il est en moi, les élucidations que vous pourriez désirez, et en vous priant d'agréer l'assurance de ma parfaite considération.

A.E. Gheldolf

Gand, 24 juillet 1837.

2. Brief van A.E. Gheldolf aan Delepierre, naar kopie door M. Van Coppenolle, waarschijnlijk van het origineel dat in het bezit was van Miss. C. Christie Crawford anno 1946

Monsieur,

Vous aurez été étonné de ne recevoir aucune réponse de ma part à votre lettre du 26 juillet. Il n'a fallu rien moins qu'une forte indisposi-

tion, par suite de laquelle j'ai été presque constamment alité et entièrement incapable de travailler à quoi que ce fût, pour m'empêcher de vous remercier plutôt de votre don du Précis des Annales de Bruges. Je viens d'en lire une partie avec attention et bien que votre modestie vous fasse traiter cet ouvrage comme un premier essai, je vous dirai que sa lecture a excité en moi beaucoup d'intérêt et m'a fait regretter que M. Warnkoenig n'en ait pas profité.

Le travail plus étendu que vous m'annoncez ne pourra manquer de réunir les suffrages du public et des hommes instruits.

Pour ce qui est de ma traduction, aucune partie du 3e volume français n'est écrite : je pourrais profiter de mes vacances du 15 7bre au 15 8bre pour une première rédaction de l'Histoire de Bruges et du Franc, mais mes renseignements supplémentaires sont à peu près nuls. Il est possible que dans les cours de ma traduction j'en trouve q.ques uns dans Vredius, mais leur principale source devrait être nécessairement l'inépuisable fonds de M. Scourion.

Car, si l'ouvrage se fût débité je me proposais d'annoter ou compléter l'hist. de Gand, de prier M. Scourion d'en faire autant pour Bruges, et M. Lambin pour Ypres, sauf à s'entendre avec ces M.M. sur leur part de bénéfice, mais de rien n'échoit partage.

Maintenant, Monsieur, si cette première traduction que je pourrais terminer, je pense, pour le 15 8bre peut vous être réellement de quelque utilité, veuillez me le faire savoir, je m'empresserai de vous la faire tenir aussitôt qu'elle sera finie.

Recevez, Monsieur, l'assurance de ma parfaite considération.

A.E. Gheldolf

Gand 17 août 1837.

BIJLAGE IV

Brief van A. Voisin aan Delepierre, naar kopie door M. Van Coppennolle, waarschijnlijk van het origineel dat in het bezit was van Miss Christie Crawford anno 1946

Gand, ce 22 Août 1838

Monsieur Alex. Dumas a, grâce à vous, remporté de Bruges des souvenirs bien agréables et m'a remercié mille et mille fois de lui avoir procuré l'occasion de faire votre connaissance. Ce billet vous sera remis par M. Louis Alvin que vous connaissez de réputation et que je n'ai pas besoin de recommander à votre obligeance.

Avez-vous reçu les 2 vol. in-fol. des monuments de la France de M. De Laborde. Jusqu'ici vous ne m'en avez pas accusé réception.

*Tout à vous de cœur,
A. Voisin*

BIJLAGE V

1. Brief van Delepierre aan A. Le Glay, conservateur des archives du Département à Lille, en bewaard in privé-bezit, in een present-exemplaar van Delepierres *Histoire du Règne de Charles-le-Bon* (1831), verworven door aankoop.

Bruges, le 12 décembre 1839

Monsieur et honoré collègue

Permettez-mois de venir vous interrompre dans vos occupations pour vous prier de me dire si la copie que vous avez eu la bonté de faire prendre pour moi, pourrait être terminée avec l'année ou au commencement de janvier. Comme elle pourrait m'être fort utile vers l'une de ces époques, j'aurai grand plaisir à la posséder. J'espère que le court extrait que je vous ai fait parvenir relativement à Maximilien, ne vous aura pas été inutile, s'il arrivait que je puisse faire autre chose pour vous être agréable, disposer librement de moi, je serai toujours charmé de trouver une occasion de vous témoigner ma gratitude pour votre accueil bienveillant. Ma femme me charge de vous présenter mille amitiés, ainsi qu'à Mademoiselle votre fille, et de lui rappeler son aimable promesse.

Je fais imprimer en ce moment des esquisses biographiques sur les artistes Brugeois depuis van Eyck. J'aurai le plaisir de vous en offrir un exemplaire, dès que le volume sera terminé.

Agréez, Monsieur, l'assurance de mes sentiments dévoués

Delepierre

2. Brief van Delepierre aan A. Le Glay en bewaard zoals brief 1.

Bruges le 18 xbre 1841

Mon cher Monsieur

Je ne sais comment vous remercier de la bonté que vous avez de penser à moi pour m'envoyer votre dernier ouvrage qui m'a causé d'autant plus de bonheur que la matière que vous avez choisie est précisément celle qui, entre autre me procure le plus de jouissance. Lorsque de plus elle est traitée par une plume comme la vôtre, vous pouvez-vous imaginer quel empressement j'ai mis à le dévorer. Si j'en étais capable je voudrais entreprendre un travail semblable pour notre Flandre. Je crains seulement de ne pas trouver de la part de mes possesseurs de bibliothèque la même complaisance que vous avez rencontré chez ceux dont vous vous êtes occupé.

Nous avons été enchantés d'apprendre que votre demoiselle aînée s'était mariée et nos souhaits de bonheur seraient bien inutiles,

puisqu'avec la tête et le cœur que ma femme et moi nous lui connaissons elle réunit toutes les conditions humaines pour obtenir toute sa part de félicité. Dieu est derrière nous pour l'avenir.

Je serais bien charmé si je pouvais avoir le plaisir de vous posséder quelques jours dans ma vieille maison, ou est mort Boetius de Boodt. J'attends de votre bonté de m'accorder cette satisfaction dès que le chemin de fer sera ouvert jusqu'à Lille.

Ma femme joint les souhaits de nouvel an aux miens, nous vous prions de croire que votre famille est un de nos plus riants souvenirs et que votre amitié nous sera toujours précieuse.

Agréez, Monsieur et cher collègue, l'assurance de mes sentiments dévoués

Delepierre

P.S. Si pour l'une ou l'autre occasion vous pouvez envoyer votre dernier ouvrage à Bruges la bibliothèque publique sera charmé d'en pouvoir enrichir sa collection.

DE BRIEFWISSELING VAN J.O. DELEPIERRE

Verscholen in diverse mappen zijn een 88-tal brieven van, aan of over Delepierre bewaard in openbare verzamelingen en bibliotheken. De Universiteitsbibliotheek te Gent bezit in haar handschriftenverzameling een groot deel daarvan, nl. 75 brieven. Maar ook het Archief en Museum voor het Vlaams Cultuurleven te Antwerpen, het Archief van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent en het Rijksarchief te Brugge bewaren brieven van of aan Delepierre.

Verscheidene daarvan werden reeds gepubliceerd, doch een groot deel nog niet. Hierna volgt een lijst van de aan ons bekende briefwisseling van Delepierre, bewaard in hogervermelde openbare fondsen en in privé-bezit. Voor de exemplaren die nog niet werden opgenomen in inventarissen of bibliografieën volgt een nauwkeurige referentie. In bijlage volgt de publikatie van onbekende brieven in privé-bezit of van brieven waarvan de bewaarplaats onbepaald is of waarvan het origineel verloren is gegaan.

A. UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK TE GENT, AFDELING HAND-SCHRIFTEN.

I. *Delepierre aan J.F. Willems*

J.F. Willems (°Boeckhout 1793 - †Gent 1846), Vlaams letterkundige.

In de bundel hs. 3630 worden 13 brieven van Delepierre bewaard, die dateren van 9.8.1836 tot 16.6.1846. Deze worden allen vermeld in het werk van Prof. Dr. A. DEPRez, *Brieven van, aan en over Jan Frans Willems*, 6 vols., Brugge, 1965-1968, met datering, referentie van bewaarplaats en eventuele vermelding van publikatie. De brief nr. 1736 (Delepierre aan Willems, Brugge, 15.10.1841) waarvan is opgegeven dat het origineel vermist is, wordt wel degelijk bewaard in de UBG, hs. 3630⁹⁷⁵.

Van Delepierre aan Willems werden twee brieven gepubliceerd bij J. BOLS, *Brieven aan Jan Frans Willems*, Gent, 1909, nr. 348 (Brugge, 30.8.1837) en nr. 453 (Brugge, 15.10.1841), beide vermeld bij A. DEPRez, *a.w.*, onder nr. 1176 en nr. 1736.

II. *Delepierre aan F.A. Snellaert*

Ferdinand Augustijn Snellaert (°Kortrijk 1809 - †Gent 1872), arts en Vlaams letterkundige.

In de bundel hs. 3630 wordt 1 brief van Delepierre aan Snellaert bewaard, gedateerd Londen 5.9.1846, vermeld in het werk van Prof. Dr. A. DEPRez, *Briefwisseling van Dr. Ferdinand Augustijn Snel-*

laert, vol. I, Gent, 1977, onder nr. 1259. Deze brief wordt eveneens vermeld bij A. DEPREZ, a.w., over de briefwisseling van J.F. Willems, onder nr. 2225.

III. Delepierre aan J. de Saint-Genois

Jules de Saint-Genois (°St.-Kwintens-Lennik 1813 - †Rooigem bij Gent 1867), eerste archivaris van Oost-Vlaanderen, later bibliothecaris van de universiteitsbibliotheek te Gent.

In de bundel hs. G 18454 worden 47 brieven van Delepierre aan de Saint-Genois bewaard, van 27.6.1837 tot 1.10.1861. Daarvan werden twee brieven gepubliceerd in het werk van Dr. A. JACOB, *Briefwisseling van, met en over Conscience*, vol. II, Gent, 1914, p. 287 (Londen, 30.6.1847) en p. 288 (Londen, 31.7.1847). Referenties van de brieven bewaard in UBG, hs. 18454 110-156, met volgnummer en datering :

1. (110) Brugge, 21.6.1837
2. (111) Brugge, 27.6.1837
3. (112) Brugge, 28.9.1837
4. (113) Brugge, 19.5.1838
5. (114) Brugge, 5.7.1838
6. (115) Brugge, 26.7.1838
7. (116) Brugge, 19.9.1838
8. (117) ongedateerd (Brugge, 1838)
9. (118) Brugge, 22.4.1839
10. (119) Brugge, 19.9.1839
11. (120) Brugge, 10.10.1839
12. (121) Brugge, 31.10.1839
13. (122) ongedateerd (Brugge, 1839)
14. (123) ongedateerd (Brugge, 1839)
15. (124) ongedateerd (Brugge, 1839)
16. (125) Brugge, 11.1.1840
17. (126) Brugge, 2.3.1840
18. (127) Brugge, 15.6.1840
19. (128) ongedateerd (Brugge, 21.9.1840)
20. (129) ongedateerd (Brugge, 1840)
21. (130) ongedateerd (Brugge, 1840)
22. (131) ongedateerd (Brugge, 1840)
23. (132) Brugge, 6.7.1841
24. (133) ongedateerd (Brugge, 1842)
25. (134) ongedateerd (Brugge, 1841)
26. (135) ongedateerd (Brugge, 1841)
27. (136) ongedateerd (Brugge, 1841)
28. (137) Brugge, 21.11.1842

29. (138) Londen, 20.2.1843
30. (139) Londen, 27.8.1843
31. (140) Londen, 1.11.1843
32. (141) Londen, 9.5.1844
33. (142) Londen, 8.1.1845
34. (143) Londen, 30.10.1845
35. (144) Londen, 1.9.1846
36. (145) Londen, 22.5.1847
37. (146) Londen, 30.6.1847 (gepubliceerd bij A. Jacob, a.w.)
38. (147) Londen, 31.7.1847 (gepubliceerd bij A. Jacob, a.w.)
39. (148) Londen, 30.8.1847
40. (149) Londen, 29.9.1847
41. (150) Londen, 16.1.1848
42. (151) Londen, 10.10.1848
43. (152) ongedateerd (Londen, 1849)
44. (153) Londen, 9.8.1851
45. (154) Londen, 7.1857
46. (155) Londen, 14.3.1860
47. (156) Londen, 1.10.1861

IV. Delepierre aan F. van der Haeghen

Ferdinand van der Haeghen (°Gent 1830 - †Gent 1913), bibliothecaris van de Gentse universiteitsbibliotheek.

In de bundel hs. 2513 worden 2 brieven bewaard van Delepierre aan van der Haeghen. Referenties van deze brieven met volgnummer en datering :

1. (156) Londen, 24.9.1861
2. (157) Londen, 27.9.1869

V. Van Delepierre aan de Gentse boekhandelaar Duquesne

Met betrekking tot de herdruk van *Le cabinet satirique, ou recueil parfait des vers piquans et gaillards de ce temps, tiré des secrets cabinets des sieurs de Sigognes, Regnier, Motin, Berthelot, Maynard et autres de plus signalez poetes de ce siècle*, (Paris, Antoine Lestoc, 1620, met alle varianten van de oude edities en de inleiding van de editie 1618, door Dusquesne, Gent, 1859, 3 vols.), wordt een brievenbundel bewaard in de UBG, hs. 7706 (*correspondance relative au cabinet et parnasse satyrique*). Daarin steken 8 brieven van Delepierre aan Duquesne. Referenties van deze brieven met volgnummer en datering :

1. (2) Londen, 1.5.1858
2. (4) Londen, 24.11.1858

3. (8) Londen, 25.5.1859
4. (11) Londen, 10.8.1859
5. (12) Londen, 16.8.1859
6. (15) Londen, 24.1.1860
7. (17) Londen, 2.2.1860
8. (22) Londen, 29.12.1860

VI. Van Delepierre aan de Société Royale des Beaux-Arts et de Littérature de Gand.

Van Delepierre aan deze instelling, waarvan hij lid was, wordt in de bundel hs. G 11206 (correspondance 1808-1847) 1 brief bewaard uit Brugge, 1834 (niet nader gedateerd). Deze wordt vermeld in het werk van M. DE VROEDE, *Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging*, Leuven, 1959, p. 296, nr. 2385 bis.

B. ARCHIEF VAN DE KON. VLAAMSE ACADEMIE VOOR TAAL EN LETTERKUNDE TE GENT.

VII. Delepierre aan P. van Duyse

Prudens van Duyse (*Dendermonde 1804 - †Gent 1859) dichter en letterkundige, vanaf 1838 archivaris in stadsdienst te Gent.

In de briefwisseling van P. van Duyse bundel 40, brief 270, wordt 1 brief bewaard van Delepierre, Brugge, 16.4.1842, vermeld bij DE VROEDE, *a.w.*, p. 311, nr. 2440 (35).

C. ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMS CULTUURLEVEN TE ANTWERPEN.

VIII. Delepierre aan Ph. Blommaert

Jonkheer Philip Marie Blommaert (*Gent 1808 - †Gent 1871), Vlaams dichter en filoloog.

In de band Brieven 1830-1842 - nr. 6455, f° 206 is 1 brief van Delepierre bewaard, ongedateerd (Brugge, 1841). Deze wordt vermeld bij De Vroede, *a.w.*, p. 300, nr. 2393 (10).

IX. H. Conscience aan Delepierre

Hendrik Conscience (*Antwerpen 1811 - †Brussel 1883), letterkundige en succesrijkste Vlaamse romanschrijver van de 19de eeuw.

Van Conscience aan Delepierre worden in dit fonds 6 brieven bewaard, gedateerd van 17.3.1838 tot 29.7.1847. Zij werden alle gepubliceerd in het werk van G. DEGROOTE, *Onuitgegeven brieven van*

H. *Conscience*, in *Handelingen van de Kon. Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal, Letterkunde en Geschiedenis*, dl. XXI (1967), p. 125, 127, 132, 155, 168, uitstekend toegelicht.

D. RIJKSARCHIEF TE BRUGGE

X. *Delepierre aan C. Carton*

Charles Louis Carton (°Pittem 1802 - †Brugge 1863) stichter van de school voor gehoorgestoorden, Spermalie, te Brugge, medestichter van de Société d'Emulation te Brugge.

In het fonds Aanwinsten 3228, worden 5 brieven bewaard van Delepierre aan Carton :

1. ongedateerd Brugge (vóór dec. 1842)
2. Londen, 9.2.1843
3. Londen, 27.8.1843
4. (Londen), 11.11.1843
5. Londen, 2.5.1847

E. GEPUBLICEEERDE BRIEVEN IN PRIVE-BEZIT

XI. *Delepierre aan Dr. R. Blakey*

Dr. Robert Blakey (1795-1878), auteur van filosofische geschriften, werd naderhand professor van logica en metafysica aan Queen's College te Dublin.

In *Mémoires of dr. Robert Blakey*, uitgegeven door H. MILNER, Londen, Trübner, 1879, werden 3 brieven gepubliceerd van Delepierre aan Blakey, op p. 230-240.

1. Londen, 8.12.1848
2. ongedateerd (Londen 1848)
3. Brussel, 23.6.1849

F. BRIEVEN WAARVAN HET ORIGINEEL VERLOREN IS GEGAAN

XII. *C. Carton aan J.F. Willems over Delepierre*

1 brief , gedateerd Brugge, 10.10.1841 en gepubliceerd bij J. BOLS, *a.w.*, n° 487 en eveneens vermeld bij A. DEPREZ, *a.w.*, over briefwisseling J.F. Willems, onder nr. 1729, met vermelding verloren.

G. ONBEKENDE BRIEVEN WAARVAN HET ORIGINEEL VERLOREN IS GEGAAN OF EEN ONBEKENDE BEWAARPLAATS HEEFT. KOPIEËN DAARVAN WORDEN BEWAARD IN PRIVE-BEZIT, IN HANDSCHRIFT

VAN M. VAN COPPENOLLE, WAARSCHIJNLIJK NAAR HET ORIGINEEL HEM IN 1946 TOEGEZONDEN DOOR MISS. C. CHRISTIE CRAWFURD, ACHTERKLEINDOCHTER VAN DELEPIERRE

XIII. J.F. Willems aan Delepierre

2 brieven, onbekend aan A. DEPREZ, a.w., over de briefwisseling J.F. Willems, gedateerd :

1. Gent, 10.1.1835

2. Gent, 1.9.1837

Tekst volgt in bijlage, II.

XIV. A.E. Gheldolf aan Delepierre

Albert Eugène Gheldolf (°Gent 1806 - †Gent 1868), rechter aan het tribunaal van eerste aanleg te Gent. Vertaalde uit het Duits, *Histoire de la Flandre et de ses institutions civiles et politiques, jusqu'à 1305*, door L.A. WARNKOENIG, 5 vols., Brussel, 1835-64, voorzien van nota's en correcties.

Er zijn 2 brieven, gedateerd,

1. Gent, 24.7.1837

2. Gent, 17.8.1837

Tekst volgt in bijlage, III.

XV. A. Voisin aan Delepierre

Auguste Voisin (°Permes, Fr. 1800 - Gent 1843), historicus, leraar te Kortrijk, later hoogleraar en hoofdbibliothecaris te Gent.

1 brief gedateerd, Gent, 22.8.1838

Tekst volgt in bijlage, IV.

H. ONBEKENDE BRIEVEN BEWAARD IN PRIVE-BEZIT

XVI. Delepierre aan A. Le Glay

André Joseph Ghislain Le Glay (°Arieux, Fr. 1785 - †Rijsel 1863) historicus en archivaris van het département du Nord.

2 brieven, bewaard in een present-exemplaar van Delepierres *Histoire du Règne de Charles-le-Bon* (1831) en in privé-bezit verworven door aankoop, gedateerd :

1. Brugge, 12.12.1839

2. Brugge, 18.12.1841

Tekst volgt in bijlage, V.

MACARONÉANA

ANDRA,

OVERUM

NOUVEAUX MÉLANGES

DE LITTÉRATURE MACARONIQUE,

PAR

OCTAVE DELEPIERRE,

*Membre honoraire de la Société des Antiquaires de Londres ;
Membre-fondateur de la Société d'Émulation pour l'étude
de l'Histoire et des Antiquités de la Flandre Occi-
dentale ; Membre de la Société des Antiquaires
de la Morinie ; de celles des Arts et des
Sciences du Hainaut, d'Archéologie
d'Anvers, &c. &c. &c.*

LONDRES :

N. TRÜBNER ET CIE. 60, PATERNOSTER ROW.

1862.

Titelpagina Macaronéana Andra, ... Londen, 1862, uitgegeven door N. Trübner, schoonzoon van O. Delepierre.

BIBLIOGRAFIE VAN J.O. DELEPIERRE

Een overzicht van het oeuvre van Joseph Octave Delepierre (°Brugge 1802 - †Londen 1879), doctor in de rechten (1824), conservator van het provinciaal archief van West-Vlaanderen (1837), stadsbibliothecaris van Brugge (1838), secretaris van het Belgisch gezantschap te Londen (1843) en consul-generaal van België in Engeland (1849), werd tot nog toe alleen gepubliceerd in een memorandum door Johann Nicolas Trübner.

In memoriam, For friends only, by N.T. [Edinburgh - Londen 1881]. Hij was schoonzoon van Delepierre en tevens uitgever van verschillende van diens werken. Een korte weergave daarvan is te vinden in de *Oxford Dictionary of National Biography*, vol. 14, (1888), p. 318.

Zeer ontoereikend zijn de *Biographie nationale*, vol. XXIX, (1957), kol. 535-537, de *Bibliographie nationale, dictionnaire des écrivains Belges et catalogue de leurs publications*, (1830-1880), kol. 438-441 en DE SEYN, *Dictionnaire des écrivains Belges*, vol. I, (Brugge, 1930), p. 490-494.

Een totaal beeld van Delepierres geschriften blijkt niet alleen bibliografisch maar ook historisch nuttig werk. De voornaamste en onmisbare bron daarvoor blijft Trübners *In Memoriam*, (Trübner), dat hoewel zeer zorgvuldig opgesteld belangrijk kan aangevuld worden. (In de Brugse stadsbibliotheek bevinden zich twee exemplaren daarvan, resp. onder nr. 3/265 en nr. B/288).

Interessante vergelijkingspunten en aanvullende bronnen waren de catalogi van enkele voorname openbare bibliotheken die het meest in aanmerking kwamen voor Delepierre- uitgaven. Gebruik werd gemaakt van lijsten uit de British Museum Library te Londen (BMLL), de stadsbibliotheek te Rijsel (SBR), de Koninklijke bibliotheek te Brussel (KBB), de universiteitsbibliotheek te Gent (UBG), de stadsbibliotheek te Brugge (SBB) en te Antwerpen (SBA).

Londen bezit een interessante collectie (61 vols.) waarvan sommige exemplaren uniek zijn, zoals een 1830-editie van *L'Histoire du Règne de Charles-le-Bon* en een geannoteerd exemplaar van *Description bibliographique et analyse d'un livre unique qui se trouve au Musée Britannique* (1849), met daarnaast de hele reeks *Miscellanies of the Philobiblon Society*, waarin verschillende belangrijke bijdragen van Delepierre zijn verschenen.

De Albertina te Brussel bezit 34 vols. met een zeldzame 1844 editie van *Charles-le-Bon* en recente herdrukken van *Chroniques, Traditions* (1834) en van *A Sketch of the history of Flemish literature* (1860). De Gentse Universiteitsbibliotheek is bijzonder rijk aan Delepierre-edities : 42 afzonderlijke uitgaven.

Rijsel telt 37 werken van Delepierre, waaronder eveneens enkele zeldzame uitgaven.

De stadsbibliotheek van Antwerpen met 13 nummers bergt een anoniem volksboek van *Ulenspiegel* naar Delepierres editie van 1840.

De Brugse stadsbibliotheek noteert 45 nummers.

A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, *Honderd jaar geschiedschrijving in West-Vlaanderen 1839-1939* (Brugge, 1950), verstrekken een nauwkeurig overzicht en een beschrijving van Delepierres medewerking aan de *Annales de la Société d'Emulation de Bruges*, dat begrepen ligt in de periode 1839-1843. Deze werden onder dezelfde vorm overgenomen.

De bijdragen aan de *Gentse Messenger des sciences* lopen van 1833-1846 en aan *Le Bibliophile Belge* van 1845-1869. Daarnaast werkte Delepierre sporadisch mee aan *Journal de Bruges* en aan de Engelse periodieken *St. James's Magazine*, *Notes and Queries*, *Athenaeum*, *Times* en *London Review* en *Archaeologia*.

Over het algemeen ondertekent Delepierre zijn geschriften met een volledige naamtekening. Slechts 3 werken en 5 artikels zijn anoniem. Onder 5 boeken en 13 artikels staan de initialen XX, O.D., J.D., D. of Octave D. Van hem zijn 8 pseudoniemen bekend: un brugeois, Tridace-Nafé-Théobrome, gentilhomme Breton (in navolging van Henri Delmotte), C.O.W., Osnésyme Durocher, un Bibliophile Belge, Audé Bibliophile en les frères Gébéodé.

Het oeuvre van Delepierre is chronologisch te verdelen in twee grote periodes: de Brugse jaren met vooral de belangstelling voor Brugge en Vlaanderen. Zij vangen aan met een eerste publikatie in 1829 en lopen ideologisch tot 1845. Van dat jaar af strekt de Londense periode met een meer bibliothele belangstelling tot aan het sterfjaar 1879.

Tijdens de dertien jaren (te rekenen vanaf de eerste publikatie) gedurende welke Delepierre, archivaris en bibliothecaris te Brugge was, verschijnen niet minder dan 31 boeken en 47 artikels. Daarin bevat is Delepierres volledige bijdrage (30 artikels) tot de *Annales van de Société d'Emulation de Bruges*, opgericht in 1838 en waarvan hijzelf stichtend lid was. De vier eerste jaargangen van het historisch tijdschrift zijn grotendeels met zijn werk gevuld. Negen artikels in de *Gentse Messenger des sciences* en 7 bijdragen aan diverse uitgaven.

Naar de inhoud onderscheiden we 18 historische, 2 folkloristische, 6 kunsthistorische en 5 bibliothele werken. Onder de artikels zijn 1 bibliothele, 36 historische, 2 folkloristische en 9 kunsthistorische studies. Herhaaldelijk dient eenzelfde artikel voor verschillende publikaties, al dan niet verwerkt of aangevuld.

Aanvankelijk betekenen de eerste Engelse uitgaven nog aanwinsten voor

de geschiedschrijving van Brugge of Vlaanderen. Maar al vlug wordt het accent bijna volledig verschoven naar de bibliofile en de bibliografie, waarin Delepierre werkelijk naam maakt.

In Londen schrijft Delepierre 7 historische, 1 kunsthistorisch en 14 bibliofile studies. De medewerking aan de Brugse *Annales* wordt gestaakt en verdrongen door bijdragen aan *le Bibliophile Belge* en de Engelse *Miscellanies of the Philobiblon Society*, die respectievelijk 13 en 22 artikels krijgen, waaronder 28 bibliofile en 7 historische onderwerpen. Daarbij voegen zich nog 4 historische bijdragen in diverse Belgische tijdschriften.

Artikels in de *St. James's Magazine* en de *London Review* worden niet afzonderlijk meegerekend, daar ze meestal terug te vinden zijn in andere publikaties.

De opgave in deze bibliografie is chronologisch. Eventueel wordt het werk onmiddellijk gevolgd door de aanvullende uitgaven, heruitgaven of reprints.

Bijdragen aan periodieken en verzameluitgaven zijn apart, eveneens chronologisch behandeld.

Afzonderlijke edities van artikels vallen onder de rangorde van de boeken, maar krijgen een onderverdeeld rangnummer.

Identificatie is aangeduid wanneer deze afwijkt van de gewone naamtekening.

Zeldzame uitgaven krijgen een bron of literatuurverwijzing.

De exemplaren worden waar mogelijk gelokaliseerd in de vermelde bibliotheken met nadere omschrijving van het onderzochte exemplaar. Een keuzebibliografie over Delepierre is eveneens chronologisch geschikt.

A. ZELFSTANDIGE BIJDRAGEN VAN J.O. DELEPIERRE

1824

1 *DE POENA PERJURII secundum jus romanum, statutarium et hodiernum quam..*

Gandae, P.F. de Goesin-Verhaeghe, 1824, in-4°, 22 pp.

Thesis waarmee Delepierre op 24 juli 1824 aan de rijksuniversiteit te Gent promoveerde tot doctor in de rechten : over de straf van de meened in het Romeins recht, de ordonnantiën van het Oud Regime en het hedendaagse recht. Ex.: UBG

1829

2 HEURES DE LOISIR, *essais poétiques*,

Gand, et Mons, Le Roux, 1829, in-8°, 48 pp.

Bron : N. Trübner

1830

3 HISTOIRE DU RÈGNE DE CHARLES-LE-BON, *précédée d'un résumé de l'histoire des Flandres depuis les temps les plus reculés, et suivie d'un appendice de ce qui s'est passé depuis la mort de ce prince jusqu'à la paix de Melun. Par J.O. Delepierre et J. Perneel, Avocats,*

Bruxelles, imprimerie Normale, 1830, in-8°, XC-214-CXXII pp.

Inleiding. Historisch overzicht van de eerste graven tot Karel de Goede. Vertaling van de Latijnse tekst van Galbert, voorafgegaan door 2 pp. inleiding. Latijns vers. Vervolg van het historisch overzicht tot het einde van de 14de eeuw. Aantekeningen. Tafel.

Franse vertaling van Galbertus' leven en martelaarschap van Karel de Goede uit het Latijn, Acta Sanctorum Martii I, Antwerpen, 1668, in-f°, 179-219 ; Vita B. Caroli boni comitis Flandriae, auctore Galberto notario ex aliquot mss.

Het onderwerp wordt voor het eerst behandeld als een historisch document en in afzonderlijke boekvorm opgesteld. Deze uitgave kwam door de Belgische omwenteling onder sekwestering en is zeer zeldzaam.

Litt.: A. VIAENE, *Galbert van Brugge in eerste moderne vertaling*, in *Biekorf*, 1978, p. 193.

E. de BETHUNE, *Galbert van Brugge vertaald door Delepierre*, in *Biekorf*, 1978, p. 361.

Ex.: BMLL

— *idem* : Bruxelles, imprimerie Normale, 1831, in-8°

Ex.: UBG, SBR, SBA, SBB 3409

— *idem* : Bruges, Bogaert, 1831, in-8°

Bron : A. VANHOUTRYVE, *Bibliografie van de geschiedenis van Brugge*, vol. I, Handzame, 1972, nr. 3014.

— *idem* : Bruxelles, fonderie Méline, Cans et compagnie, 1844, in-8°. Identieke uitgave als 1831, uitgez. drukfout titelblad : *Pernel*.

Ex.: KBB

— *idem* : O. DELEPIERRE et J. PERNEELS, *Histoire de Charles-le-Bon*, Bruxelles, 1850, in-8°

Bron : PIRENNE, *Histoire du meurtre de Charles le Bon*, Parijs, 1891, p. XXIII.

Deze sedertdien algemeen geciteerde editie is onvindbaar.

1831

4 *L'HÉRITIÈRE DE BRUGES, histoire de l'année 1600, roman historique belge, par Thomas Colley Grattan. Traduction de l'anglais par Octave Delepierre, revue et corrigée par M. Moke,*

Paris, Charles Gosselin, Libraire, 1821, 6 vols., in-12°, VIII - 240-233-247-254-227-231 pp.

Historische roman in de lijn van Sir Walter Scotts Quentin Durward. Het verhaal speelt zich af in Vlaanderen 1600 met de figuur van Maurits van Nassau, opstanden van burgers tegen de adel, de heer en de soeverein. Het is een pleidooi voor Oranje in de crisisperiode van de Belgische Omwenteling. Plaats van actie is Brugge, waarvan de beschrijving een prelude is tot Rodenbachs *Bruges-la-Morte*. Inleiding door H.G. Moke.

Ex.: BMLL, SBB 2/961

— *idem* : Bruxelles, 1837, 3 vols. in-8°

Ex.: UBG

1834

5 *CHRONIQUES, TRADITIONS, ET LÉGENDES de l'ancienne histoire des Flamands. Recueillis par M. Octave Delepierre,*

Lille, Bronner-Bauwens, 1834, in-8°, XVI-302 pp.

Legenden : 1. *Le pêcheur de Blankenberghe*. 2. *Baudouin à la Hache*. 3. *Premier Comte de Flandre*. 4. *Baudouin de Constantinople*. 5. *Jacques d'Artevelde*. 6. *Atroce vengeance d'une Grande Dame*. 7. *Le Vol et l'Assassinat*. 8. *Le Bourgmestre de Bruges*. 9. *Le Tournoi de l'Arbre d'Or*. 10. *Quatre Episodes d'un Grand drame*. 11. *Le Lac d'Amour*. 12. *Le Forfait de Montereau*. 13. *Ethelinde et Engelram*. 14. *Philippe le Bon et les Brugeois*. 15. *Chapitre de la Toison d'Or*. 16. *Le Moine Guerrier et Rénégat*. 17. *La Bataille de Roosebeke*. 18. *La Chatelaine de Ghisteltes*. 19. *Chroniques de Li Muisis*.

appendice : *La Chatelaine captive* (lied : muziek en tekst, 2 pp.) editie-lijst Bronner (2 pp.).

Een reeks legenden en kronieken in de vorm van een geromanceerde geschiedschrijving. Uittreksels uit de kroniek van Gillis Li Muisis, abt van St.-Maartens te Doornik, een manuscript uit het bezit van Goethals-Vercruysse te Kortrijk.

Ex.: BMLL, KBB, SBR (2 ex.), SBB 3414 (2 copies, waarvan één een bibliofiele uitgave, met naamtekening N. Trübner op het schutblad vooraan).

— *idem* : *Publiées par J.O. Delepierre*,
Bruges, F. de Pachtere, 1834, in-12°, 270 pp.

Identieke uitgave als de editie Rijsel, met andere rangschikking van de legenden en weglating van de appendice. De proloog is voorafgegaan door een uittreksel *Notice sur les Manuscrits de la Bibliothèque du roi de France*.

Ex.: UBG, SBA, SBB 3/538 (met blanco pp. 113-128)

— *idem* : *Chroniques, Traditions et Légendes dans l'ancienne Flandre*, Gérard Montford, Brionne, Eure, France, 1975, in-8°, 300 pp.

Anastatische herdruk van de editie Rijsel 1834, zonder appendice.

Ex.: KBB

1835

6 *PRÉCIS DES ANNALES DE BRUGES, depuis les temps les plus reculés jusqu'au commencement du XVIIIème siècle, augmenté d'une notice sur l'Hôtel de Ville, avec 44 figures, et d'une biographie des plus illustres Brugeois*,

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1835, in-8°, XXVI-195 pp.

Geschiedenis van Brugge met noten over het Brugse stadhuis, gravures van de stadhuisbeelden door F. Labarge, gelithografiëerd door Simonau, gevolgd door een korte biografie van beroemde Bruggelingen.

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBR (3 ex.), SBB B/5 en 2/1036 (eerste exemplaar met gravure van stadhuis, tweede exemplaar *ex libris* *Mme la Douairière van Tieghem de ten Hoye, née Soenens*).

7 *AVENTURES DE TIEL ULENSPIEGEL, de ses bons mots, finesses et amusantes inventions. Nouvelle édition, dédiée aux Bibliophiles Belges; augmentée de rapprochements littéraires, d'observations sur ce personnage, d'après les différents auteurs qui en ont parlé, et d'une notice des principales éditions de son histoire*,

Bruges, Bogaert-Dumortier, 1835, in-8°, 90 pp. (50 genummerde exemplaren, met de naam van de intekenaar gedrukt op de pers.)

In het voorwoord stelt Delepierre de thesis dat Ulenspiegel naar eeuwenoude traditie te Damme zou begraven zijn. Het verhaal is een traditionele versie van de Ulenspiegelavonturen.

Ex.: SBR (3 ex.), SBB 774 (genummerd exemplaar nr. 3 *M. Scourion, bibliothécaire de la ville de Bruges*).

7* *LES AVENTURES DE TIEL ULENSPIEGEL*, illustrées par
Lauters, édition publiée par Delepierre,

Bruxelles, Société des Beaux-Arts, 1840, in-16°, 216 pp.

Een traditioneel Ulenspiegelverhaal naar de vorm, maar naar de inhoud
vervormd door de literaire fantasie van Delepierre. Hier wordt Tijn voor
de eerste maal geboren in Vlaanderen, in Knesselare.

Ex.: SBB 2/988 (ex bibliotheca Anselme vanden Bogaerde)

— *idem*: *De vermakelijke lotgevallen van Tijn Ulenspiegel*. Geïllu-
streerd door de heeren Lauters, Bake, Gretser, Ten Kate, enz.,
's Gravenhage, Nederlandse Maatschappij van Schoone Kunsten Be-
stuurder J.J. van Rijckevorsel, 1841, in-16°, 250 pp.

Anonieme vertaling van Delepierres editie 1840.

— *idem*: 's Gravenhage, Knusemans uitgeverij, 1971

Anastatische herdruk van 's Gravenhage 1841

Ex.: KBB

— *idem*: *Vie, aventures, facéties, grosses bêtises, espiegles, malices et
filouteries du vieux farceur Wallon*, illustrées par P. Lauters,

Paris, Delarue et Lille, Blocquellastiaux, klein in-8°, 90 pp. z.d.

Volksboekje met anonieme tekst van de editie 1840

Ex.: SBA e.43.987

— *idem*: *Les aventures de Tijn l'Espiègle mises en ordre par Jacques
Loyseau*. Troisième édition. Illustrée par Lauters et d'autres artistes,

Plancy, Société de Saint-Victor pour la propagation des bons livres,
Paris, 1853, in-16°, 173 pp.

Boekje voor de Franse bourgeoisie, gebaseerd op de editie 1840

Ex.: privé-collectie

Litt.: Over Delepierre en zijn Ulenspiegelboeken, zie Lori VAN
BIERVLIET, *Romantiek en Bibliofilie in Vlaanderen* in *Biekerf*,
1979, p. 24-33, 111-121, 155-166.

1836

8 *APERÇU HISTORIQUE ET RAISONNÉ des découvertes, inventions,
innovations et perfectionnements, en Belgique, dans les sciences, les
arts, l'industrie, etc... depuis les Romains*,

Bruges, Felix de Pachtere, 1836, in-8°, 185 pp.

Cultuurhistorische atlas van België.

Ex.: KBB, UBG, SBR, SBA, SBB 2/291 (opdracht : à *Monsieur le comte Goethals-Pecsteen, membre du ci-devant ordre équestre de la Flandre Orientale et chevalier de l'éperon d'or. Hommage de ma reconnaissance*)

1837

9 VISION DE TONDALUS : récit mystique du douzième siècle, mis en français pour la première fois par Octave Delepierre,

Mons, Hoyois-Derely, 1837, in-8°, XXIV - 58 pp. (100 exemplaren op gewoon papier, 27 exemplaren op Hollands voor de leden van de *Société des Bibliophiles de Mons*. Zwart, rood, groen en blauwdruk). Nr. 5 in de serie publikaties van de *Société des Bibliophiles de Mons*.

In opdracht van de bibliofielen van Mons, maakte Delepierre een vertaling van het Latijns manuscript van Vincentius van Beauvais uit de 14de eeuw, met de legende van de Ierse ridder Tondalus (12de eeuw), wiens ziel het hiernamaals bezoekt. De vertaling is voorafgegaan door een kritische en bibliografische beschrijving over het onderwerp. Zoals met Tijl Ulenspiegel brengt Delepierre ook hier een verhaal uit het volksboek tot het peil van lectuur voor de burgerij.

Achteraan is een ledenlijst (25) van de *Société des Bibliophiles de Mons*.

Ex.: BMLL, UBG, SBR, SBB 4/118

10 DESCRIPTION DES TABLEAUX, statues et autres objets d'arts de la ville de Bruges, et abrégé de son histoire et de ses institutions, Bruges, S.A. 1837, in-8°, 8-190 pp.

Bron : N. Trübner. C. HANLET, *Les écrivains belges (1800-1946)*, Liège, 1946, vol. II, p. 1057.

11 GUIDE DANS BRUGES,

Bruges, Bogaert-Dumortier, 1837, in-18°, X - 166 pp.

Titelblad : *Guide dans Bruges, ou description des objets d'art et des monuments curieux que renferme cette ville, par Octave Delepierre, met citaat van Barlandus en de vertaling ervan.*

Een eerste echte gidsboekje voor de stad Brugge, in navolging van A. VOISIN, *Guide des voyageurs dans la ville de Gand* (1826).

Ex.: KBB, UBG, SBB 6/652 (ex bibliotheca comte Carlos de la Serne) — *idem* : 2de editie, Bruges, Bogaert-Dumortier, 1838, in-18°, X - 190 pp.

Herzien en bijgewerkt. Inhoud : *Résumé historique. Edifices Civils.*

Edifices religieux. Institutions de bienfaisances, d'éducation et d'autres établissements de différente nature. Cabinets particuliers d'objets d'art. Société d'archers. Met kanttekeningen bij een tentoonstelling van moderne schilderkunst, Brugge 1837.

— *idem* : 3de editie, Bruges, Bogaert-Dumortier, 1840, in-18°, X-189 pp. - stadsplan.

Ex.: KBB, SBR, SBB B/338

— *idem* : 4de editie, *Guide indispensable dans la ville de Bruges*, A. Bogaert, 1847, in-18°, VIII-190 pp. - stadsplan

Inleiding door de uitgever.

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBB 4749

— *idem* : 5de editie, Bruges, Bogaert, 1851, in-18°, VIII-199 pp. - stadsplan

Ex.: SBR

— *idem* : 6de editie, Bruges, Bogaert, 1852, in-18°, VII-198 pp. - stadsplan + 6 gravures

Bron : A. VIAENE, *Antecedenten van Duclos' standaardwerk in Panorama van de Brugse geschiedschrijving*, Brugge, 1972, p. 24.

12 ALBUM PITTORESQUE DE BRUGES, ou collection des plus belles vues et des principaux monuments de cette ville, dessinés par A. Tessaro, lithographiés par H. Borremans, et accompagnés d'un texte historique par O. Delepierre, Avocat, etc. Ouvrage dédié au roi,

Bruges, J. Buffa, 1837, in-f°, 1-78 pp. - 22 pl.

le deel van een luxueus album met stadsgezichten van Brugge.

Inhoud : 1. Tribune de Gruthuyse, 2. Châsse contenant les restes du comte Charles-le-Bon. 3. Tour de l'Eglise de Notre-Dame. 4. Eglise de Saint-Sauveur. 5. Ancienne abbaye des Dunes. 6. Vue prise de la petite place dite Pand-reitje. 7. Châsse du Saint-Sang. 8. Le lac d'amour, ou Minnewater. 9. Bibliothèque du Séminaire Episcopal. 10. Intérieur de la chapelle de l'institution de Bienfaisance - fondée par M. l'abbé de Foere. 11. Vue de l'hotel de ville et d'une partie du Bourg. 12. Statue représentant Dieu le Père dans l'église de Saint-Sauveur. 13. Tombeaux de Charles-le-Téméraire et de Marie de Bourgogne, sa fille. 14. Chapelle du couvent Anglaise. 15. Costumes de la Flandre. 16. Tombeau d'une princesse Anglaise trouvé à Bruges. 17. Note concernant l'article de la Bibliothèque du séminaire episcopal, au sujet de la délivrance de Richard cœur-de-Lion. 18. Vierge de Michel-Ange dans l'église de Notre-Dame. 19. Chapelle de St. Basil ou de Saint-Sang. 20. Portail gothique de l'église de Notre-Dame. 21. Tableau de Jean van Eyck à l'Académie.

Nrs. 2-4-5-7-13-14-16 worden letterlijk overgenomen in *Mélanges sur Bruges*. (zie ook 15*)

Ex.: BMLL, SBB 4481

12* — *idem* : *ALBUM PITTORESQUE DE BRUGES, ou collection des plus belles vues et des principaux monuments de cette ville, dessinés par Louis Ghémar et Edouard Manche, et accompagnés d'un texte historique par O. Delepierre, Archiviste de la Flandre Occidentale, etc... Ouvrage dédié au roi. Seconde partie,*

Bruges, Bogaert-Dumortier et J. Buffa, 1840, in-f^o, p. 79-96 +25 pl.

Inhoud : 1. *Vue du pont et d'une des anciennes portes d'entrée du Bourg.* 2. *Vue prise du pont, St. Jean Népomucène.* 3. *Vue de l'église de Jérusalem, à l'extérieur.* 4. *Perspective latéral de l'église St. Sauveur.* 6. *Maison gothique, rue des Tonneliers.* 7. *Notice biographique sur Memling.* 8. *Châsse de Ste. Ursule. Légende de Ste. Ursule.* 9. *Cheminée sculptée de la salle d'assemblée des magistrats du Franc de Bruges.*

Nrs. 7-8 vormen de editie van *La Châsse de Ste. Ursule* (1841), (zie ook 23**)

Ex.: BMLL, SBB 4481

13 *LE ROMAN DU RENARD, traduit pour la première fois d'après un texte flamand du 12ième siècle, édité par J.F. Willems, augmenté d'une analyse de ce qu'on écrit, au sujet des romans français du Renard, Legrand d'Aussy, Robert, Raynouard, St. Marc Girardin, Prosper Marchand, etc...*

Paris, Challamel, Techener, 1837, in-8°, IV-336 pp.

Franse vertaling van de editie van J.F. WILLEMS, *Reinaert de Vos*, episch fabeldicht uit de 12de en 13de eeuw, met aanmerkingen en ophelderingen van J.F. Willems, Gent, P. en F. Gyselincx, 1836.

Ex.: BMLL, SBB 631 (gebonden door A. Chatelin, Churchstr. 8 Soho sq.)

— *idem* : Bruxelles, Hauman, Cattoir, 1837, in-8°

— Ex.: KBB, UBG, SBB 631

1839

14 *CHRONIQUE DES FAITS ET GESTES ADMIRABLES DE MAXIMILIEN I, durant son mariage avec Marie de Bourgogne, translâtée du flamand en français pour la première fois, et augmentée d'éclaircissements historiques et de documents inédits,*

Bruxelles, A. Wahlen, 1839, in-8°, XII-480 pp. met 8 houtgravures.

Franse vertaling van een waarschijnlijk Brabantse kroniek, *Dit syn die Wonderlyke Oorloghen van den doorluchtigen hoochgeboren prince Keyser Maximiliaen. Hoe hy hier eerst int landt quam. En de hoe hy vrouw Marien troude. Geprint Thantwerpen op de Lombaerde-Veste, in den Witten Hasewint, by Jan Van Ghelen. Anno MCCCCC en LXXVII den IIII October.*

Ex.: BMLL, UBG, SBA, SBB 3308 (2 exemplaren, waarvan één met anoniem *ex libris*, met devies, *L'Union fait la Force*)

15 *CHRONIQUE DE L'ABBAYE DE SAINT-ANDRÉ, traduite pour la première fois d'après le manuscrit de la Bibliothèque de Bruges, suivi de mélanges historiques et littéraires. Par O. Delepierre,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1839, in-8°, 340 pp.

Gedeeltelijke vertaling van de Latijnse kroniek van Arnout Goethals (°Gent 1500 - †1553), waarvan reeds een uittreksel bij JULES VAN PRAET in *Examen de l'origine des communes flamandes* (1828). Meer dan 2/3 van het volume handelt over Brugge en vormt eigenlijk een afzonderlijk boek,

15* *MÉLANGES SUR BRUGES,*

Gedrukt op rol papier, verschillend van het eerste gedeelte, waarschijnlijk later bijgevoegd bij de *Chronique de l'Abbaye de Saint-André*, waarvan de verdere vertaling achterwege bleef. Het titelblad van *Mélanges* werd niet opgenomen in de paginering. Aldus begint de tekst in feite op p. 91.

Inhoud :1. *Bruges, de son origine, de sa splendeur et de ses monuments.* 2. *Le Bourg de Bruges, chef-lieu du territoire du Franc.* 3. *Joyeuse entrée à Bruges, par le duc Philippe et Madame de Bourbon, sa sœur.* 4. *Joyeuse entrée à Bruges de Maximilien.* 5. *Aventures de Bouchard D'Avesnes.* 6. *Notice historique sur les privilèges du Franc.* 7. *Tombeau d'une princesse anglaise, découvert à Bruges.* 8. *Institution de l'ordre de la Toison d'Or.* 9. *Emprisonnement de Maximilien et vision de ce prince.* 10. *Eglise de St. Sauveur.* 11. *Chasse du St. Sang.* 12. *Le Béguinage.* 13. *Le Mont de Pitié.* 14. *Académie de peinture.* 15. *Vieille Halle et tour du Beffroi.* 16. *Notice sur les dépôts de chartes de Bruges.* 17. *Bibliothèque manuscrite de Bruges.* 18. *Eglise de Notre-Dame.* 19. *Tombeau de Charles-le-Téméraire.* 20. *Tombeau de Marie de Bourgogne.* 21. *Chapelle du couvent Anglais.* 22. *Abbaye des Dunes, servant aujourd'hui de Séminaire épiscopal.* 23. *Châsse contenant les restes du comte Charles-le-Bon.* 24. *Dernière Grande procession du St. Sang.* 25. *Destinées de Bruges, durant les deux cents dernières années.*

Nrs. 7-10-11-19-20-21-22-23 zijn letterlijk overgenomen uit *Album Pittoresque* (1837), (zie ook A, 12). Nr. 15 verscheen in *Revue de Bruxelles*, november 1837, (zie ook B, 56). Voor nrs. 6-7 en 17, zie artikels in de *Messenger des sciences*, (B, 31-33 en 34)

Ex.: BMLL, UBG, SBR (2 eks.), SBB 2/47

1840

16 *DE L'ORIGINE DU FLAMAND, avec une esquisse de la littérature flamande et hollandaise d'après l'anglais du Rev. T. Bosworth, avec des additions et des annotations par O. Delepieire,*

Tournay, Hennebert Frères, 1840, in-8°, VI-46 pp. (op 100 ex.)

Het origineel Engels werk verscheen in 1836 te Londen en is een historische grammatica van het Vlaams. De uitgave van Delepieire vangt aan met een Nederlands epigraaf gevolgd door de Franse vertaling. Het binnenblad van de kaft achteraan geeft een lijst van Delepieires werken.

Ex.: KBB, UBG, SBR, SBB 2/1239 (met *ex libris* Carry en boekhandsetiket *Googh, London Bridge*, te samen gebonden met Delepieires *Edward III*, zie A, 23)

— *idem* : Gand, Annoot-Braeckman, 1840

Ex.: KBB

— *idem* : Tournai, Casterman, 1840

Bron : F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliografie*, Gent, 1893, p. 211, rubriek *Vlaamsche Beweging*.

17 *GALERIE D'ARTISTES BRUGEOIS, ou biographie concise des peintres, sculpteurs et graveurs célèbres de Bruges, ornée de portraits par P. De Vlamynck,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 840, in-8°, 163 pp. - 6 pl.

Biografieën van Brugse kunstenaars door de eeuwen heen, met lithografieën door *Simonau*. (zie ook, A, 37)

Inhoud : *Olivier Bard, Jan Beerblock, Liévine Beunings, Anselme Boetius, Jean-Robert Calloigne, Gilles Claeysens, Pierre Claeysens, Paul Cyfflé, Joseph-Charles De Meulemeester, Anne De Deyster, Louis De Deyster, François De Hondt, Jean de Mabuse, Jocelyn De Momper, André De Muynck, Gertrude De Pélichy, Gérard De San, Pierre-Jean De Vlamynck, Mathias De Visch, Corneille De Witte, Pierre De Witte, Antoine D'Hooghe, Joseph Ducq, Jean-Bernard Duvivier, Joseph-Fernande, Alonsius Finsonius, Jean Garemyn, Marc Geerarts, Pierre Goddyn, Hubert Goltzius, Albert-Jean-François Gregorius, Guillaume Hagh-*

eman, Norbert Heylbrouck, Henri Imbert des Mottelettes, François Kinsoen, Dominique Lampson, Lanceloot Blondeel, Jacques-Jean Lauwers, Pierre Ledoux, Jean-François Legillon, Jean Memling, Minderhoud, Dominique Nollet, Joseph-Denis Odevaere, Pierre Pepers, François Pourbus, Pierre Pourbus, François-Xavier Praet, Henri Pulinx, Jean-Erasme Quellin, Rogier de Bruges, Jean-Baptiste Rudd, Joseph-Bernard Suvéé, Tilman-François Suys, Jean-Baptist Van Acker, François van Cuyck, de Mierlop, Augustin van de Berghe, Joseph-Octave Van de Kerkhoven, Joseph-Octave Van der Donckt, Hugues Van der Goes, Jean-Baptiste van der Leepe, Gilles Van de Meulen, Van der Straeten, ou Stradanus, Englebert Van der Woude, Van de Steene, Jean Van Eyck, Marc Van Duvenede, Jean Van Hecke, Maximilien-Louis Van Lede, Jacques Van Oost, Charles Van Poucke, Jean Vereycke, Nicolas Vleys, Joseph Warlincourt, Jacoba Werbrouck, Adrien Ysenbrand.

Ex.: BMLL (2 ex., waarvan één met ontbrekend portret van Jean-Robert Calloigne), KBB, UBG, SBR, SBB 4/114

18 LA BELGIQUE ILLUSTRÉE, par les sciences, les arts, et les lettres,

Bruxelles, A. Wahlen et Cie, 1840, in-8°, 208 pp. met frontispice.

Een vulgariserende uitgave van *Aperçu Historique* (1836)

Ex.: BMLL, UBG, SBR, SBB 2/986

19 MARIE DE BOURGOGNE,

Bruxelles, A. Wahlen, 1840, in-f°, IV-114 pp. (op 24 exemplaren)

Leven van Maria van Bourgondië, aangevuld met verklarende noten. Waarschijnlijk gemaakt naar aanleiding van het vinden van een manuscript in het Brugse stadsarchief met het zgn. alfabet van Maria van Bourgondië. Een weergave van deze lettrines sieren de beginletter van elk hoofdstuk.

Bron : N. Trübner

Litt.: P. DUMON, *L'alphabet Gothique dit de Marie de Bourgogne*, de Nederlandse boekhandel, 1973, p. 4.

— *idem* : Bruxelles, A. Wahlen, 1841

Ex.: BMLL (2 ex.), KBB, UBG, SBB 2/2048 (met geschreven opdracht door A. Wahlen aan L. Van Gobbelscroy, minister van industrie van het koninkrijk der Nederlanden)

19* RÉSUMÉ BIOGRAPHIQUE sur Simon Stevin de Bruges, par un Brugeois,

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1840, in-8°

Levensschets. Editie onder pseudoniem van artikel uit de *Annales van de Société d'Emulation* (zie ook, B, 4)

Litt.: *Le Bibliophile Belge* (1863), vol. 10, p. 179.

20 *PRÉCIS ANALYTIQUE DES DOCUMENTS que renferme le dépôt des archives de la Flandre Occidentale à Bruges, par O. Delepierre et F. Priem,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1840-1859, in-8°, 12 vols.

1ste serie door O. Delepierre, Brugge, 1840-42, 3 vols., in-8°, CLXIV-180 pp., XCCIV-177 pp., 288 pp.

Deel I (1840) : Inleiding door O. Delepierre. *Inventaire des pièces concernant la ville de Bruges, qui reposent aux archives générales du département du Nord à Lille (1089-1359)*. Ondertekend door A. LE GLAY.

Précis analytique des documents que renferme le dépôt des archives de la Flandre Occidentale à Bruges, (12de-15de eeuw). Notes + Table.

Deel 2 (1841) : *Inventaire des pièces concernant les villes de Bruges, Courtrai, Dixmude, Furnes, Ypres, Menin, Nieupoort, et Poperinghe qui reposent aux archives générales du département du Nord à Lille (1360-1665)* door Le Glay, maar anoniem. Vervolg van Delepierres analyse voor de 16de eeuw. Tafel.

Deel 3 (1842) : De inhoud is volledig het werk van Delepierre.

Vervolg op deel 2 voor de 16de-18de eeuw. Publikatie van de originele tekst der interessantste stukken in chronologische rangorde.

2de serie, deel I (1843) door Delepierre

Rekeningen van het Brugse Vrije (1397-1418)

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBR, SBB 3400

20* *COMPTE INÉDIT de ce coûta à la ville de Bruges l'emprisonnement de Maximilien roi des Romains, traduit du flamand par O. Delepierre,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1840, in-8°

Overdruk van een artikel uit de *Annales van de Société d'Emulation* (40) 1ste serie, vol. II, p. 91-108). Publikatie van rekening d.d. van J. Nutin (zie ook B, 7)

Ex.: BMLL

1841

- 21 *PHILIPPIDE DE GUILLAUME-LE-BRETON. Extrait concernant les guerres de Flandres. Texte latin et français. Avec une traduction et des notes par O. Delepierre,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1841, in-4°, XXII-150 pp. + 1 lith.

Dertiende-eeuwse lofdicht op koning *Philippe-August* door een Bretoens dichter. Bestaat uit 12 zangen over de Vlaamse oorlogen. Dit is een afzonderlijke uitgave van de *Société d'Emulation* in de reeks, *Recueil de chroniques, chartes et autres documents concernant l'histoire et les antiquités de la Flandre Occidentale.*

EX.: BMLL, UBG, SBR, (2 ex.), SBB 3469

- 22 *LA CHASSE DE SAINTE URSULE, gravée au trait par Charles Onghena d'après Jean Memling, avec texte par O. Delepierre et Auguste Voisin, dédiée à la Reine des Belges,*

Bruxelles, Société des Beaux-Arts, 1841, in-4°, 54 pp. - 13 pl.

Inhoud : *Notice sur Jean Memling, Recherches historiques sur la vie de Ste. Ursule. Légende de Ste. Ursule. Description de la Chasse.*

Tekst uit *Album Pittoresque* (1840), (zie ook A, 12*)

EX.: BMLL, UBG, SBR (2 ex.), SBB 3/1036

- 22* — *idem* : *CHASSE DE Ste. URSULE. peinte par Memling, lithographiée (en 15 pl.) par MM. Ghémar et Manche, de la grandeur des panneaux, coloriée d'après l'original par M. Malherbe, fils, texte par O. Delepierre,*

Bruges, Buffa, Bogaert-Dumortier, 1841, in-f°, 31 pp.

Inhoud : *Notice Biographique sur Memling. Chasse de Ste. Ursule. Cheminée sculptée.*

EX.: BMLL, Bibliotheek E. de Béthune, Marke.

- 23 *EDOUARD III, ROI D'ANGLETERRE, EN BELGIQUE. Chronique rimée écrite vers l'an 1347 par Jean de Klerk d'Anvers, traduite pour la première fois en français par O. Delepierre,*

Gand, Annoot-Braekman, 1841, in-8°, IV-47 pp. (op 100 ex.).

Vertaling van een kroniek door *Jan de Klerk* van Boendale, bisschoppelijke klerk van Antwerpen, *Van den derden Edewaert* (1338-1340), Rijkkroniek over de expeditie van de Engelse *Edward III* in Brabant en Vlaanderen, reeds uitgegeven door *J.F. Willems* (Belgisch Museum IV). Verschijnt later in Engeland in *Miscellanies of the Philobiblon society*, vol. X (1866-67) (zie ook B, 89)

Ex.: BMLL, UBG, SBB 2/1239 en 4/112 (het eerste exemplaar is samengebonden met een exemplaar van *De l'origine Flamand*, in een band van de tijd ; het tweede ex. bevindt zich in een verzameling *Miscellanies* waarvan deze kroniek het eerste deel vormt).

23* *LE CHÂTEAU DE ZOMERGHEM. Légende imitée du flamand de Ledeganck,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1841, in-8°, 16 pp.

Afzonderlijke uitgave van een artikel in *La Renaissance, Chronique des arts et de la littérature, publiée par l'Association Nationale pour favoriser les arts en Belgique, 1841-42*, vol. III, p. 1-5, ondertekend O. (zie ook C, 101)

Vertaling van Ledegancks *Het Burgslot van Zomergem* (1840)

Ex.: SBB 3989

24 *NOTICE SUR LA CHEMINÉE de la salle des Magistrats du Franc, par O. Delepierre,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, in-8°, 13 pp. - 2 lith.

Titelblad : *Cheminée sculptée de la salle d'assemblée des magistrats du Franc de Bruges*. Bruges, Bogaert-Dumortier et fils, 1841 in-8°.

Een terechtwijzende aantekening op de uitgave van F. DE HONDT, *Notice sur la cheminée du Franc de Bruges*, in *Annales de la Société d'Emulation* (1840), 1ste serie, II, p. 213-237, ook in afzonderlijke uitgave verschenen, Gent, 1840.

Ex.: UBG, SBA, SBB 4/170

Litt.: S. VAN DE WEYER, *Choix d'opuscules*, vol. IV, Londen, 1879, *L'autorité la petite ville*, p. 10-11. (zie ook, A, 50)

24* *NOTICE HISTORIQUE, ARCHEOLOGIQUE ET LÉGENDAIRE sur la cheminée de bois sculptée du Franc de Bruges,*

Bruges, Noos, 1842, in-8°, 30 pp.

Een herziene en uitgebreide uitgave van het artikel over de Schouw in *Album Pittoresque* (1837)

Litt.: L. VAN BIERVLIET, *Archivaris J.O. Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 280-87.

1842

24** *LES CHEMINÉES MONUMENTALES DE BRUGES, de Courtrai et d'Anvers,*

Bruges, Noos, 1842, in-8°, 30 pp.

Een afzonderlijke aantekening over de twee monumentale schouwen in het stadhuis van Kortrijk, verschenen in de *Annales* van de *Société d'Emulation* (1841) vol. III, p. 426-431 (zie ook B, 19)

Ex.: SBA

— *idem* : Bruges, Daveluy, 1842,

Bron : A. VAN HOUTRYVE, *Bibliografie van de geschiedenis van Brugge*, vol. 1., Handzame 1972, nr. 7975.

24*** *FÊTE DE LA TOISON D'OR, célébrée à Bruges en 1478,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1842, in-8°, 16 pp. - 4 lith.

Beschrijving van de ceremonie van het Gulden Vlieskapittel te Brugge in de St. Salvatorskerk op 7 april 1478 met beschrijving van alle deelnemers en hun klederdracht. Verscheen in de *Annales* van de *Société d'Emulation* (1841), vol. IV, p. 333-346 (zie ook, B, 25)

Ex.: SBR

25 *COLLECTION DES KEUREN, ou status de tous les métiers de Bruges, publiée par le Comité-Directeur de la Société d'Emulation de Bruges avec des notes philologiques de M.J.F. Willems,*

Gand, Annoot-Braeckman, 1842, in-4°, VIII-118 pp. (50 ex. op groot geschept papier)

Publikatie in de afzonderlijke uitgavenreeks van de *Société d'Emulation*. Het voorwoord is ondertekend O. Delepierre.

Ex.: BMLL, UBG, SBB 3469/4

25* *NOTICE SUR LES TOMBES découvertes en Août 1841, dans l'église cathédrale de St. Sauveur à Bruges,*

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1842, in-8°, 10 pp.

Verscheen als artikel in de *Annales* van de *Société d'Emulation* (1842), vol. IV, p. 129-136 (zie ook B, 20)

26 *MONUMENTS ANCIENS recueillis en Belgique et en Allemagne par Louis Haghe de Tournai, dessinateur de S.M. la Reine d'Angleterre. Lithographiés d'après lui et accompagnés de notices historiques par O. Delepierre,*

Bruxelles, Société des Beaux-Arts, 1842, in-f°, 8 pp. - 27 pl.

Ex.: UBG

26* — *idem* : 2de editie, Bruxelles, A. Wahlen, 1845, 2 vols. in-f°.

Ex.: BMLL

1843

26** *LE CHÂTEAU DE WINENDALE*,

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1843, in-8°, 18 pp.

Verscheen als artikel in de *Annales* van de *Société d'Emulation* (1843), vol. V, 2de serie, vol. I, p. 1-18 (zie ook B, 29)

Ex.: UBG

27 *BIOGRAPHIE DES HOMMES REMARQUABLES de la Flandre Occidentale*,

Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1843-44-47-49, 4 vols., in-8° XXVI-352 pp., II-313 pp.; IV-271 pp., 369 pp.

Een publikatie van de *Société d'Emulation* te Brugge, met opdracht aan Graaf De Meulenaere, gouverneur van West-Vlaanderen, ondertekend door C. Carton, F. Van de Putte, J. De Mersseman en O. Delepierre.

De medewerking van Delepierre beperkt zich tot het eerste deel met 43 biografische notities, bijna 2/3 van het boek.

Op naam van Delepierre : 1. Emmanuel de Aranda (p. 5). 2. Olivier Bard (p. 10). 3. Patrice Beaucourt de Noortvelde (p. 11). 4. Jean Beerblock (p. 20). 5. Liévin Bennings (p. 22). 6. Anselme de Boodt-Boetius (p. 31). 7. Jean Briton (p. 43). 8. Adrien Van Burgh (p. 49). 9. Jean-Robert Calloigne (p. 56). 10. Pierre Claeysens (p. 71). 11. Gilles Claeysens (p. 72). 12. Jean Clapion (p. 73). 13. Colard Mansion (p. 75). 14. Jacques De Corte of Curtius (p. 83). 15. François van Cuyck van Mierop (p. 86). 16. Paul Cyfflé (p. 87). 17. Louis De Deyster (p. 107). 18. Anne De Deyster (p. 109). 19. Joseph Charles De Meulemeester (p. 112). 20. Judoc ou Jocelyn De Momper (p. 115). 21. André De Munck (p. 116). 22. Gertrude De Pélichy (p. 117). 23. Gerard de San (p. 119). 24. Nicolas Despars (p. 125). 25. Mathias De Visch (p. 131). 26. Antoine D'Hooghe (p. 135). 27. Joseph Ducq (p. 137). 28. B.J. Duvivier (p. 141). 29. Jean Garemin (p. 151). 30. Marc Geeraerts (p. 155). 31. Pierre Goddyn (p. 166). 32. Hubert Goltzius (p. 180). 33. Seigneur de Gruthuyse (p. 197). 34. Guillaume Hageman (p. 210). 35. Norbert Heylbrouck (p. 213). 36. Henri Imbert (p. 230). 37. Jans de Bruges (p. 235). 38. François Kinsoen (p. 262). 39. Dominique Lampson (p. 276). 40. Lancelot Blondeel (p. 276). 41. Jacques-Jean Lauwers (p. 279). 42. Jean-François Legillon (p. 281). 43. Jean Memling (p. 317).

Nrs. 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 werden reeds beschreven in *Galerie d'artistes Brugeois* (1840) (zie A, 17)

Ex.: BMLL, UBG, SBR, (2 ex.), SBB (bezit enkel vol. II, III en IV. Volledige reeks te Brugge o.a. in de bibliotheek van het Seminarie - 2 ex.).

1845

28 *TABLEAU FIDÈLE des troubles et Révolution arrivés en Flandre et dans ses environs, depuis 1500 jusqu'à 1585, par Beaucourt de Noortvelde, avec une introduction et des notes par O. Delepierre,* Mons, Hoyois, 1845, in-8°, X-142 pp. (op 100 ex.)

Nr. 14 in de reeks publikaties van de *Bibliophiles de Mons*.

Inhoud: Biografische notitie over Beaucourt. Collectie historische aantekeningen van Beaucourt. Noten + tafel.

Uitgave van een vermeend tweede deel van Beaucourts *Tableau Fidèle...* (Brugge, 1792). Jules Delecourt in *Le Bibliophile Belge*, Brussel, 1866, p. 302-3, identificeerde het werk als zijnde een afzonderlijke beschrijving met historische aantekeningen van 1500 tot 1584.

Ex.: BMLL, UBG, SBR, SBB 4/117

29 *OLD FLANDERS or Popular Legends of Belgium,*

London, T.C. Newby, Mortimer and Cavendish, 1845, 2 vols., in-8° VI-327 pp., 311 pp.

Vol. I: 1. *Antigon, or the Giant of Antwerp*. 2. *Baldwin of the Hatchet*. 3. *The Blankenberg Fisherman*. 4. *The castle of Zomerghem*. 5. *Baldwin of Constantinople*. 6. *Ethelinde and Engletran*. 7. *Festival of the Golden Fleece*. 8. *The Tournament of the Golden Tree*. 9. *The Abbey of Waulsort*. 10. *Sacrilege*.

Vol II: 11. *Jehan the Libeller*. 12. *Herman the Tiler*. 13. *The Carved Chimney*. 14. *The Cobbler*. 15. *The street of the Cross*. 16. *The castle of Maldeghem*. 17. *The Corsair's Daughter*. 18. *The Iron Lady of Maestricht*. 19. *Legend of the Fair Godelieve*. 20. *Henry de Calloo*. 21. *Four Episodes of a Grand Drama in 1223 A.D.* 22. *The Dry Well*.

Overname van alle onderwerpen uit *Chroniques, traditions..* (1834), (zie ook A, 5), en een vrije bewerking van verhalen van H. Conscience, Ledeganck, Karel Nys en J.A. De Laet.

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBB 4746.

30 *LETTRES DE L'ABBÉ MANN sur les sciences et les lettres en Belgique 1773-1788. Traduites de l'Anglais par O. Delepierre,* Bruxelles, A. Wahlen et compagnie, 1845, in-12°, 169 pp. (op 150 genummerde exemplaren).

Inleiding door Delepierre, gedateerd 15 sept. 1843.

Abbé Mann (°Yorkshire 1735-†Praag 1809) was prior van het Kartuizerklooster te Nieuwpoort (1764-1777) en nadien prebendaris van de O.L. Vrouwekerk te Kortrijk, met verblijf te Brussel. Na het Oostenrijkse

bewind vluchtte hij naar Duitsland en tenslotte naar Praag. Deze brieven van 1778-1799 zijn gericht aan Sir Joseph Banks. Het manuscript in de BMLL werd vertaald door Delepierre op **aanwijzing** van S. Van de Weyer, Belgisch ambassadeur te Londen. Toevallig werd Van de Weyer verkozen in de plaats van Mann, als lid van de *Royal Society of Antiquarians* te Londen.

Ex.: SBB 2/985.

31 *MÉMOIRES HISTORIQUES relatifs à une Mission à la Cour de Vienne en 1806, par Sir Robert Adair, G.C.B., avec un choix de ses dépêches traduites par O.D.,*

Bruxelles, A. Wahlen, 1845, in-8°, XII-552 pp.

Mémoires en politieke brieven van Adair (1806-1808), gevolmachtigd minister te Wenen, gericht aan C.J. Fox, Engels staatssecretaris, met ahangsel, uittreksels van brieven aan verscheidene personen en een *remarque sur le récit de M. Gentz relativement à ce qui c'est passé en quartier générale Prussien en octobre 1806, avant la bataille d'Iéna ; tenslotte remarques de M. Gentz sur les négociations entre l'Angleterre et la France en 1806.*

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBR, SBB 1275

1846

32 *COUP D'ŒUIL RÉTROSPECTIF sur l'histoire de la Législation des Céréales en Angleterre, extrait des publications anglaises sur la matière,*

Bruxelles, Société Typographique Belge, Aolphe Wahlen en Cie, 1846, in-16°, 36 pp.

Bron : N. Trübner.

33 *EXAMEN de ce que renferme la Bibliothèque du Musée Britannique, extrait de documents authentiques soumis au Parlement en 1846,*

Bruxelles, A. Vandale, 1846, in-8°, 112 pp.

Vertaling van een uittreksel van *copy of a Representation of the Trustees of the British Museum to the Treasury, on the subject of an enlarged scale of expenditure for the supply of printed books for the Library of the Museum.*

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBA, SBB 3961.

1847

33* *ANGLO-SAXONIANA, ou notice sur la littérature de l'Anglo-*

Saxon, et de son utilité pour les Flamands,

Bruxelles, librairie Ancienne et Moderne, 1847, (afm. 21,5 x 13,5)

Dit uittreksel verscheen in *Le Bibliophile Belge* (1847), vol. IV, p. 49-60, 323-332 (zie ook B, 51)

Over de invloed van het Angelsaksisch in het Fries, het Platt-Dütsch en het Vlaams.

Ex.: SBA, SBB 3963-4

1849

34 *DESCRIPTION BIBLIOGRAPHIQUE ET ANALYSE d'un livre unique qui se trouve au Musée Britannique, par Tridace-Nafé-Theobrome, gentilhomme breton,*

A Meschacébé, chez El Eriarbil, York Street, 1849, in-8°, VIII-170 pp. (op 100 genummerde exemplaren, waarvan 6 ex. op rose papier)

Beschrijving van 64 onbekende Franse mysteriespelen en farcen, daterend van 1540-1550. Deze enige verzameling vormt de drie eerste delen van *L'Ancien Théâtre français* (Paris, 1854-57, 10 vol., in-8°), een publikatie van Jannet, Montaiglon en Viollet-le-Duc.

Meschacébé staat voor Londen; El Eriarbil vormt omgekeerd le libraire (in navolging van Henri Delmottes pseudoniem bij de uitgave in 1835 van *Voyage pittoresque et industriel dans le Paraguay-Roux et la Polinésie australe, par Tridan-Nafé-Théobrome de Kaout'chouk, gentilhomme breton... Au Meschacébé chez Ylered Scoyoh* (=Hoyois-Derely, Mons), Yorkstreet, 10).

Ex.: BMLL (2 ex. waarvan één met noten in handschrift van Delepierre), KBB, UBG, SBB 2/1240.

Litt.: G. BRUNET, *Le Livre*, Parijs, 1880, vol. 1, p. 24.

1850

35 *OPUSCULES HISTORIQUES, PHILOSOPHIQUES et LITTÉRAIRES, édités par M. Octave Delepierre, 1828 à 1850,*

Londres, 1850, 2 vols., in-18°

Litt.: *Académie Royale, Notices biographiques et bibliographiques*, Brussel, 1875, p. 218 (zie ook A, 50).

1852

36 *MACARONÉANA, ou Mélanges de Littérature Macaronique des différents peuples de l'Europe. Publiée au frais de G. Gancia, libraire à Brighton.*

Paris, Imprimerie de Crapelet, 1852, in-8°, VI-388 pp.

Overzicht van burleske, komische literatuur in West-Europa, steunend op de uitgaven van Naudé, Nodier en J.C. Brunet. Macaronische poëzie bestaat uit een originele samengestelde taal, waarvan vele woorden Latijnse uitgangen hebben.

Ex.: BMLL (2 ex.) ; KBB, UBG, SBA, SBB 4/115

Litt.: G. BRUNET, *Le Livre*, Parijs, 1880, vol. 1, p. 25.

36* *MACARONÉANA ANDRA overum. Nouveau Mélanges de Littérature Macaronique,*

Londres, N. Trübner en Cie, 1862, in-8°, 180 pp. (op 250 ex.).

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies* van de *Philobiblon Society* (1885-56), vol. II, aanvullend en vervolledigend ten opzichte van de reeds gepubliceerde bibliografie van de macaronische literatuur (zie 36 en 36*)

Ex.: BMLL, KBB, SBR, SBB 4/116

Litt.: G. BRUNET, *Le Livre*, Parijs, 1880, vol. 1, p. 25-26.

37 *BIBLIOTHÈQUE BIBLIOPHILO-FACÉTIEUSE. Editée par les frères Gébéodé,*

Londres, 1852-54-56, 3 vols., in-8°, XII-116 pp., VIII-125 pp. (op 60 exemplaren).

Vol. I : herdruk van een zeer zeldzaam werk, *Le premier Acte du Synode Nocturne des Lemanes, Unelmanes, Propetides, à la Ruine des Biens, Vie et Honneur de Calianthe, 'Spoliatis arma super sunt'*, MDCVIII, door Guillaume Reboul (°Nîmes - † terechtgesteld te Rome in 1611), in 1862 te Parijs herdrukt op 100 exemplaren door Gay.

Vol II : Overzicht en analyse van veertien zeldzame en curieuse Franse en Italiaanse boeken.

Vol III : Chansons historiques et satiriques sur la cour de France. Met aanvullende notities.

Les frères Gébéodé staat voor de beginletters van Gustave Brunet (Bordeaux 1807-1896) en O. Delepierre.

Ex.: BMLL

Litt.: G. BRUNET, *Le Livre*, Parijs, 1880, vol. 1, p. 24-25.

1853

38 *LA MARGUERITE ET L'ALOUETTE, par Octave D.,*

Londres, Acton Griffith, 1853, in-12°, 8 pp. (gedrukt in gouden letters op 50 exemplaren)

Bron : *le Bibliophile Belge* (1868), 2de serie, vol. 12, p. 491.

1856

39 *THE ROSE : Its cultivation, use, and symbolical Meaning in Antiquity. Translated from the German by O.D.,*

London, 1856, in-8°, 40 pp. (op 100 exemplaren).

Bron : N. Trübner.

39* *JOHN GUTENBERG, first Master-Printer, his acts and most remarkable Discourses and his Death. From the German by C.O.W.,*
London, in-8°.

Overdruk van een artikel uit de *Miscellanies* van de *Philobiblon Society* (1858-59), vol V. Het origineel werk is van F. DINGELSTEDT, *Meister Gutenbergs Tod* (zie ook B, 77)

Ex.: BMLL

1860

40 *A SKETCH OF THE HISTORY OF FLEMISH LITERATURE and its celebrated Authors, from the 12th Century down to the present Time. Compiled from Flemish sources,*

London, John Murray, 1860, in-8°, VI-224 pp.

Oorsprong en taalgebruik van de Nederlandse letteren. Chronologisch en bibliografisch overzicht van Jacob van Maerlant tot Conscience.

Ex.: BMLL, KBB, UBG, SBB 4/113 (ex. gebonden bij Edmonds & Remnants, Londen)

— *idem* : anastatische herdruk

Haskell, New-York, 1973, in-8°

Ex.: KBB

41 *HISTOIRE LITTÉRAIRE DES FOUS,*

Londres, Trübner & Cie, 1860, in-8°, 184 pp. (rood en zwart druk).

Inhoud : Inleiding. *Théologie. Belles Lettres.* Tweede deel : *Bluet d'Arbères. Bibliographie. Jean-Marie Chassignon. Sir Thomas Ames Gevaert. Table alphabétique.*

Deze uitgave over literatuur door geestesgestoorden is een compilatie en een aanvulling van twee artikels in *Miscellanies* van de *Philobiblon Society* (1856-57), vol. III en (1857-58) vol. IV (zie B, 73-74)

Ex.: BMLL, KBB, SBA (met opdracht handschrift Delepierre : *offert par l'auteur à M. Francisque Michel*, London, 29 oct. 1861), SBB 4/111

41* *ÉTUDES BIO-BIBLIOGRAPHIQUES sur les Fous Littéraires*, Londres, in-8°, 79 pp.

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1856-57), vol. III,

Ex.: SBA

Dit artikel werd aangevuld met :

** *Essai biographique sur l'histoire littéraire des fous*, in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1857-58), vol. IV, 136 pp.

(41) werd tenslotte nog aangevuld met :

*** *Démentiana*, in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1863-64), vol. VIII, 42 pp. (zie ook A, 43*)

**** *Démentiana. Des Hallucininations dans la République des Lettres*, in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1865-66), vol. IX, 29 pp.

Tenslotte zal G. Brunet een totaal overzicht bezorgen in *Les Fous Littéraires*, 1880.

Litt.: *Le Bibliophile Belge* (1858), 2ième série, vol. 5, p. 224.

1861

41** *LE CANARD DE LA BIBLIOTHÈQUE D'ALEXANDRIE*,

Londres, Wittingham & Wilkins, 1860-1861, in-8°, 13 pp.

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies* van de *Philobiblon Society* (1860-61), vol. VI.

Ex.: KBB

42 *ANALYSE DES TRAVAUX de la Société des Philobiblon de Londres*, Londres, Trübner & Cie, 1862, in-4°, VIII-134 pp. (rood en zwart druk, op 300 exemplaren).

Analyse van de inhoud der eerste zes volumes uitgegeven door de Londense bibliofielenclub, waarvan Delepierre secretaris was. De opgave geschiedt als volgt : *Bibliographie, Histoire, Biographie, variétés littéraires + Tables*.

Ex.: BMLL, SBR, SBB 4/119

— *idem* : Paris, J. Hetzel, 1862, in-8°.

Bron : G. BRUNET, *Manuel du Libraire*, Suppl. kol. 357.

Deze uitgave werd aangekondigd met reliure Roxburghe, op de cataloguslijst van Trübner & Cie vermeld in de gewoon gebonden exemplaren van de *Analyse*.

1862-63

43 *LES ANCIENS PEINTRES FLAMANDS, leurs Vie et leurs Œuvres, par J.A. Crowe et G.B. Cavalcaselle, traduit de l'Anglais par O.D., annoté et augmenté de documents inédits par A. Pinchart et Ch. Reulens,*

Bruxelles, F. Heussner, 1862-63, 2 vols., in-8°, XVIII-229 pp., 154 -CCCXXXIV pp. 17 pp. - tafel.

Inhoud : Vol I : Inleiding : *Ecole de Bruges*.

Vol II : Aantekeningen van A. Pinchart : *les historiens de la peinture Flamande aux XVième et XVIième siècle*.

Monumentaal werk over de Vlaamse Primitieven in het licht van de laatste studies van Waagen, Weale e.a. De editie is door de vertaler (Delepierre) opgedragen aan *Son Altesse Royale Henri, d'Orléans, Duc D'Aumale*.

Ex.: BMLL, UBG, SBR, SBB 4456

1864

43* *DÉMENTIANA,*

Londres, 1864, in-8°, 42 pp. + portret.

Afzonderlijke editie van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1863-64), vol. 8 (zie ook A. 41***)

Ex.: BMLL

43** *LUCUS macaronici moderni, communicated by P. Rostain,*

London, 1866, in-8°,

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1866-67), vol. X. De inleiding is ondertekend O.D. (zie ook B, 90)

Ex.: BMLL

43*** *DES LIVRES CONDAMNÉS au feu en Angleterre,*

Londres, 1866, in-8°, anoniem.

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1866-67), vol. X, (zie ook B, 88)

Ex.: BMLL

1867

43**** *DE LA BIBLIOPHAGIE. Communiqué par Osnésyme Durocher*,
Londres, in-8°, 16 pp.

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society*
(1866-67), vol. X. Historisch en bibliografisch essay over boekeneters.
Litt.: G. BRUNET, *Le Livre*, Parijs, 1880, vol. 1, p. 290-92.

1868

44 *HISTORICAL DIFFICULTIES AND CONTESTED EVENTS*,

London, John Murray, 1868, in-8°, 180 pp.

Delepierre geeft een andere interpretatie aan bepaalde historische gebeurtenissen; voorafgegaan door een biografisch overzicht van de auteurs.

Inhoud: 1. *The Colossus of Rhodes*. 2. *Belisarius*. 3. *The Alexandrian Library*. 4. *Pope Joan*. 5. *Abelard and Eloisa*. 6. *William Tell*. 7. *Petrarch and Laura*. 8. *Jeanne D'Arc*. 9. *Francis I and Countess of Chateaubriand*. 10. *Charles V of Spain*. 11. *The Inventor of the Steam Engine*. 12. *Galileo Galilei*. Appendice bij de notitie van Willem Tell + bibliografische index.

Met uitzondering van 3, 4 en 7 verschenen alle artikels in *St. James's Magazine* (zie verder B)

3 verscheen in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1860-61), vol. VI, en ook in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 41**)

8 verscheen eveneens in *Miscellanies* (1854), vol. 1,

Ex.: BMLL, KBB

44* *REVUE ANALYTIQUE des Ouvrages écrits en Centon, depuis les temps anciens jusqu'au XIXième siècle. Par un Bibliophile Belge*,
Londres, 1868, in-8°, 508 pp.

Overdruk van twee artikels uit *Miscellanies of the Philobiblon Society*
(1866-67), vol. X en (1867-68), vol. XI.

Chronologisch en historisch overzicht van de oudheid tot heden van deze specifieke literatuur bestaande uit verzen of proza, samengesteld uit woorden of zinnen uit reeds bestaande stukken en die in een nieuwe context een totaal andere betekenis krijgen. Cento is Grieks en betekent letterlijk patch-work. Klassieke beoefenaars van het genre waren Homeros en Virgilius. (zie ook A, 48).

Ex.: BMLL

1870

44** *LA PARODIE chez les Grecs, chez les Romains, et chez les Modernes,*

Londres, Trübner & Cie, 1870, in-^o, 184 pp., (Rood, zwart druk op 100 exemplaren)

Overdruk van een artikel uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1868-69), vol. XII, *Essai sur la Parodie*.

Parodie is afgeleid van het Grieks en betekent tegenzang. Het is een vorm van satire, een komische nabootsing van een letterkundig werk waarbij taal en stijl min of meer behouden blijven, maar het onderwerp is zo ingekleed dat het effect lachwekkend is.

Delepierre geeft een historisch bibliografisch overzicht van dit genre met teksten. Zijn documentatie dankt hij grotendeels aan P. Rostain (zie ook A, 43**)

Ex.: BMLL (2 exemplaren, waarvan één met foto van Delepierre), KBB.

45 *ESSAI HISTORIQUE ET BIBLIOGRAPHIQUE sur le Rébus,*

Londres, Trübner & Cie, 1870, in-8°, 26 pp. - 15 reproducties van oude houtsneden.

Historisch en bibliografisch overzicht van het gebruik der rebus gevolgd door 2 pp. aanhangsel met bibliografie.

Ex.: BMLL, KBB, SBR, SBB 4/106

1871

46 *UN POINT CURIEUX des Mœurs privées de la Grèce. Suivi d'un notice bibliographique - littéraire par O.D.***,*

Athènes, 1871, in-8°, 36 pp. (150 ex. op geschept papier en 1 ex. op perkament).

Inhoud : Eigenaardige facetten van de Griekse zeden, homofilie, pederastrie, met verwijzing naar literatuur van Homeros en Plato.

Notes du copiste. Notice bibliographico-littéraire sur l'Alcibiade.

In 1861 verschenen bijna gelijktijdig maar afzonderlijk van Gustave Brunet en Delepierre (zie A, 46*) een dissertatie over een 17de eeuws verboden boek, *Alcibiade fanciullo a scola* (Alcibiade, kind op school), (Orange, 1652). Beide auteurs betogen dat het werk niet zedenloos is maar de fantasie van een «schone ontregelde geest» gevoed door studies van de Ouden. Brunet voegt in zijn uitgave een lijst van *pédérastres illustres* uit de laatste eeuwen. Wanneer toevallig de editie van 1652 een

herdruk beleefd in 1863, wordt deze opnieuw naar de verboden boeken verwezen, blijkbaar zonder kennis genomen te hebben van Brunets of Delepierres essay.

De zgn. Athene editie (= Parijs) van 1871 is een herdruk van Delepierres 1861 editie (zie A, 46*) met een bibliografische notitie over Brunets dissertatie en de reprint van *Alcibiades* 1863.

Ex.: KBB, SBB 6/990

46* *UN POINT CURIEUX DES MOEURS privées de la Grèce*,

Paris, Gay, 1861, in-12°, 30 pp. Anoniem (op 245 exemplaren)

Ex.: BMLL

1872

47 *SUPERCHÉRIES LITTÉRAIRES, Pastiches Suppositions d'Auteur dans les Lettres et dans les Arts*,

Londres, Trübner & Cie, 1872, in-4°, 328 pp. met portret (op 250 exemplaren)

Bibliografische gegevens over beoefenaars van het pastiche, het imiteren, kopiëren of herhalen van de inhoud of stijl van een beroemd werk. Een marginaal genre in de literatuur zoals de centons en de parodieën. Gedrukte opdracht aan *Jules Devaux, Ministre de la Maison du Roi des Belges*.

Ex.: BMLL, KBB, SBR, SBB 4/109 (ex. zonder portret).

48 *TABLEAU DE LA LITTÉRATURE DU CENTON, chez les Anciens et chez les Modernes*,

Londres, N. Trübner, 1875, 2 vols., in-8°, 324 pp.

Een nieuwe aangevulde editie van 1868. Vol. I. dateert van 1874 en Vol. II van 1875. (zie ook A, 44*)

Ex.: BMLL, KBB, UBG

1876

49 *L'ENFER : Essai Philosophique et Historique sur les Légendes de la Vie Future*,

Londres, Trübner & Cie, 1876, in-8°, 160 pp. (250 exemplaren, waarvan 20 ex. met 4 ill. + portret)

Beschrijving van 17 visioenen o.a. *Tondalus* (zie ook A, 9) met bibliografische aantekeningen.

Ex.: BMLL (bezit 2 ex. waarvan één zonder ill.) ; KBB, SBR, SBB
20/64

Dit is een herziene uitgave van :

49* *LE LIVRE DES VISIONS, ou l'enfer et le ciel décrits par ceux qui l'ont vu,*

Londres, 1866, in-4°, 174 pp. (op 25 ex. met frontispice)

Overdruk uit *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1865-66) vol. IX, samengebundeld met (49**)

Ex.: BMLL, SBB 4/120

49** *L'ENFER décrit par ceux qui l'ont vu. Essai philosophique et littéraire,* in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1863-64), vol. VIII.

50 *CHOIX D'OPUSCULES Philosophiques, Historiques, Politiques et Littéraires de Sylvain Van de Weyer. Précédés d'avant-propos de l'éditeur* (O. Delepierre),

Londres, Trübner & Cie, 1863-69-75-76, 4 vols., in-8°, IX-64-74-37-84-103 pp., 105-62-139-140-54 pp., XI-72-49-66-45-131-8 pp.; 107-39-11-23-163 pp.

Inhoud : Vol. I : 1. *Le roi Cobden* (1863). 2. *Lettres sur les Anglais qui ont écrit en Français* (verscheen in *Miscellanies of the Philobiblon Society* Vol. 1). 3. *Discours sur l'Histoire de la Philosophie* (Brussel, 1827). 4. *Moyen facile et économique d'être bienfaisant, proposé aux Jeunes gens, et suivi de Pensées Diverses* (Brussel, 1825). 5. *Lettre à M. Ernst Munch, Bibliothécaire à La Haye* (Brussel, 1825, een nieuwe aangevulde editie Brussel, 1830), Vol. II : 1. *Simon Stevin et M. Dumortier (Lettre a MM. de l'Académie des sciences et Belles-Lettres de Bruxelles* Londen, 1845, onder pseudoniem J. Du Fan ; werd verschillende malen herdrukt te Brussel en Doornik, *Litt.: de Manne, Nouveau dictionnaire des œuvres anonymes et pseudonymes*, nr. 2838). 2. *Le Marquis de Sy et M. Poupard. - De la littérature de l'exil* (verscheen in *Miscellanies of the Philobiblon Society* vol. III) 3. *Lettre à Lord Aberdeen* (Londen, 1832, onder pseudoniem, Victor De la Marre). 4. *La Hollande et la Conférence* (1833). 5. *Dissertation sur le Devoir* (Leuven, 1823, doctoraatsthesis in het Latijn).

Vol. III : *Introduction. 1. Coup d'œil sur la Philosophie d'Hemsterhuis* (Leuven, 1825). *Lettre sur la Révolution Belge* (Brussel, 1831 en Londen, 1832, in Engelse vertaling). 2. *Essai sur le livre de M. Jacotot intitulé Enseignement Universel* (Leuven, 1823) *Il faut savoir dire Non. Petit Traité de moral et de politique.* (Leuven, 1826 en nieuwe vermeer-

derde editie 1830). 4. *Appendice*. 5. *Articles de Critique littéraire*. 6. *Epigrammes en vers*.

Vol. IV : 1. *Lettre d'un vieux bibliophile belge à M.P. Namur* (Londen. 1840). 2. *Complément de l'ouvrage de M. Namur sur les ana*. 3. *Observations sur quelques ana par l'éditeur* (O.D.). 4. *Maximes et reflexions morales*. 5. *Les aveugles ; Le Ministère et l'Opposition. Lettre M. Membre de la Chambre des Représentants*. 6. *L'autorité, la petite ville, &, &, &, Lettre à un Ministre Belge*. 7. *The Queen and the Duchess of Nemours*. 8. *Les pendules de M. Thiers et le cuisinier de M. Van de Weyer*. 9. *Lettre au Times*. 10. *M. Van de Weyer, publiciste, par M. Alphonse Le Roy*. II. *Un fondateur de la Monarchie belge, Sylvain Van de Weyer, par M. Auguste Laugel*. 12. *Sylvain Van de Weyer par M. Eugène Van Bommel*. 13. *Self-Forgetfulness, a sermon by the Rev. W.B. Turner, in remembrance of Sylvain Van de Weyer*. 14. *In Memoriam*.

Vol. 3 en 4 zijn door Delepierre opgedragen aan koningin Victoria van Engeland. De serie werd ook uitgevoerd in een band van de Roxburghe club en gedrukt op speciaal vervaardigd papier dat de boeken van Caxton imiteert, aldus een notitie op de cataloguslijst van Trübner & Cie, in een exemplaar van *Analyse des travaux de la Société Philobiblon de Londres* (zie ook A, 42)

Ex.: BMLL, SBB 2/984.

1879

51 *DESSERTATION sur les idées Morales des Grècs et sur le danger de lire Platon, par M. Audé, bibliophile, Rouen, L. Lemonnyer, 1879, in-8°, 20 pp.*

Ex.: BMLL (2 ex.), SBA

B. BIJDRAGEN AAN PERIODIEKEN VAN J.O. DELEPIERRE

ANNALES DE LA SOCIÉTÉ D'ÉMULATION pour l'Histoire et les Antiquités de la Flandre Occidentale, publiées par les soins du Comité directeur. Bruges, Vandecasteele-Werbrouck, 1839-1842, 1ste serie, 4 vols., in-8°, Bruges, 1843-1865, 2de serie, 13 vols., in-8°.

I (1839)

(1ste serie, vol. I)

I Extrait du registre des chartes, cote 5, commençant en 1475 et finissant en 1480 estant en la Chambre des Comptes du roy à Lille, p. 41-70 (ondertekend Octave D.)

Uitgave van het groot privilege van Maria van Bourgondië voor

- Vlaanderen dd. 11 februari 1477, volgens een afschrift van het jaar 1723, voorhanden op het Rijksarchief te Brugge, naar de kopie uit het voornoemde registre des chartes te Rijsel. Delepierre geeft de Vlaamse tekst van het charter.
- 2 *Archives de la province de la Flandre Occidentale*, p. 184-188. (ondertekend Octave Delepierre, Archiviste provinçal)
Vermelding van enkele van de belangrijkste stukken.
 - 3 *Des souverains, princes, comtes et autres grands personnages morts ou enterrés à Bruges*, p. 193-200.
Behandelde personen : de Engelse prinses Gunhilde (†1042) ; graaf Karel de Goede (†1127) ; Margareta van de Elzas (†1194) ; Hendrik, zoon van graaf Gwijde van Dampierre (†1337) ; diens echtgenote Margareta van Cleef en hun dochter Margareta ; graaf Lodewijk van Nevers (†1334) ; de Rapondis (†1414) ; Jan, aartsbisschop van Lisabon (1414) ; Margareta van Borsele (†1420) ; Filips de Goede (†1467) ; Jacob van Bourbon (†1468) ; Karel de Stoute (†1477) ; Maria van Bourgondie (†1482) ; Lodewijk van Gruuthuse (†1492) ; Filips de Schone (†1506) ; Margaretha van Oostenrijk (†1531) ; Frederik Spinola (†1603). Met reproductie van het mausoleum van Margareta van de Elzas, vrouw van Boudewijn IV, tekening van I. Kinsbergen, gelithografiëerd van Daveluy.
 - 4 *Biographie de Simon Stevin*, p. 286-302.
Algemene levensschets. Verschenen in afzonderlijke editie (zie ook A, 19*)
 - 5 *Discours prononcé par M. Octave Delepierre, archiviste de la Province et membre du Comité Directeur*, p. 309-312.
II (1840)
(1ste serie, vol. II)
 - 6 *Compte de Jean Perez de Malvenda de la «tombe de bone mémoire le duc Charles de Bourgoingne, en l'église de Nostre Dame en Bruges», anno 1566*, p. 47-72.
Deze rekening vangt aan in 1559 en werd afgehoord in 1566. In annex volgt een notitie over de graftomben van Karel de Stoute en Maria van Bourgondië tijdens de Franse revolutie.
 - 7 *Compte inédit de ce que couta à la ville de Bruges, l'emprisonnement de Maximilien, roi des Romains*, p. 91-108.
Publikatie van deze rekening opgemaakt door Jean Nutin, dd. 1488, in Franse vertaling. Er bestaat ook een afzonderlijke editie van dit artikel (zie A, 20*)

- 8 *Notice historique sur quelques couvents, hospices et institution pieuses de la ville de Bruges*, p. 171-201.

Worden achtereenvolgens behandeld : het Begijnhof, het Jakobinesenklooster, het Kapucijnenklooster, het Sint-Nicolaasgasthuis, het Sint-Juliaansgesticht, de oude Sint-Walburgakerk, de oude Jezuïetenkerk, het Sint-Joostgesticht, de Sint-Gilliskerk, het Augustijnenklooster, de abdij Hemelsdale, het Bethanieklooster en het Predikherenklooster.

- 9 *De quelques personnages célèbres qui ont reçu l'Hospitalité à Bruges*, p. 202-212.

Worden vermeld : Adela, koningin van Denemarken, en haar zoon Karel ; de Engelse prinses Gunhilde ; Richard Leeuwenhart (1194) ; Gillis Li Muisis (1332) ; Hendrik Percy, graaf van Northumberland (ca. 1400) ; Eduard IV van Engeland (1471) ; edelen uit het huis van Lancaster, koning Karel II van Engeland en zijn twee broers de hertogen van Gloucester en van York (ca. 1656) ; de graaf Ulefeld (ca. 1670)

- 10 *Notre-Dame de Messines*, p. 271-280.

Beknopt overzicht van het ontstaan en de geschiedenis van de abdij en van de stad Meesen tot de huidige dag.

- 11 *Notice sur la ville de Thourout*, p. 368-372.

Enkele gegevens betreffende de geschiedenis — meestal de vroegste van deze plaats.

III (1841)

(1ste serie, III)

- 12 *Mathilde, fille de Baudouin-le-Pieux*, p. 9-14.

Verhaal van deze twee versies over het huwelijk van deze prinses met graaf Willem van Normandië.

- 13 *Note Supplémentaire à la biographie de Simon Stevin*, p. 172.
(aanvulling van B, 4).

- 14 *Renseignements sur la fabrication des draps à Bruges, depuis la XVIème siècle jusqu'au XVIIIème siècle*, p. 237-244.

Volgens het archief van het wolweversambacht te Brugge.

- 15 *Extraits curieux de pièces inédites*, p. 245-256.

Korte noten over : het loon dat door de burggraven en gevangenebewakers per dag van de gevangenen mocht geëist worden bij het begin van de 15de eeuw ; een aanvraag tot het houden van een loterij door de Bogaerdenschool te Brugge, gericht aan de hertog van Alva ; het begijnhof van Sint-Obrecht te Brugge ; alsmede publikatie van een brief dd. 1553 uit Londen aan een Bruggeling gericht betreffende de

troonsbestijging van Maria Tudor, en een lijst van de meest bekende vreemde handelaars die tussen 1200 en 1500 te Brugge hebben verbleven.

- 16 *Extraits des cartulaires de la ville de Bruges*, p. 309-322.
Resumé van de belangrijkste documenten uit de cartularia Ouden Wittenbouck, Gheluwenbouck, Groenenbouck A en Groenenbouck C, alsmede uit het fonds van het Brugse ambacht der corduwaniërs.

- 17 *Frère Corneille Adriaensen*, p. 323-328.
Minderbroeder, befaamd katholiek predikant, overleden te Brugge in 1581.

- 18 *Stalles de l'abbaye de Melrose, faits à Bruges*, p. 402-410.
Publikatie van een document dd. 7 okt. 1441, met inleiding en een Franse vertaling, waaruit blijkt dat de koorgestoelten van de abdij Melrose in Schotland te Brugge gemaakt werden door de schrijnwerker Cornelis van Aeltre, naar het model van die der Duinenabdij. Het artikel werd met aanvulling hernomen in *Miscellanies of the Philobiblon-Society* (1858-59), vol. V, 22 pp. en kwam daardoor bekend in de bibliografie van de geschiedenis van Engeland.

- 19 *Notice sur deux cheminées décorées de l'hotel-de-ville de Courtrai*, p. 426-431.
Deze schoorsteenmantels dateren van de 16de eeuw. Met beschouwingen over de bekende schoorsteenmantel van het Brugse Vrije. (zie ook A, 24, 24*, 24**).

IV (1842)

(1ste serie, vol. IV)

- 20 *Notice sur les tombes découvertes en août 1841 dans l'église cathédrale de St. Sauveur, à Bruges*, p. 129-136.

Handelt hoofdzakelijk over fresco's die in deze graven werden gevonden en waarschijnlijk van ca. 1500 dateren. Een litho van Daveluy reproduceert een dergelijk fresco. Deze bijdrage verscheen ook in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 25*).

- 21 *Herman, chef chérusque, libérateur de la Germanie. Notice à l'occasion de la statue que l'Allemagne se propose d'élever à ce guerrier célèbre*, p. 180-184.

Levensschets van deze held en beschrijving van zijn strijd tegen de Romeinse bezetter van Germanië in 't jaar 6 van onze tijdrekening.

- 22 *Analectes Brugeoises*.

I. *Poids publics de la ville*, p. 209-212.

Enkele aantekeningen over stadswagen en tolhuizen te Brugge in

vroegere dagen, voornamelijk over het Groot-Tolhuis op de huidige Jan van Eyckplaats.

II. *Le banquet des savants*, p. 213-214.

Over de aanwezigheid van Erasmus te Brugge in 1521, toen aldaar ook keizer Karel, koning Christiaan van Denemarken, kardinaal Wolsey en andere personaliteiten verbleven.

III. *Marie de Bourgogne et Maximilien*, p. 215-249.

Résumé van een ambtsbericht betreffende het huwelijk van Maria van Bourgondië, door de vertegenwoordigers van Brugge te Gent op 18 maart 1477 aan de Brugse magistraat vezonden, alsmede de publikatie in extenso, van drie documenten dd. 1487, 1488, betreffende de troebelen onder Maximiliaan, vergezeld van een résumé in het Frans.

23 *Moeurs et usages du XVIème siècle*, p. 250-256.

Korte aantekeningen betreffende : de pest in 1518 en 1522, 1523 het vieren van een nieuwe sovereign in 1519 ; de bescherming van de meisjes in hetzelfde jaar ; de troepenlichting voor de oorlog tegen Frankrijk in 1524 ; de vrijlating van de paus in 1527 ; de zwetende ziekte in 1528 ; de straatschenderij in 1530 ; lijkplechtigheden voor een landvoogdes in 1530 ; de overdreven luxe in de klederdracht in 1531 ; het dierenkerkhof in de jaren 1530 ; de verkoop van wijn en wol in 1532-1533 ; de lakennijverheid in 1543. Alle aantekeningen hebben alleen betrekking op Brugge.

24 *Archives de la province et de la ville de Bruges*, p. 303-314 (anoniem)

Volgens het jaarverslag van beide archiefdepos, uitgebracht in 1842.

25 *Fête de la Toison d'Or, célébrée à Bruges en 1478*, p. 333-346.

Beschrijving van het feest. Met vier platen (litho's van Daveluy) waarop de klederdracht van de leden van deze orde is afgebeeld. Afzonderlijke uitgave van dit artikel (zie ook A, 24***).

26 *Réminiscences au sujet de la musique en Flandre*, p. 347-354.

Van de vroegste tijden tot het begin van de 16de eeuw. Ontleend aan F.J. Fétis, *Biographie universelle des musiciens*. Dit artikel wordt later uitgewerkt in *Les Belges Restaurateurs de l'Art Musical en Europe*, 28 pp. in *Miscellanies of the Philobiblon Society* (1858-59), vol. V.

27 *Erection d'une confrérie d'archers à Couckelaere*, p. 355-359. (anoniem)

Uitgave in extenso van een ongedateerd octrooi, door Filips de Goede verleend tot oprichting van een schuttersgilde te Koekelare.

- 28 *Notes biographiques sur Arnould Goethals, auteur de la Chronique de St. André*, p. 360-362.

Monnik van de St. Andriesabdij bij Brugge, geboren te Gent in 1500 en overleden in 1553. Een gedeeltelijke vertaling van de kroniek werd in 1837 door Delepierre in het Frans vertaald (zie ook A, 15) *Litt.*: N. HUYGHEBAERT, O.S.B. in *Nat. Biogr. Wdb.*, II, (1966), kol. 256-259), s.v. *Goethals, Arnout*.

V (1843)

(2de serie, vol. I)

- 29 *Le château de Winendale*, p. 1-18 (ondertekend O.D.)

Verhaal van gebeurtenissen welke in de loop van de eeuwen op vernoemd kasteel plaats hadden. Met enkele documenten in bijlage. Verscheen in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 26**).

- 30 *Miscellanées. Bruges*, p. 386-392 (ondertekend met O.D.)

Enkele aantekeningen over André Ducros, te Londen in 1842 overleden, die een zeer groot fortuin wist te verzamelen. Zijn vader was van Brugge geboortig. Akte, dd. 1346 uit het archief van Doornik betreffende Pieter van Brugge, potgieter.

Verslag over de toestand van het bisdom Brugge, dd. 1623. Aantekeningen over het Waterhuis te Brugge, met een plaat waarop zinnebeeldige voorstellingen met betrekking tot dit Waterhuis voorkomen.

Voor de bijdragen van Delepierre verschenen in de afzonderlijke uitgavenreeks van de *Société d'Emulation* zie ook A, 21, 25 en 27. Alle betreffende volumes zijn in UBG en SBB.

MESSAGER DES SCIENCES et des Arts de la Belgique, ou nouvelles archives historiques, littéraires et scientifiques, Gand, 1833-38, 6 vols. in-8°. *Messenger des sciences historiques de Belgique*, Gand, 1839-1896, 57 vols. in-8°.

- 31 (1833) vol. 1, p. 425-441.

Notice historique et critique au sujet d'une Inscription gravée sur une plaque de plomb, trouvée dans le tombeau de la reine Gunilde à Bruges. (anoniem)

- 32 (1837) vol. 5, p. 267-272.

The origin of the Dutch, with a sketch of their language and literature, by the Rev. J. Bosworth.

Bespreking van het Engels werk, verschenen in 1836 te Londen. (Longman, in-8°, 32 pp.). In 1840 publiceert Delepierre de vertaling ervan (zie ook A, 16).

- 33 (1838) vol. 6, p. 241-255 en 281-394.

Notice historique sur les privilèges accordés au Franc de Bruges.

- Overzicht van de keuren verleend onder de verschillende graven van Vlaanderen. Naar een manuscript in de Brugse stadsbibliotheek.
- 34 (1839) vol. 7, p. 161-170.
Bibliothèque manuscrite de la ville de Bruges.
 Opsomming en beschrijving van 27 manuscripten.
- 35 (1842), vol. 10, p. 262-270.
Chronique rimée des troubles de la Flandre, à la fin du XI^{lième} siècle. D'après un manuscrit de la Bibliothèque de M. Ducas à Lille. (ondertekend met O.D.)
 Werd gepubliceerd door E. Le Glay, Lille, Ducrocq, 1842, in-8°, 153 pp.
- 36 (1842), vol. 10, p. 204-231.
Lettre de M. Passavant de Francfort à M.A. Delepierre à Bruges, sur les productions des peintres de l'ancienne école flamande, aux XVième et XVIième siècle. (ondertekend met J.D.)
 Deze brief is een catalogus met een overzicht van de Oude Vlaamse Meesters en met referenties.
- 37 (1843), vol. 11, p. 281-286.
Vente de quelques livres rares à Londres. (ondertekend met O.D.)
 Beschrijving van 9 drukken uit de 15de en 16de eeuw uit de collectie van Thomas Jolley.
 Dit artikel is ook verschenen in *Le Bibliophile Belge*, vol. 11, p. 200-206 (zie B, 45).
- 38 (1844), vol. 12, p. 181-183.
M. Baugriet en Angleterre. (ondertekend met O.D.)
 Een Engels gedicht ter ere van deze Belgische kunstenaar, tekenaar en lithograaf die naar Londen was uitgeweken en er een enorm succes had.
- 39 (1844), vol. 12, p. 301-307.
Rapprochement entre les Processions flamandes et les Fêtes anglaises. (ondertekend met O.D.) met een gravure van de ingang van de hel naar Seghers.
- 40 (1845) vol. 13, p. 80-92.
Notice sur le Roxburghe Club et sur ses publications.
 Ontstaan en geschiedenis van deze oudste club van bibliofielen in Engeland alsook een lijst van de zeldzame werken door deze club gepubliceerd.
- 41 (1846) vol. 14, p. 28-34.
Voyage de Jacques, comte de Perth, en Belgique, en 1693.
 Over deze reis en het verblijf te Brussel, Antwerpen, Gent, Heren-

tals, Geel, St.-Truiden en Brugge in de correspondentie van de graaf, pas gepubliceerd door de *Société des Bibliophiles de Camden* te Londen.

Van alle artikels werden overdrukken gemaakt, waarvan ex. te vinden zijn. in de UBG. De betreffende volumes van *Messenger* zijn aanwezig in de UBG en SBB 291 (uitgezonderd jrg. 1838. In jrg. 1842 ontbreken betreffende pagina's 262-270).

LE BIBLIOPHILE BELGE. 1ste serie, Bruxelles, 1845-52, 9 vols., in-8°. 2de serie, 1854-65, 12 vols., in-8°.

- 42 (1845) vol. I, p. 265-267 (ondertekend met XX)

Bibliothèque de M.B. Heywood Bright.

Verslag van de verkoop van deze belangrijke bibliotheek te Londen op 18 juni 1844, met een analytisch overzicht van de werken met betrekking tot de geschiedenis van België.

- 43 (1845) vol. II, p. 106-113.

Bibliomaniana, ou essai sur l'amour des livres.

Over de verschillende soorten van zeldzame boeken. (*Bibliomaniana* is de titel van F.J. Dibdin's beroemde boek (1811) dat in 1845 herdrukt werd).

- 44 (1845) vol. II, p. 114-118.

Remarques diverses sur la Bibliomanie.

Anekdoten over beroemde bibliofielen.

- 45 (1845) vol. II, p. 200-206.

Bibliographiana - vente de livres rares à Londres.

Vervolg van B, 42.

- 46 (1845) vol. II, p. 295-299.

Continuation du compte rendu de la vente de M. Bright à Londres.

Vervolg van vorig artikel B, 45.

- 47 (1845) vol. II, p. 332-337.

Sidney Smith.

Biografische gegevens over die Engelse schrijver, kanunnik van St. Paul's (†Londen, 23 februari 1845, op 78 jarige leeftijd). Hij was een intieme vriend van S. Van de Weyer.

- 48 (1845) vol. II p. 425-445 (ondertekend met O. Delepierre)

Histoire des livres et des bibliothèques. Du dessin et de la miniature dans leur application aux manuscrits.

Een historisch en bibliografisch overzicht van beroemde verluichte manuscripten in West-Europa, tot de 17de eeuw.

- 49 (1846) vol. III, p. 217.
Réclamation de M. Delepierre. Brief (gedateerd Brussel, 6 mei 1846) aan de redactie, waarin Delepierre ontkent te hebben deelgenomen aan de publikatie van de brochure, *Simon Stevin* door M. Dufan (S. Van de Weyer). Zie A, 50, Vol. II, nr. 1).
- 50 (1847) vol. IV, p. 43-44.
De l'état de la librairie en Irlande, mis en rapport avec la misère qui afflige ce pays.
 Brief (gedateerd Londen, 19 dec. 1846) met mededeling over de toestand in verschillende Ierse bibliotheken.
- 51 (1847) vol. IV, p. 49-60, 323-332.
Anglo-Saxiana, ou Notice sur la Littérature de l'Anglo-Saxon et son utilité pour les Flamands.
 Verscheen in afzonderlijke editie. (zie ook A, 33*).
- 52 (1848) vol. V, p. 16-18. (ondertekend met Delepierre)
Lettre sur un manuscrit de Philippe-le-Beau (gedateerd Londen, 5 jan. 1848).
 Aantekening omtrent de verkoop van een mogelijk getijdenboek van Philips de Schone en de beschrijving ervan.
- 53 (1848) vol. V, p. 350-363.
Histoire des auteurs, des bibliophiles, des calligraphes, des imprimeurs, des libraires, et des relieurs. Typographiana.
 Een alfabetische en kritische lijst van de voornaamste auteurs over de geschiedenis van de typografie, die ontbreken in de belangrijkste bibliografische naslagwerken.
- 54 (1850) vol. VI, p. 294-306 (ondertekend met O. Delepierre)
De la littérature satirique en Angleterre. D'après Flögel.
 Uittreksels van het Duits werk (met vermelding van een volledige vertaling door Delepierre).
- 55 (1850) vol. VII, p. 445-447. (ondertekend met D.)
Nouvelle appréciation du génie de Simon Stevin à l'étranger.
 Geschreven naar aanleiding van een publikatie over het onderwerp door A. Morgan.
 Betreffende volumes zijn aanwezig in SBB 3963
REVUE de Bruxelles (1837) p. 104-113.
- 56 *Vieilles halles de Bruges et Tour du Beffroi.*
 Een fotocopie van het art. in SBB Br. 99/18 (zie ook A, 15*)
 (1838) p. 77-88.
- 57 *Cheminée dans la salle des séances du magistrat du Franc.*
 Bron : A. VANHOUTRYVE, *Bibliografie van de geschiedenis van Brugge*, Handzame, 1972 nr. 7973.

REVUE DU NORD, Paris, 1837.

- 58 *Recherches historiques sur la justice criminelle des Flandres depuis le IXième siècle jusqu'au XVIIIième siècle.*

Bron : C. PICHOLS, *L'image de la Belgique dans les lettres françaises de 1830 à 1870*, Parijs, 1957, p. 80.

REVUE de Belgique, Littérature et Beaux-Arts, 4e année, 2de serie
Bruxelles, 1849, in-4°,

Vol. III, p. 114-150.

- 59 *Les Métaphysiciens Belges jugés à l'étranger.*

Een analyse van Robert Blakey's *History of Philosophy and Metaphysics* (Londen, 1848, 4 vols., in-8°) wat de Belgische filosofen betreft.

COMMISSION ROYALE D'HISTOIRE. Compte rendu des Séances.
Bruxelles, 1847, vol. XII, p. 45-61.

- 60 *Court aperçu des différents Cartulaires, publiés par ordre de la commission des records, aux frais du gouvernement Anglais.* (ondertekend met O.D.).

ACADÉMIE ROYALE des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique. N° 2 des Bulletins, (1847) vol. XIV, lière partie, p. 126-135.

- 61 *Sur l'établissement des Manufactures Belges en Angleterre au XVIième et XVIIIième siècle. Notice par M. Delpierre (sic).*

Analyse van Southerden Burn's *History of the French, Walloons, Dutch and other foreign protestant refugees settled in England, etc. from Henry VIII to the revocation of the Edict of Nantes*, wat de Belgen betreft.

THE ST. JAMES'S MAGAZINE, Londen, in-8°
Historical Misinterpretations.

Vol. XIII, p. 64-64,

- 62 *Joan of Arc.*

p. 68-70,

- 63 *Galileo.*

p. 332-336,

- 64 *The saga of William Tell.*

p. 433-436,

- 65 *Charles V of Spain.*

Vol. XIV, p. 62-63,

- 66 *The inventor of the Steam-Engine.*

p. 64-65,

- 67 *Belisarius*.
p. 304-309,
- 68 *Abelard and Heloise*.
p. 310-312,
- 69 *The Colossus of Rhodes*.
Vol. XV p. 99-101,
- 70 *Francis I, and the Countess of Chateaubriand*.
Een bundeling van deze artikels, zie A, 44.
- MISCELLANIES OF THE PHILOBIBLON SOCIETY*, London,
Chiswick Press, 1854-1876, 14 vols., in-4°.
- (1854) vol. I,
- 71 *Doute Historique*, 20 pp.
Over Jeanne D'Arc en de mogelijkheid dat ze niet verbrand werd te Rouen, maar trouwde en kinderen kreeg. (zie ook B, 62 en 1, 44)
(1855-56) vol. II,
- 72 *De la littérature Macaronique et de quelques raretés Bibliographiques de ce genre*. 79 pp.
Een aanvullende notitie bij *Macaroneana* (zie ook A, 36) met de beschrijving van 7 zeldzame werken. Verscheen in afzonderlijke editie (zie ook A, 36*)
(1856-57) vol. III,
- 73 *Etudes Bio-Bibliographiques sur les Fous Littéraires (Bluet d'Arbères)*. 79 pp.
Fragment van een latere uitgave over *Histoire littéraire des Fous* (zie ook A, 41 en 41*)
(1857-58) vol. IV,
- 74 *Essai Biographique sur l'Histoire Littéraire des Fous*. 132 pp. 38 notities over West-Europese literaire geestesgestoorden. (zie ook A, 41**)
(1858-59) vol. V,
- 75 *L'Abbaye de Melrose et les Ouvriers Flamands*. 22 pp.
Publikatie van het manuscript uit het Brugse stadsarchief, reeds uitgegeven in *Annales* van de *Société d'Emulation* (zie ook B, 18). Verscheen in afzonderlijke editie (ex. SBR)
(1858-59) vol. V,
- 76 *Les Belges, Restaurateurs de l'Art musical en Europe*. 28 pp.
Reeds verschenen in *Annales* van de *Société d'Emulation* (zie ook B, 26)

(1858-59) vol. V,

- 77 *John Gutenberg, first Master-Printer, his acts and most remarkable Discourses and his death. From the German (Meister Gutenbergs Tod, von F. Dingelstedt)*. 144 pp. (ondertekend met C.O.W.)

Het origineel Duits poetisch relaas over Jan Gutenberg werd in het Frans vertaald door Gustave Revilliod (Genève, 1858, in-4°) en door Delepierre in het Engels uitgegeven.

Verscheen eveneens in afzonderlijke editie (zie ook A, 39*)

(1860-61) vol. VI,

- 78 *The first printers of Belgium and England (Colard Mansion and William Caxton; Caxton at Bruges)* 22 pp.

Notitie over beide drukkers met aanhangsel, waarin twee Brugse archiefstukken zijn afgedrukt met bevestiging van Caxtons verblijf te Brugge.

(1860-61) vol. VI,

- 79 *Le canard de la bibliothèque d'Alexandrie*. 14 pp.

Over de historische vergissing van twee middeleeuwse kroniekschrijvers die een brand van de bibliotheek van Alexandrië melden in 650. Het artikel werd opgenomen in de bundel *Historical Difficulties* (zie ook A, 44), en verscheen ook in afzonderlijke editie (zie ook A, 41**)

(1860-61) vol. VI,

- 80 *Nouvelles plaisantes recherches d'un homme grave sur quelques farceurs (sur Nassreddin Chosa, l'Ulenspiegel des Turcs, et sur les Merry Tales of the Wise Men of Gotham)*. 40 pp.

(1862-63) vol. VII,

- 81 *Macaronéana*. 179 pp.

Aanvullende notitie over de Macaronische literatuur, is ook in afzonderlijke editie verschenen (zie ook A, 36**)

(1863-64) vol. VIII,

- 82 *L'Enfer. Décrit par ceux qui l'ont vu. Essai Philosophique et littéraire*. 33 pp.

Vormt het uitgangsartikel voor *L'Enfer* (1876) (zie ook A, 49 en 49**)

(1863-64) vol. VIII,

- 83 *Démentiana*. 42 pp.

Aanvullend artikel over de literatuur van geestesgestoorden. (zie ook A, 47***) Verscheen ook in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 51)

(1865-66) vol. IX,

- 84 *Démentiana. Des Hallucinations dans la République des Lettres*. 29 pp.

- Aanvulling van vorig artikel (zie ook A, 47****)
- (1865-66) vol. IX,
- 85 *L'Enfer*. met illustraties en aanhangsel. 174 pp.
Dit artikel en B, 82 vormen samen *Le Livre des Visions, ou L'Enfer et le Ciel décrits par ceux qui les ont vus* (1866) (zie ook A, 49, 49* en 49**)
- (1866-67) vol. X,
- 86 *Centoniana, ou Encyclopédie du Centon*. 190 pp.
Een onderdeel van *Revue analytique des ouvrages écrits en Centon* (1868), (zie ook A, 44*)
- (1866-67) vol. X,
- 87 *De la Bibliophagie. Communiqué par Onésyme Durocher*. 15 pp.
Verscheen in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 43****)
- (1866-67) vol. X,
- 88 *Des livres condamnés au feu en Angleterre*. 15 pp.
Verscheen in afzonderlijke uitgave (zie ook A, 43***)
- (1866-67) vol. X,
- 89 *Edouard III, roi d'Angleterre en Flandre*. 30 pp.
Publikatie van een reeds in 1841 uitgegeven werk. (zie ook A, 23)
- (1866-67) vol. X,
- 90 *Lusus Macaronici Moderni. Communicated by M. Rostain*. 35 pp.
De inleiding 12 pp. is ondertekend met O.D. Overzicht van de moderne macaronische literatuur door P. Rostain uit Lyon.
Verscheen in afzonderlijke editie (zie ook A, 43**)
- (1867-68) vol. XI,
- 91 *Centoniana, ou Encyclopédie du Centon*. 2de deel. 317 pp.
Aanvulling van B, 86. Beide artikels vormen *Revue analytique des ouvrages écrits en Centon..* (1868) (zie ook A, 44*)
- (1868-69) vol. XII,
- 92 *Essai sur la Parodie*. 182 pp.
Verscheen in afzonderlijke editie, *La Parodie chez les Grècs etc.* (1870) (zie ook A, 44**)
- De betreffende volumes *Miscellanies* zijn in het bezit van de BMLL.
Een beschrijving van de zes eerste volumes in *Analyse des Travaux de la Société des Philobiblon de Londres* (1862) door Delepierre. (zie ook A, 42)

C. BIJDRAGEN AAN VERZAMELUITGAVEN VAN J.O. DELEPIERRE

MAGASIN BELGE, Bruxelles, 1839, vol. II, p. 318-319,

- 93 *Entrée de Philippe-le-Bon à Bruges*. (ondertekend O. Delepiere)

TRÉSOR NATIONAL, Bruxelles, Wouters frères, 1842-44, 8 vols. in-8°.

(1843) 2de serie, vol. II, p. 176-215

- 94 *De la Société des Bibliophiles de Camden et de ses publications*. Analytisch overzicht van de publikaties door deze vereniging, die gesticht werd in 1838 en waarvan Delepiere lid was.

Inhoud : 1. *Histoire de l'arrivée d'Edouard IV en Angleterre*. 2. *Le roi Jean, comédie en deux parties par John Bale*. 3. *Poème sur la déposition de Richard II*. 4. *Correspondance de Plumton*. 5. *Anecdotes et traditions concernant l'histoire et la littérature anglaise*. 6. *Chansons politiques de l'Angleterre depuis le règne du roi Jean, jusqu'à celui d'Edouard II*. 7. *Annalectes des quatre premiers années du règne d'Elizabeth, par sir John Hayward*. 8. *Documents ecclésiastiques*. 9. *Descriptions historiques et topographiques du comté d'Essex, par John Norden, 1594*. 10. *Chronique des treize premières années du règne d'Edouard IV par John, Warworth*. 11. *Les neuf jours de merveilles, par William Kemp*. 12. *Chronique latine de Jocelyn de Brakelonde, moine de Saint-Edmundsbury, 1173 à 1202*. 13. *Documents propres à éclaircir l'histoire de l'Irlande en 1641 et en 1690*. 14. *Chronique de Guillaume de Rishanger, ou guerre des barons sous le règne de Henri III*. 15. *Poemes latines attribuées à Walter Mapes, archidiacre d'Oxford, au commencement du XIIIème siècle*. 16. *Le deuxième livre des voyages de Nicander Nucius (o.a. doorheen Vlaanderen)*. 17. *Trois ancienns romances métriques anglaises*. 18. *Apologie des doctrines des Lollards, attribuée à Wickliffe, et publiée pour la première fois d'après un manuscrit de la bibliothèque de la Trinité à Dublin*. 19. *Documents originaux extraits des archives privées du duc de Rutland relatifs aux temps de Henri VII et de Henri VIII, au camp de drap d'or et à l'entrevue de Henri VII et de l'empereur*. (met o.a. de reis van Karel V naar Engeland in 1522) 20. *Lettres de plusieurs littérateurs célèbres des 16ième, 17ième et 18ième siècle*.

(1844) 2de serie, vol. IV, p. 30-41,

- 95 *Marriage de la Princesse Marguerite, sœur d'Edouard IV, roi d'Angleterre, en 1468*. (Inleiding tot en een Franse vertaling van 16de eeuws manuscript in de BMLL, uit de befaamde reeks Paston Letters).

Ex.: SBB 298

- SCÈNES DES VIES DE PEINTRES de l'école Flamande et Hollandaise*, par Madou, Bruxelles, Société des Beaux-Arts, Gerant, A. Dewasme, 1842, in-f^o.
- 96 A. Van Ostade, 3 pp. (ondertekend met handtekening)
- LES BELGES ILLUSTRÉS*. Panthéon National, (o.l.v. Charles Hen) Bruxelles, A. Jamar, 1845, 3 vols., in-8°, 454 pp. 370 pp., 250 pp.
- Vol. II, p. 312-318,
- 97 *Les deux Van Oost* (met gravure van de St.-Sebastiaansgilde) Biografische notitie over deze twee Brugse schilders uit de 17de eeuw.
(SBB 23/204 bezit slechts vol. I. Zie ook A, 17)
- GLOIRES NATIONALES, Album biographiques de Belges Célèbres*, texte par MM. Gachard, de Reiffenberg, A. Baron, Th. Juste, Moke, de Stassart, Deschamps, Lesbroussart, A. Wauquier. Illustrations par MM. Schubert, Devigne, Schaepkens & Cie. Bruxelles, J. Alb. Chabannes, 1845, 1848, 2 vols. in-4°.
- (1845) vol. I, p. 207-220,
- 98 *Marie de Bourgogne* (zie ook A, 19)
- (1848) vol. 2, p. 1-29,
- 99 *Les frères van Eyck* (zie ook A, 17)
- (1848) vol. 2, p. 403-415,
- 100 *Simon Stevin* (zie ook B, 4)
- LA RENAISSANCE. Chronique des Arts et de la Littérature*, publiée par l'Association Nationale pour favoriser les Arts en Belgique, Bruxelles, 1841-42, vol. III, p. 1-5,
- 101 *Le chateau de Zomergem*.
Vertaling van K. LEDEGANCK, *Het Burgslot van Zomergem* (1840). Verscheen in afzonderlijke editie (zie ook A, 23*)
- 102 *Discours prononcé sur la tombe de Pierre-Jacques Scourion, secrétaire et bibliothécaire de la ville de Bruges*, in *Catalogue des Livres ayant formé la Bibliothèque de feu Monsieur Pierre-Jacques Scourion*, Bruges, 1840, Felix de Pachtere, p. V-VI.
Ex.: SBB B/381
- Anonieme medewerking aan
- 103 *Le Belgique Militaire*, Bruxelles, 1835-38, 6 vols.
- 104 *Journal de Bruges* (gesticht in 1837)
- 105 *The Athenaeum*, Londen, 1847, n° 1026, 26 juni, p. 668-669,
Flemish Literature. Ondertitel: The year of Wonders. Frances of Roosemael. Literary Evenings.

106 *Notes and Queries*, Londen.

107 *The Times*, Londen.

108 *London Review*, Londen.

109 *Archaeologia*, Londen.

KEUZEbibliografie over J.O. Delepierre

- 1 P.J. LAUDE, *Catalogue méthodique de la bibliothèque publique de Bruges*, Brugge, A. Bogaert, 1847, p. XVIII, 112, 132, 222, 556, 568, 569, 579. Supplément, Brugge, Daveluy, 1863, p. 17, 109, 150.
- 2 NICOLAS TRÜBNER, *Trübner's American and Oriental literary record, a register of the most important works*, Londen, Trübner, 1879, nr. 143-4, p. 113-15.
- 3 N[ICOLAS] T[RÜBNER], *In memoriam, for friends only*, Edinburg - Londen, (1881).
- 4 *The Times*, Londen, 19 en 26 augustus 1879.
- 5 *L'Indépendance Belge*, Brussel, 23 augustus 1879.
- 6 H.S. ASHBEE, *Notes and Queries*, 5de serie, vol. XII, p. 180, 30 augustus 1879.
- 7 *The Athenaeum*, Londen, 30 augustus 1879, p. 272.
- 8 *The Academy*, Londen, 30 augustus 1879, p. 159.
- 9 *Le bulletin du Bibliophile*, Parijs, 1879, p. 452-456.
- 10 *Polybiblion, Revue bibliographique universelle*, 2de serie, vol. X, Parijs, 1879, p. 275.
- 11 *Dr. Robert Blakey's Memoirs*, Londen, 1879, p. 208-212, 230, 239.
- 12 G. BRUNET, *Le Livre*, vol. I, Parijs, 1880, p. 22-27.
- 13 *The Cincinnati Commercial*, Londen, 30 sept. 1881.
- 14 *Bibliographie Nationale, dictionnaire des écrivains belges et catalogue de leurs publications 1830-1880*, Brussel, 1886, kol. 438-441.
- 15 G. CLAEYS, *Catalogue des livres de la bibliothèque publique de la ville de Bruges*, 2de supplement, Brugge, 1882, p. IX-X.
- 16 *The Oxford Dictionary of National Biography*, Londen, 1888, vol. XIV, p. 318.
- 17 H.S. ASHBEE, *The Bookworm*, Londen, 1891, p. 9-12.
- 18 TH. COOPMAN & J. BROUCKAERT, *Bibliografie van den Vlaamschen Taalstrijd*, Gent, 1904, vol. I, p. 224, nr. 572.

- 19 F. BLONDEEL, *Een Bruggeling per week*, in *Het Brugsch Handelsblad*, juni 1909 of 1910.
- 20 E. DE SEYN, *Dictionnaire des écrivains belges*, Brugge, 1930, vol. I, p. 490-494.
- 21 M. VAN COPPENOLLE, in *West-Vlaanderen, Heemkundige Kroniek*, 7 okt. 1944, 28 okt. 1944, 4 nov. 1944, 1 juni 1946.
- 22 A. SCHOUTEET en E. STRUBBE, *Honderd jaar geschiedschrijving in West-Vlaanderen*, Brugge, 1950, p. 20-21, 89.
- 23 P. ARENTS, *Vlaamse schrijvers in het Engels vertaald*, Gent, 1950, p. 296-297.
- 24 M. DE GHELDERODE, *Un apologiste d'Ulenspiegel*, in *Journal de Bruges*, 15 okt. 1951.
- 25 G. SCHMOOK, *De genesis van Conscience's Leeuw van Vlaanderen, in Verslagen en mededelingen van de Kon. Vlaamse Academie*, Gent, 1952 p. 969, 974-975, 994-996.
— idem, Gent, 1953, p. 245-246.
- 26 J. CUVELIER, in *Biographie Nationale*, Brussel, 1957, dl. 29, kol. 535-537, s.v.
- 27 J. VAN DAMME, *Het Bibliotheekwezen te Brugge vóór 1920*, Brugge, 1971, p. 42-47.
- 28 A. VIAENE, *Galbert in de eerste moderne vertaling*, in *Biekorf*, 1978, p. 193-199.
- 29 G. GYSELEN, *O. Delepierre, naamgever voor Conscience's Leeuw*, in *Biekorf*, 1979, p. 51-52.
- 30 L. VAN BIERVLIET, *Ulenspiegel dringt door in de burgerlijke literatuur*, in *Biekorf*, 1979, p. 24-33.
idem: *Een Vlaamse Ulenspiegel van de Brugse archivaris Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 111-121.
idem: *Ulenspiegel van Knesselare wordt volkslektuur*, in *Biekorf*, 1979, p. 155-165.
- 31 L. VAN BIERVLIET, *Archivaris J.O. Delepierre*, in *Biekorf*, 1979, p. 280-287.
- 32 L. VAN BIERVLIET, *Het Album Pittoresque. Hoogtepunt in de Brugse iconografie*, in *Biekorf*, 1980, p. 159-163.
Het archief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Brussel, dossier *Personeel* nr. 86, *J.O. Delepierre*. De map bevat een reeks ongeklasseerde ambtelijke brieven voor de periode 1842-1876.

